STORIA DELLA RIVELAZIONE
160
L.
12.
BIB.NAZ.NAPOLI

BIBL. NAZ. VITT. EMANUELE III
160
L
12
NAPOLI

Inter libros
Josephi Mariæ Parascandolo
Antecessoris Regii
A. L. N.

Digitized by Google

CHRIST. GVIL. FRANC. WALCHII

PHILOS. PROF. PVBLIC. ET SOCIET. LAT. IENENS. EPHORI

HISTORIA PATRIARCHARVM IVDAEORVM

QVORVM IN LIBRIS IVRIS ROMANI FIT MENTIO.

IENAE,
SVMTIBVS GVTHIANIS
M DCC LII.

by Google

PERILLVSTRI ET EXCELLENTISSIMO

DOMINO

SIGISM. EHRENFRIED DE OPPEL

PRAEDIA HEREDITARIA WELLERSWALDENSE ET GOSDENSE TENENTI CONCILII SANCTIORIS SERENISSIMI DVCIS SAXONIAE GOTHANI ATQVE ALTENBVRGENSIS PRAESIDI NEC NON AERARII PVBLICI DIRECTORI SVPREMO

DOMINO SVO GRATIOSISSIMO

HOC

PIETATIS ATQVE OBSEQVII MONIMENTVM

QVA DECET REVERENTIA CONSECRAT

CHRIST. GVIL. FRANC. WALCHIVS.

OMNIVM temporum conſenſu expeditum & optime moratarum gentium vſu confirmatum eſt, nullum officium tam ſanctum ac liberalium diſciplinarum dignitati tam eſſe adcommodatum; quam vt earum cultores viris ſummis, quibus præter reipublicæ curam, muſarum quoque decus conſeruandi defendendique, munus tradi-

traditum tributumque eſt, publice teſtentur pietatem & obſequium iisque, ad reddendam diligentiæ rationem, ſi quæ in lucem emittunt, ſolemni formula conſecrent monimenta. Atqui quum diuino plane conſilio TVAE curæ fideique hoc creditum eſt, vt litteræ politiores earumque officina, Ienenſis academia, in TVO quaſi præſidio collocatæ, ab omni periculo tutæ, perpetuo floreant, enitendum mihi & elaborandum eſſe duxi, vt optima, quæ commemo-

memoraui, exempla conſecta-
rer ac ſummæ reuerentiæ, qua
TE proſequor, ante omnium
oculos ſtatuerem documen-
tum.

INNVMERIS ſane beneficiis
TIBI adhuc muſas deuinxiſti
& a sereniſſimo celſiſſimoque
FRIDERICO in altiſſimo ho-
noris gradu collocatus, ad tuen-
dum ornandumque noſtrum di-
uinæ humanæque ſapientiæ do-
micilium, tamquam decus & lu-
men Saxoniæ, tantam contuli-
ſti operam, vt litterata hæc ci-

uitas & ingeniis adfluat & liberalibus ſtudiis atque omnis doctrinæ copia abundet. Neque vllum vmquam, credo, rerum, noſtra ætate geſtarum, tam expertem tamque imperitum; aut tam maleuolum futurum eſſe laudumque illius tam inuidum, vt quam tempeſtiue prouideas, ne quid damni capiat, quantamque curam ad confirmandum amplificandumque priſtinum illius ſplendorem adhibeas, aut ignoret; aut vltro fateri, recuſet. Quare non mirum

rum eſt, quod quamuis maxima bonorum omnium in collaudanda TVA, VIR PERILLVSTRIS, clementia TVIsque in rempublicam immortalibus meritis & diuinis, ſtabiliendi nobis felicitatem, ſtudiis prædicandis ſit conſpiratio; nemo tamen in exprimenda animi TVI magnitudine aliorum exſpectationi & ſuæ ſatisfecerit voluntati.

HIS ergo rebus permotus, eo magis leuem hunc ingenii mei fetum PERILLV-

STRI nomini TVO inſcribendum eſſe, putaui, quo maiora me quoque TIBI debere, cognoui, peropportunam ſic nacturus occaſionem, non a crimine, quod longiſſime a me abeſt; ſed a ſuſpicione mentis ingratæ & beneficiorum, quibus me liberaliter adfeciſti, immemoris me liberandi. Mitto ad TE, VIR PERILLVSTRIS, illuſtres clariſſimosque, vt auguſtorum Romanorum imperatorum verbis vtar, Iudæorum patriarchas, ſubmiſſi ac gloriæ TVAE addictiſſimi

ctiſſimi mei animi teſtes & interpretes; neque inanem in TVA, mihi perſpectiſſima, erga litteras propenſa voluntate habeo ſpem, fore, vt facile ſibi ad TE comparent aditum TVAEque aures illis, me meaque ſtudia TVAE clementiæ commendantibus, pateant.

QVOD omnes mecum exoptant, vt & locum, quem ſumma integritate ac ſumma gloria conſequutus es, patriæ & noſtra omnium cauſſâ tenere feliciter & tueri conſtanter ſaluus

ſem-

ſemper & incolumis poſſis; & PERILLVSTRIS TVA domus laudis perinde; ac fortunarum acceſſionibus inpoſterum augeageatur, deum immortalem obſecro & veneror. In academia Ienenſi, d. xx. mart. ann. quam in priſtinum locum reſtituta fuit diuina gratia

MDCCLII.

LECTORI BENEVOLO

S.

Est genus hominum, qui rerum Iudaicarum ſtudia non ſolum a ſumma liberalium diſciplinarum laude longe abeſſe, cenſent; ſed etiam illa contemnunt & pro nihilo ducunt; aut ſaltem illis putant relinquenda eſſe, quibus Ebrææ linguæ, in noſtris muſarum domiciliis docendæ, impoſita eſt neceſſitas. Quum enim propter linguarum, quas oriens coluit olim & perfecit, ignorationem nullam ex legendis tractandisque talmudicorum rabbinicorumque ſcriptorum, qui apud illos barbarorum loco numeroque ſunt, monimentis percipiunt lætitiam & voluptatem, facile perſuadere ſibi ſumunt, in eo Iudæorum res geſtas a ceterarum gentium hiſtoria differre, vt quanta huius eſt iucunditas vtilitasque, tanta illarum ſit difficultas, aſperitas atque inutilitas. His ergo capti erroribus, viri eruditiſſimi, qui in omni fere hiſtoriarum genere præclare verſati & maximam conſequuti ſunt ingenii & diligentiæ gloriam, ea, quæ de Iudæis in veterum annalibus tradita ſunt,

plane

plane neglexerunt; nec cogitarunt, quantum ad illuſtranda reliquorum populorum monimenta &, quod caput rei eſt, ad cognoſcendam dei prouidentiam illa valeant.

ACCEDIT, quod præſtantiſſimi litterarum, quæ ab oriente nomen tulerunt, ſtatores & vindices ſatis habuerunt, vel de linguæ Ebrææ rationibus præcipere; vel Iudæorum inſtituta & mores, religioſos maxime cultus, explicare; vel reipublicæ formam deſcribere ſicque nonniſi fortunatiſſimorum gentis illius temporum excutere memoriam; vel celebriores eius enumerare doctores; atuero res ciuiles, chriſti ætate inferiores, communi præterierunt ſilentio. Quo factum eſt, vt ea, quæ a Romanis; aut aliis exteris hiſtoricis de his ſæpenumero traduntur, obſcura circumfuſa ſint caligine ac multa poſterorum induſtriæ relicta, quæ luce egent; nec, ſi vera fateri libet, indigna ſunt.

HVIVS generis eſſe cenſui *patriarcharum Iudæorum* nomen, cuius frequens; nec raro honorifica facta eſt cum in chriſtianorum doctorum libris; tum in

vtro-

vtroque Romani iuris codice mentio. Etenim quamuis non defuerint longe doctiſſimi viri, qui in eo exponendo omnem collocarent operam, atque in his IAC. GOTHOFREDVS, SAM. PETITVS, CAMP. VITRINGA, IAC. RHENFERDIVS, IO. MORINVS, PETR. ZORNIVS &, qui ſingularem de patriarchis conſcripſit diſſertationem, IO. FRID. MAYERVS multa de illis docte & eleganter diſputauerint; certum tamen eſt & euidens, illos maximam partem parum ad veritatem acceſſiſſe, propterea quod alii Iudaicos annales; alii veterum Romanorum imperatorum edicta ac ſcriptorum chriſtianorum teſtimonia inſpicere; vtrique vero domeſticorum & externorum hominum narrationes coniungere & coniunctas in vſus ſuos conuertere, omiſerunt. Quare facile ad id adductus ſum, vt integrum hoc argumentum ſumerem quaſi retractandum: ſingula, quæ de illis in vtriusque antiquitatis monimentis longe lateque diſperſa ſunt, teſtimonia diligentius in vnum locum congererem, explicarem, illuſtarem, hosque, quos TIBI, lector beneuole, exhibeo, de patriarchis Iudæorum conficerem commentarios. Non ſum tam inſolenti animo, vt me ſolum tan-

tantis viris, qui antea in eadem re elaborarunt, aut doctiorem; aut ſapientiorem eſſe, iudicem; nec tam ingratus, vt eorum opera viam, quam ingreſſus ſum, munitam & ad feliciores progreſſiones adcommodatam fuiſſe, diſſimulem; tamen ſine oſtentationis ſuſpicione mihi id tribuere videor, nonnulla a me copioſius dicta: alia, ante incognita, ex annalium vetuſtate eruta: alia denique eſſe rectius explicita. Ita vale meque tuo fauori porro habe commendatum.

Ienæ, d. XXIV. mart. ann. a ſalutari virginis partu MDCCLII.

HISTORIA
PATRIARCHARVM
IVDAEORVM
QVORVM IN LIBRIS IVRIS
ROMANI FIT MENTIO.

CAPVT PRIMVM
DE
LEGIBVS IMPERATORVM ROMANORVM,
QVIBVS
PATRIARCHARVM IVDAEORVM FIT MENTIO.

ΣΥΝΟΨΙC

Expoſita inſtituti ratione §. I.
Primum de legibus, *libr.* XVI. *tit.* 8. *cod. Theod.* comprehenſis, eiusque inſcriptione: *de Iudaeis, caelicolis & Samaritanis* agitur, §. II.
Deinde ipſae recitantur leges, quae huc ſpectant: Conſtantini magni §. III. IV.
Theodoſii magni eiusque filiorum, Arcadii

dii & Honorii §. V - IX. Theodoſii II. & Valentiniani II. §. X. *Denique* de fide harum legum hiſtorica, quanta illis in rebus Iudaicis ſit tribuenda, diſputatur §. XI.

§. I.

Quum de patriarchis Iudæorum, quorum cauſſa augusti Romanorum imperatores varias easque omni recordatione dignas tulerunt leges, ad noſtram ætatem feliciori fato transmiſſas, fuſius diſceptare, decreui, ante omnia recitandi commemorata edicta principum iisque, ſi qua egent, ex hiſtoriarum monimentis lucem adferendi, neceſſitatem impoſitam mihi eſſe, ſentio. Neminem ſane huius litterarum generis tam ignarum & imperitum eſſe, credo, vt, quis leges fecerit: quo tempore, quoue loco, quibus denique ex cauſſis illæ datæ fuerint, nihil referre, ſibi perſuadeat. Breuiter vero ea omnia, quæ meo inſtituto inſeruiunt, a me dici, huius commentationis leges iubent, ne ſine ratione contra id, quod nimium eſt, peccare, videar.

§. II.

Varia in vtroque legum Romanorum codice, Theodoſiano & Iuſtinianeo,

neo, exſtant de Iudæis, Romani imperi ciuibus, imperatorum mandata, quæ quum THEODOSIVS II. primum collegiſſet, ea ſingulari eoque *octauo libri* XVI. codicis Theodoſiani titulo coniunctim exhibuit huncque ita inſcripſit: *de Iudæis, cælicolis & Samaritanis.* Ex hoc fonte ſua hauſit IVSTINIANVS ac translatis in nouum legum corpus * pleriſque hiſce de Iudæis edictis, ſeruauit etiam hoc tituli nomen: *de Iudæis & cælicolis.* ** Quare nullum eſt dubium, quin de Iudæis, in variis imperii Romani prouinciis degentibus, leges illæ capiendæ ſint. Cælicolas Iudæis adiungunt inſcriptiones, de quibus multæ ac grauiſſimæ inter viros doctos exſtiterunt diſſenſiones. Certum tamen eſt, Iudæos a cælicolis diſtingui; nec fieri poteſt, vt ipſos Iudæos nouo hoc nomine ab auguſtis imperatoribus deſignari, mihi perſuadeam. Quamuis enim lubens fatear, Iudæos idolorum cultoribus, inprimis Romanis, eo nomine ſuſpe-

* *libr.* I. *cod. Iuſtin. tit.* IX.

** omiſſæ enim ſunt *leg.* 16. & 28. *cod. Th. de Iudæis*, quæ ad Samaritanos ſpectant.

ctos fuiſſe, *** quod cœlum creatum ſuperſtitioſo cultu proſequerentur; manifeſtum tamen eſt, cælicolas illos, quos Honorius & Theodoſius *neſcio cuius dogmatis noui* inſimulant: * quorum *nouam & inuſitatam audaciam* iidem commemorant, ** & de quibus alibi ſcribunt: *cælicolarum nomen inauditum quodammodo nouum crimen ſuperſtitionis vindicauit:* *** quorum porro *maiorem, noui baptiſmi inſtitutorem inſtituiſſe,* AVGVSTINVS

*** de calumnia gentilium, Iudæos adorare cœlum, eiusque cauſſis præter doctiſſimos de cælicolis ſcriptores, infra a me laudandos, legas: CAMP. VITRINGAM de *ſynagog. vet. libr.* I. *part.* I. *cap.* 12. p. 229. ANDR. BEYERVM in *additam. ad Seldeni de diis Syris ſyntagm.* II. *cap.* 17. p. 371. PETR. CVNAEVM eiusque interpretem IOANN. NICOLAI de *rep. Ebræor. libr.* III. *cap.* 6. p. 892. ſqq. edit. BL. VGOLINI *tom.* III. *theſ. antiqu. ſacr.* IOANN. FRANC. BVDDEVM *hiſtor. eccleſ. vet. teſt. period. II. ſect. I. §. 31. tom.* I. p. 541. IOANN. IAC. HVLDRICVM in *gentili obtrectatore, ſiue de calumniis gentilium in Iudæos commentatione,* quæ Turici ann. MDCCXLIV. lucem vidit, *cap.* IV. & 10. IAC. SCHVDTIVM in *compend. hiſt. Iudaic.* p. 208. ſqq.

* *leg.* 43. *cod. Theod. de hæret.*

** *leg.* 44. *cod. Th. tit. cit.*

*** *leg.* 19. *cod. Theod. de Iudæis.*

NVS *tradidit, hos, inquam, cælicolas a Iudæorum gente, in conſeruandis maiorum inſtitutis & iamdum antiquis ſuperſtitionibus admodum pertinace, diuerſos fuiſſe. Certe quidem definire, non auſim, quale fuerit nefarium illud ac ſceleratum hominum genus; nec diſputationis meæ rationes, vt id definiam, a me efflagitant; eo enim conſilio hæc a me adlata ſunt, ne confunderentur inuicem cælicolarum & Iudæorum patriarchæ, quorum illos nonnulli viri doctiſſimi, luculento ſcribendi vitio decepti, finxerunt. Nihilominus non poſſum non confiteri, mihi admodum veroſimile videri, cælicolas iſto tempore dogmata quædam ſacrasque chriſtianorum cærimonias cum Iudæorum placitis ac religionibus impie voluiſſe coniungere hincque haud inepte, ſingularem eorum fuiſſe hæreſin, adfirmari. Conſulantur, qui copioſius de his diſceptarunt: NIC. SERARIVS, **IOS. SCALIGER, ***

* *epiſtol.* CLXIII. ſiue ex ſententia Benedictinorum XLIV. §. 13. *tom.* II. *oper.* p. 80.

** *tribæreſ. libr. I. cap.* 4. p. 6. edit. TRIGLANDI *ſynt. de Iud. ſect.*

*** *elench. tribæreſ. cap.* 31. p. 494. edit. TRIGLANDI *cit. loc.*

SAM. PETITVS,**** MATTH. WESENBECIVS, * IAC. GOTHOFREDVS, ** FRID. SPANHEMIVS,*** CHRISTIANVS KORTHOLTVS, * IO. SELDENVS, ** IOSEPHVS BINGHAMVS, *** IO. FRANC. BVDDEVS * &, qui eorum princeps eſt, IOANN. ANDREAS SCHMIDIVS. **

§. III.

Prima ergo omniumque, quibus de patriarchis præceptum eſt, antiquiſſima hæc eſt lex Conſtantini magni: *imp. Conſtantinus A. ad Euagrium: Iudæis & maioribus eorum & patriarchis volumus intimari, quod ſi qui poſt hanc legem, aliquem, qui eorum fugerit ſectam & ad dei cultum reſpexerit, ſaxis; aut alio furoris genere, quod*

**** *var. lect. libr.* II. *cap.* 12. p. 169. ſqq.
* *paratitl. ad cod. tit. de Iudæis §.* 5.
** *comment. in cod. Theod. tom.* VI. *part.* I. p. 258. edit. RITTERI.
*** *tom.* I. *oper.* p. 1052. ſqq.
* *pagan. obtrectat. libr.* II. *cap.* 2. p. 273.
** de *iure nat. & gent. libr.* II. *cap.* 1. p. 132.
*** *origin. eccleſ. vol.* VII. p. 271.
* *hiſt. eccleſ. vet. teſt. tom.* I. p. 542.
** *hiſtor. cælicolarum*, Helmſtad. ann. MDCCIV. in lucem emiſſa: adde IAC. BASNAGIVM. in *hiſtoir. des Juifs tom.* IV. p. 1307. ſqq.

quod nunc fieri cognouimus, auſus fuerit ad-temptare, mox flammis dedendus eſt & cum omnibus ſuis participibus concremandus. Si quis vero ex populo ad eorum nefariam ſectam acceſſerit & conciliabulis eorum ſe adplicauerit, cum ipſis pœnas meritas ſuſtinebit Dat. XV. Kal. Nou. Murgillo. Conſtantino A. IV. *& Licinio* IV. *coſſ.* Ita exhibet hoc Conſtantini edictum THEODOSIVS; * in codice autem IVSTINIANI ** non ſolum poſterior eius pars, contra miſeros illos homines, qui ad Iudæorum caſtra tranſierunt, lata, fuit omiſſa; ſed etiam voci *Iudæis* hæc verba: *& cælicolis* adiecta ſunt. Satis tamen a doctis viris comprobatum eſt, ſpuria illa eſſe atque contra æui Conſtantini inſtituta pugnare, quamuis dubium ſit, num TRIBONIANI errore; an ſcribarum recentiorum culpa hæc legis deprauatio facta ſit. Obſeruauit id præter alios vir ſummus, IAC. GOTHOFREDVS. *** ac iure BARONIVM confutauit, qui ex ea confici, putauit, *maiores* cælicolarum; *patriarchas* autem Iudæorum magiſtratus fuiſſe: adde

* *leg.* 1. *cod. Theod. de Iudæis* p. 237.

** *leg.* 3. *cod. de Iudæis.*

*** *comm. ad leg.* 19. *cod. Th. de Iud.* p. 258.

IO. ANDR. SCHMIDIVM. * Ipſa augu-ſti imperatoris lex admirandum poſteritati exhibet documentum laudabilis eius curæ, in tuenda ſanctiſſima, cui nomen dederat, religione ac defendendis ab omni iniuria chriſti ſectatoribus collocatæ. Quæ quum ipſi ſemper antiquiſſima eſſet; ita non fieri potuit, quin petulantiam Iudæorum ſummamque eorum libidinem, chriſtianos quauis iniuria adficiendi, reprimendam eſſe, cenſeret ** atque inprimis eos in tutelam reciperet, qui benigniore dei prouidentia ad veritatis euangelicæ cognitionem peruenerant. Iudæos omni fere tempore effrenato furore contra eos ſæuiiſſe, qui ſuperſtitioſas illorum cærimonias, diuina rectioris doctrinæ luce colluſtrati, deſerebant, neminem fugit; neque id mirum eſt, eo maiorem illorum Conſtantini æuo fuiſſe audaciam, quo benigniores erga ipſos adhuc experti erant imperatores,

* *cit. loc.* §. III.

** præter legem noſtram, teſtatur hac de re l. 5. *cod. Th. de Iudæis:* adde FRANC. BALDVINVM in *Conſtantin. magno libr.* I. p. 8.

res, idolorum cultui addictos. *** Quæ ſi quis recte cogitauerit, facile intelliget, haud vanam; nec veritatis ſpecie deſtitutam eſſe CAESARIS BARONII * &, qui eum ſequuti ſunt, IAC. GOTHOFREDI, ** SAM. BASNAGII *** alio-

*** non eſt, quod hoc loco fuſius de Iudæorum odio diſſeram, quo omni tempore eos, qui chriſtianorum ſuſceperunt ſacra ac Iudæorum religionibus nuntium miſerunt, incredibili crudelitate perſequuti ſunt; nec defuerunt viri docti, qui in explicando hoc argumento ingenia exercerent. Adeant ergo lectores inprimis IOANN. SELDENVM de *iur. natur. & gent. iuxta diſciplin. ebraeor. libr.* VI. *cap.* 4. IO. ANDR. EISENMENGERVM in *dem endeckten Iudenthum tom.* II. p. 1029. CHRISTIAN. KORTHOLTVM *diſſ. de chriſto crucifixo, Iudæis ſcandalo*, Kil. ann. MDCLXXXVI. in lucem emiſſa: GEORG. GVIL. OVERKAMPFIVM *diſſ. de Iudæis, primariis Chriſtiani nominis hoſtibus*, Ienæ MDCCXXXVI. alioſque, laudatos a IO. ALB. FABRICIO in *ſalutar. luc. euangel. cap.* VI. p. 120. ſqq. IO. CHRSTOPH. WOLFIO *biblioth. ebr. vol.* II. p. 1103. & 1058. & viro conſultiſſimo, GOTTFR. DAN. HOFFMANNO *tr. de aduocat. imperator. Iudaica* p. 5.

* *annal. eccleſ. tom.* III. p. 423.

** *dict. loc.* p. 238.

*** *annal. politico-eccleſ. tom.* I. p. 659

aliorumque coniecturam, qui ex EPIPHANII * de Ioſepho quodam, qui ex Iudæorum caſtris ad noſtra tranſiit grauiſſimisque conuiciis, iniuriis, verberibus, flagellis: immo lapidibus a Iudæis petitus fuit, loco legi noſtræ inſignem lucem ad tulerunt. Lata illa fuit *Conſtantino A. IV. & Licinio IV. coſſ* Hac in re conſentiunt THEODOSIVS & TRIBONIANVS; nec ſine cauſſa erroris grauiſſimi inſimulatus fuit a doctis viris CAESAR BARONIVS, ** quod veræ ſurrogauerit falſam hanc ſubſcriptionem: *dat.* XV. *kal. nou. Conſtantinopoli, Conſtantino A. VIII. & Conſtantio VI. coſſ.* Annum conſularem, quem verum eſſe, credimus, reſpondere anno chriſtiano CCCXV. ſatis expeditum eſt: conf. PETR. RELANDVM *** & ANTON. PAGIVM. * *Mugillum* haud diuerſum eſſe a *Murſella*, Pannoniæ ſuperioris oppido, ab ANTONINO,

* de *hæreſ. tom.* I. *oper.* p. 135. edit. PETAVII. Ex hoc fonte ſua hauſerunt IAC. BASNAGIVS in *hiſtoir. des Juifs libr. tom.* IV. p. 1232. & LVDOV. HOLBERGIVS *in der iudiſchen Hiſtorie tom.* II. p. 547.

** *annal. eccleſ. tom.* III. p. 423.

*** *faſt. conſular.* p. 296.

* *critic. in annal. Baron. tom.* I. p. 378.

NO auguſto ** commemorato, æque ac a Murſa minore, cuius in *itinerario Hieroſolymitano* facta eſt mentio, *** cenſuit IAC. GOTHOFREDVS; * ſed contradixit ipſi vir celeberimus, PETR. WESSELINGIVS ** ac, ſine ratione diuerſa oppida inter ſe miſceri, oſtendit. Difficilior eſt quæſtio, quam vt certis rationibus definiri queat, quale *Murgillum* noſtrum ſit. Hæc ſufficiant de lege prima.

§. IV.

Secundam legem, quæ Iudæis magis fauet, ab eodem Conſtantino imperatore datam & ad Ablauium, præfectum prætorio, ſcriptam, ſolus exhibet THEODOSIVS. * Hæc eius ſunt verba: *qui deuotione tota ſynagogis Iudæorum,*

** *itiner.* p. 262.

*** p. 505.

* *not. ad chronol. codic. Theod. tom.* I, p. XI. XII.

** *not. ad Antonin. itiner.* p. 262.

* Lex hæc *ſecunda* eſt *citati tituli cod. Th.* Recte alii monuerunt, quum alioqui temporis ordo in colligendis legibus a THEODOSIO eſſet obſeruatus, huic legi perperam ſecundum: tertiæ tertium locum adſignatum eſſe. Oportuiſſet & tertiam in ſecundum: ſecundam in tertium locum poni.

rum, patriarchis; vel preſbyteris ſe dederunt & in memorata ſecta degentes legi ipſi præſident, immunes ab omnibus tam perſonalibus; quam ciuilibus muneribus perſeuerent, ita vt illi, qui forſitan decuriones ſunt, nequaquam ad proſequutiones aliquas deſtinentur, quum oporteat iſtiusmodi homines a locis, in quibus ſunt, nulla compelli ratione diſcedere. Hi autem, qui minime curiales ſunt, perpetua decurionatus immunitate potiantur. Dat. III. kal. decembr. Conſtantinop. Gallicano & Symmacho coſſ. Quamuis multa elegantiſſimaque argumenta hoc edicto contineantur, quæ luce egent; ſcriptionis tamen huius rationes non ferunt, copioſe de his diſputare. Breuiter itaque ea notabimus, quæ ad hiſtoriam eius faciunt noſtræque de patriarchis diſceptationi inſeruiunt. Inſigne humanitatis, benignitatis & comitatis, qua Conſtantinus Iudæos, vbi recte viuerent, proſequutus eſt, monimentum id nobis præbet: quæ dum aliis legibus ** abunde confirmatur; tum non ſatis miramur, viros doctos ſibi perſuaſiſſe, tantum tamque acerbum fuiſſe Conſtantini in Iudæos odium, vt vel nullis beneficiis eos ornauerit.

** *leg. 3. & 4. cod. Th. de Iudæis.*

rit. *** Conſulatum Gallicani & Symmachi quum ad annum poſt virginis partum CCCXXX. referant faſti * conſulares, multa inde colligendi, occaſionem ſuppeditant, quæ huic loco adprime conueniunt. Trigeſimo enim anno quarti ſeculi ſub initium maii menſis Conſtantinopolis, cuius fundamenta ann. CCCXXVIII. iacta fuerunt, ſolemni encæniorum ritu dedicata fuit, quod HENR. NORISIVS, ** ANT. PAGIVS, *** SAM. BASNAGIVS *Flottemanuillæus* * firmis argumentis ac confutatis ſecus ſentientium erroribus, demonſtrarunt. Patet itaque, omnino hanc legem Conſtantinopoli dari potuiſſe: immo omnium, quæ ad nos transmiſſæ ſunt, in illa vrbe factarum, eſſe primam. Nec longe a veritate recedit

*** conf. IAC. RHENFERDIVM de *decem. otioſis diſſ.* II. *cap.* 3. p. 182. & IAC. BASNAGIVM *hiſtoir. des Juifs tom.* IV. p. 1232. adde EZECH. SPANHEMIVM de *orbe Rom.* p. 100.

* conſule PETR. RELANDVM *faſt. conſul.* p. 329.

** in *oper. tom.* IV. p. 667.

*** *critic. in annal. Baron. ann.* CCCXXX. *tom.* I. p. 425.

* *annal. politico-eccleſ. tom.* II. p. 742.

cedit coniectura illuſtris viri, IO. DAN. RITTERI, ** quum eodem anno quinquennalia celebrauerit imperator atque in more cæſarum fuerit poſitum, vt iis annis priuilegia concederent, commode mandatum noſtrum inde illuſtrari poſſe.

§. V.

Tertiæ legis, quæ huc ſpectat, auctores fuerunt Theodoſius I. eiusque filii, Arcadius & Honorius, in ſocietatem imperii adſciti. Benigniorem illa de Iudæis exhibet ſententiam, his verbis expreſſa : * *Iudæorum querelæ, quosdam auctoritate iudicum recipi in ſectam ſuam, reclamantibus legis ſuæ primatibus, adſeuerant, quos ipſi iudicio ſuo ac voluntate proiiciunt. Quam omnino ſubmoueri iubemus iniuriam; nec eorum in ea ſuperſtitione ſedulus cœtus aut per vim iudicum; aut reſcripti ſubreptione, inuitis primatibus ſuis, quos virorum clariſſimorum & inluſtrium patriarcharum arbitrio manifeſtum eſt, habere ſuam de religione ſententiam, opem reconciliationis mereantur indebitæ. Dat. XV. kal.*

** *not. ad* h. l. p. 240.

* *leg.* 8. *cod. Th. de Iudæis.* Hæc lex itidem in IVSTINIANI codice omiſſa fuit.

kal. Mai. Conſtantin. Arcadio A. II. & Rufino coſſ. Scripta ea eſt ad Tatianum, virum variis honoris & dignitatis titulis muneribusque conſpicuum, quem circa hoc temporis ſpatium præfectum prætorio orientis fuiſſe, ſatis certum eſt; ** nec dubitari poteſt, conſulatum Arcadii ſecundum & Rufini ad annum poſt reparatam generis humani ſalutem CCCXCII. eſſe referendum. *** Grauis inde naſcitur ac difficilis quæſtio, quid ſit, quod Valentiniani, imperatoris ac Theodoſii ſocii, nomen hoc loco ſit omiſſum? Quamuis enim ſatis expeditum ſit, Valentinianum II. eodem anno, nonageſimo quippe ſecundo ſeculi quarti, in Gallia ſcelere Arbogaſtis periiſſe; accidit tamen id menſe

B maio,

** conf. *leg.* 19. *cod. Th. de extraordinariis.* Tatianum hunc, præter ZOSIMVM, maximopere commendauit LIBANIVS, cuius quamplurimæ epiſtolæ exſtant, ad Tatianum perſcriptæ & a WOLFIO editæ. Maxima quum auctoritate valeret apud Valentem & Theodoſium, non miramur, Ruffinum omnem operam in eo collocaſſe, vt ex aula proſcriberetur. conf. SAM. BASNAGIVM *dict. loc. tom.* II. p. 136. ſqq. & *proſopographiam codicis Theod. tom.* VI. *part.* 2. p. 89.

*** conf. RELANDVM *dict. loc.* p. 507.

maio, teſte EPIPHANIO; * nec deſunt aliæ leges, eodem anno ac in eadem vrbe Conſtantinopolitana ſcriptæ, quarum inſcriptiones rectius nonniſi Valentinianum, Theodoſium & Arcadium commemorant. ** Honorium patri fratrique adiungi, non miror. Bene ſcio, Honorium inſequuto anno cæſaris nomen dignitatemque accepiſſe; *** aliarum tamen legum, * quarum pars noſtra antiquior eſt, conſenſus efficit, vt nomina coimperatorum nonnumquam ante ſolemniorem conſecrationem legibus præfixa fuiſſe, credam; niſi ſuſpicari malis, errore THEODOSII iunioris; aut iureconſultorum, quorum opera is vſus eſt; aut libra-

* conſulas SAM. BASNAGIVM *annal. eccleſiaſtico-polit. tom.* II. p. 135.

** vid. *l. 7. cod. Th. de iurisdictione: l. vlt.* eiusdem *codicis de defenſ. ciuitatum* & inprimis *l. 2. cod. Th. de monachis*, quæ præterea eodem quoque die, XV. cal. mai. data fuit.

*** legas LVD. ANT. MVRATORIVM *hiſtor. Ital. tom.* I. p. 617.

* exemplo ſint *leg.* 124. & 125. *cod. Theod. de decur. lex 3. cod.* eiusdem *quorum adpellat.* & *lex. 8. de reparat. adpellat.*

librariorum recentioris æui Honorii nomen in illas irrepſiſſe.

§. VI.

Sequitur lex quarta eaque, breuibus his verbis ab Arcadio & Honorio Auguſtis expreſſa: * *ſi quis audeat, inluſtrium patriarcharum contumelioſam per publicam facere mentionem, vltionis ſententia ſubiugetur. Dat. VIII. kal. maii, Conſtantinop. Arcad. IV. & Honor.* III. *A. A. coſſ* id eſt, anno poſt reparatam dei gratiam CCCXCVI. ** De hac pauca monenda ſunt. Miſſa fuit ad Claudianum, comitem orientis, quem eumdem eſſe cum Claudiano poeta, ſuſpicati ſunt IAC. GOTHOFREDVS *** & IO. SELDENVS; * nec repugnant coniecturæ temporis rationes, nec, vti MARQV. GVDIO ** viſum fuit, libri, æque manu exarati ac typis deſcripti, quorum præſtantiores nomen *Claudiani*, non *Claudii*, exhibent. Grauior de

 hac

* *leg.* II. *cod. Theod. de Iudæis.*
** vid. PETR. RELANDVM *faſt. conſ.* p. 523.
*** *not. ad leg. cit.*
* de *iure natur. & gent. libr.* II. *cap.* 3.
** conf. IO. ALB. FABRICIVM *bibl. lat. vol.* III. p. 151.

hac re dubitandi cauſſa mihi comitis orientis dignitas eſſe videtur. Hunc enim comitem prouinciarum, verſus orientem poſitarum ac, imperio diuiſo, Arcadio parentium, geſſiſſe curam, perinde certum eſt atque Claudianum eodem anno, quo ipſe panegyricum de tertio conſulatu Honorii conſcripſit, apud imperatorem occidentalem fuiſſe. Hinc me ignorare, non nego, quomodo Claudianus, derelicta aula Honorii, in qua longum poſt tempus variis maximisque beneficiis auctus fuit, *** comitis orientis munere fungi potuerit? Quod legis noſtræ caput eſt, nulla eget probatione vberiori. Non ſolum enim profanas gentes, ſuperſtitioſo idolorum cultui adhuc addictas; * ſed ipſos etiam chriſti ſectatores, ** contra doctoris ſui præcepta, nefando atque impio proſequutos eſſe Iudæos odio hanc-

*** legas IO. NIC. FVNCCIVM de *veget. ling. lat. ſeneſt.* p. 541. ſqq.

* conferas ſcriptores, laudatos a IO. CHR. WOLFIO *biblioth. ebr. tom.* II. p. 1100.

** conſule, præter alios, IVST. HENN. BOEHMERVM *diſſ. de cauta Iudæor. tolerantia* §. 4. ſqq.

hancque ob cauſſam, laudabili iuſtitiæ exemplo, furorem illorum hoc edicto repreſſum, nemo eſt, quin intelligat.

§. VII.

Progredimur ad legem quintam, *ab iisdem imperatoribus conſcriptam & ad Cæſarium præfectum prætorio datam, cuius hæc ſunt verba: *Iudæi ſint obſtricti cærimoniis ſuis. Nos interea in conſeruandis eorum priuilegiis veteres imitemur, quorum ſanctionibus definitum eſt, vt priuilegia his, qui inluſtrium patriarcharum ditioni ſubiecti ſunt, archiſynagogis patriarchisque & preſbyteris ceterisque, qui in eius religionis ſacramento verſantur, nutu noſtri numinis perſeuerent ea, quæ venerandæ chriſtianæ legis primis clericis ſanctimonia deferantur. Id enim diui principes Conſtantinus & Conſtantius, Valentinianus & Valens diuino arbitrio decreuerant. Sint igitur etiam a curialibus muneribus alieni pareantque legibus ſuis. Dat. kal. iul. Cæſario & Attico coſſ.* Conſularem annum eumdem eſſe cum chriſtiano CCCXCVII. faſtorum ** teſtimonio expeditum eſt. Multa præterea in hoc mandato ineſſe, quæ ex vetuſtatis monimen-

* *leg.* 13. *cod. Th. de Iudæis.*

** conf. RELANDVM *dict. loc.*

nimentis lucem exſpectant, non ignoro; ſatis tamen patet, aliena ea eſſe ab inſtituto noſtro, cuius fines nefas eſt, excedere. Ea, quæ ſupra adtuli, manifeſto docent, imperatores chriſtianos Iudæis *αὐτονομίαν* reliquiſſe. Duæ inprimis ad hanc legem ſpectant quæſtiones, admodum inter doctos viros controuerſæ. Harum altera de duplici patriarcharum genere, apertis conceptisque verbis hoc loco commemorato, agit, de qua infra diſceptandi & quæ vera imperatorum ſit ſententia, recte declarandi, ſuppeditabitur occaſio. Altera hæc eſt, cur Arcadius & Honorius, quum beneficia a prioribus imperatoribus, Conſtantino, Conſtantio, Valentiniano I. & Valente in Iudæorum gentem collata, enumerant, patris ſui Theodoſii, Valentiniani II. & Gratiani ſilentio prætermiſerint nomina. Admodum placent, quæ ad tollendam omnem in hac cauſſa dubitationem reſpondit IAC. GOTHOFREDVS, *** veroſimile eſſe, quod Theodoſius ac ceteri cæſares iuniores ademerint Iudæis iura, a maioribus conceſſa & ab Arcadio & Honorio

*** *not. ad. leg. cit.* p. 249.

rio quaſi poſtliminio in priſtinum locum reſtituta. Certe magnum pondus huic coniecturæ adfert lex Valentiniani iunioris: * *iuſſio, qua ſibi Iudææ gentis homines blandiuntur, per quam eis curialium munerum datur immunitas, reſcindatur.* Vere itaque ſcripſerunt Arcadius & Honorius, *ſe veteres,* non iuniores, imitari. *Curialia munera* quæuis hoc loco deſignant officia magiſtratus ciuilis in municipiis, ad quæ obeunda omnes legibus obſtricti erant, quamuis plerique ab illis abhorrerent. Conſulas CAROL. DV FRESNE, ** IO. GOTTL. HEINECCIVM *** & qui de immunitate clericorum ab his muneribus diſputat, IOS. BINGHAMVM *

§. VIII.

Sexta lex itidem ab Arcadio & Honorio confecta fuit atque inter primaria memoriæ patriarcharum noſtrorum monimenta reponenda; nec ſolum eam

* *l.* 99. *cod. Th. de decurion.*

** *gloſſar. med. & inf. lat. voc. curial.*

*** *antiquit. Rom. libr.* I. *tit.* 10. *§.* 24. adde IAC. GOTHOFREDVM ad *tit. cod. Theod. de decur.*

* *origin. eccleſ. vol.* II. p. 253.

THEODOSIVS * exhibet; ſed tranſtulit eam etiam in vaſtum annalium ſuorum opus CAES. BARONIVS: ** *ſuperſtitionis indignæ eſt, vt archiſynagogi; ſiue preſbyteri Iudæorum; vel quos ipſi apoſtolos vocant, qui ad exigendum aurum atque argentum a patriarcha certo tempore diriguntur, a ſingulis ſynagogis exactam ſummam atque ſuſceptam ad eumdem reportent. Qua de re omne, quidquid, conſiderata temporis ratione, confidimus eſſe collectum, fideliter ad noſtrum dirigatur ærarium. De cetero autem nihil prædicto decernimus eſſe mittendum. Nouerint igitur populi Iudæorum, remouiſſe nos deportationis huiusmodi functionem. Quodſi qui ab illo depopulatore Iudæorum ad hoc officium exactionis fuerint directi, iudicibus offerantur, ita vt tamquam in legum noſtrarum violatores ſententia proferatur. Dat.* III. *id. april. Med. Theodoro V. C. conſ.* De auro coronario: de patriarcharum in eo exigendo ſeueritate: de iniuria, quam per illud in imperatores admittebant: de apoſtolis ac ceteris huius legis capitibus, ſubobſcuris ac vberiore diſquiſitione haud indignis

* *leg.* 14. *cod. Theod. de Iudæis.*

** *annal. eccleſ. ann.*, CCCXCIX. §. 79. *tom.* V. p. 108.

digniſ, hoc loco diſputare, nos minus decet; ſed ea in alium locum reſeruare. Ex conſulatu Theodori, qui in annum ſeculi quarti penultimum incidit, quo tempore lex ſit data, facile colligitur; *** neque id mirum eſt, quod ex duobus nonniſi vnius conſulis fiat mentio. Præter alias leges * ac cetera huius generis vetuſtatis monimenta, noſtræ ſubſcriptioni inprimis ſimilis eſt inſcriptio baſis cuiusdam:

DEDICATA
VI. IDVS NOVEMBR.
COS. FL. MAL-
LIO THEODORO
V. C.

Quam dum ONVPHR. PANVINIVS recitat, ** haud inepte cauſſam, cur id vſu venerit, explicat, quam breuiter heic

 repe-

*** conſ. PETR. RELANDVM *faſt. conſular.* p. 556.

* enumerat has leges IAC. GOTHOFREDVS *chronol. cod. Theod. tom.* I. p. CLIII.

** *faſt. conſ.* p. 417. adde IAN. GRVTERVM *corp. inſcript.* p. CCCXCIX. *num.* 3.

repetere eamque, quantum fieri poteſt, illuſtrare, nobis liceat. Theodorus, qui in imperio occidentali conſulis munere fungebatur, collegam habuit in oriente Eutropium, quem apud Arcadium ſumma valuiſſe auctoritate; omnibus tamen, qui ſummam rerum eunucho ab imperatore conceſſam ægre ferebant, atque in his, vti multis viſum fuit, Eudoxiæ propter arrogantiam & crudelitatem inuidioſum atque offenſum fuiſſe, inter omnes conſtat. In eo ergo hi omnes curas collocarunt, vt liberarent a turpiſſima illa ſeruitute imperatorem ſeque ipſos a vitæ periculo; nec defuit conſiliis eorum exitus fortunatus. Hoc ipſo enim anno e faſtigio, ad quod peruenit Eutropius, deiectus ac primum exilio mulctatus, deinde, grauiore pœna dignus, truncato capite, e viuis ſublatus fuit. Hæc dum præter ZOSIMVM, *** CLAVDIANVM, * IOANNEM CHRYSOSTOMVM, ** SOZOME-

ZOME-

*** *hiſtor. Rom. libr.* V. p. 312. edit. Oxon.

* *præf. libr.* II. *in Eutrop.* v. 45. ſqq. p. 423. edit. SCHREVELII.

** *ſerm. in Eutrop. tom.* IV. *oper.* p. 481. ſqq. & *homil.* II. *in pſ.* XLIV. p. 671. 687.

ZOMENVM, *** PHILOSTORGIVM, * SOCRATES ſcholaſticus ** memoriæ prodidit, apertis conceptisque verbis hæc ſubiecit: ἐκ δὲ τȣ̃ καταλόγȣ τῶν ὑπάτων περιῃρέθη τὸ ὄνομα καὶ μόνȣ τȣ̃ συνυπατεύσαντος Θεοδώρȣ ἐγέγραπτο, *ex catalogo conſulum nomen eius eraſum et ſolius collegæ eius Theodori relictum fuit.* Hac de cauſſa CLAVDIANVS, *** quum triſtiorem Eutropii fortunam narraſſet, ita ſcripſit:

lætetur, quisquis Eoos
ſcribere deſierit. Faſtos portenta Gabinos
iſta latent,

vbi *faſtos Gabinos* eosdem eſſe cum faſtis Romanorum conſularibus, ſupra omnem poſitum eſt dubitationem. Quid multa? iure ſuo adnumerandus eſt Eutropius funeſtis conſulibus, de quibus paullo ante itidem ARCADIVS & HONORIVS * præceperunt: *funeſtorum*

*** *hiſtor. eccleſ. libr.* VIII. *cap.* 7. p. 766.

* *hiſtor. eccleſ. libr.* XI. *cap.* 6. p. 150. edit. GOTHOFREDI.

** *hiſtor. eccleſ. libr.* VI. *cap.* 5. p. 305.

*** in *conſul. Stilic. libr.* II. *verſ.* 306. p. 520. ſq.

* *leg.* 9. *cod. Th. de infirm. bis, qui ſub tyrannis.*

rum tantum conſulum nomina iubemus aboleri, ita vt his reuerentia in lectione recitantium tribuatur, qui tunc in oriente; ſiue, vbi funeſti conſules in oriente fuerint, in occidente, annos magiſtratus victuris perpetuo ſunt faſtibus auſpicati. Legas hanc in rem, quæ ALB. RVBENIVS, ** IAC. CVIACIVS, *** IAC. GOTHOFREDVS, * ANTON. PAGIVS, ** LVD. ANT. MVRATORIVS *** & celeberrimus CHRIST. HENR. ECKHARDVS * monuerunt.

§. IX.

Lex ſeptima breuior eſt, ita conſcripta: *iidem Auguſti Eutychiano præfecto prætor. Cuncta priuilegia, quæ viris ſpectabilibus, patriarchis; vel his, quos ipſi ceteris propoſuerunt, [t] diuæ memoriæ pater noſter atque retro principes detulerunt, ſuum robar tenere, cenſemus. Dat.* III. *non. febr. Conſtan-*

** *diſſ. de vita Fl. Mallii Theodori* p. 58. edit. GRAEVII.

*** *obſeruat. libr.* III. *cap.* 19.

* *dict. loc.*

** *critic. in annal. Baron. tom.* II. p. 26.

*** *hiſtor. Ital. tom.* I. p. 635.

* *hermeneut. iuris libr.* I. *cap.* 5. *§.* 224. p. 172. ſq.

Conſtantinopoli Honorio A. III. *& Ariſtæneto coſſ.* * ſiue ex chriſtianorum æra CCCCIV. ** Quantum ex inſcriptione *iidem auguſti* colligere licet, tribuitur hæc lex Arcadio & Honorio ac gemina littera A A nonniſi duos admittit eius auctores; ſecus tamen ſentit vir ſummus, IAC. GOTHOFREDVS, nomenque Theodoſii iunioris addendum eſſe, cenſet, quippe qui ab Arcadio patre ann. CCCCII. in imperii ſocietatem vocatus fuit. *** Non nego, coniecturam hanc abunde confirmari aliis legibus, eodem, quo noſtra, anno datis, * remque ipſam inſtitutis veterum adprime conuenire; nec tamen deſunt alia cæſarum edicta, in quibus pariter Theodoſii nomen omiſſum fuit; ** nec video, quomodo hæc verba; *pater noſter* ad Theodoſium noſtrum referri queant, cuius auus,

* *leg.* 15. *cod. Theod. de Iudæis.*

** vid. RELANDVM *faſt. conſ.* p. 548.

*** conf. SAM. BASNAGIVM *annal. politico-eccleſ. tom.* III. p. 190.

* ne exempla deſint, vid. *l.* 63. & 64. *cod. Th. de curſu publico*: item *leg.* 4. & 5. *cod. Theod. de his, qui ſuper religione contendunt.*

** *leg.* 37. *cod. Theod. de epiſcopis.*

auus, non pater, fuit Theodoſius magnus. Præterea, lex noſtra perinde vt duæ, quæ hanc ſequuntur, inter decennalium, hoc anno ab Arcadio & Honorio ob ſuſceptum, poſt patris obitum, imperium celebratorum; monimenta numerari debet, vti bene obſeruauit illuſtris vir, IO. DAN. RITTERVS. *** Liberalitatis ergo & clementiæ documenta Arcadius & Honorius, qui decennalia peragebant, hoc anno dare ſolebant, quæ quum a Theodoſio eodem quaſi iure non poſſent exſpectari, facile patet cauſſa, cur in memorata inſcriptione Theodoſii nomen prætermitti debeat. Dum hac lege confirmantur priuilegia, a maioribus & deceſſoribus imperatorum Iudæis conceſſa, qualia illa ſint, hoc loco diſquirere, noſtra non refert, ſiquidem ex iis, quæ iam adlata ſunt, abunde id conſtat. * Huic legi

*** not. *ad hanc leg. tom.* VI. *part.* I. p. 253.

* conf. inprimis *leg.* 8. & 9. huius *tituli*, perpetua Theodoſii M. erga Iudæos beneuolentiæ monimenta, & *leg.* 13. quam iidem Arcadius & Honorius tulerunt, noſtræ ſimillima.

legi octauam ** nunc ſubiicimus, eodem anno eodemque animo, erga Iudæorum gentem propenſo, conſcriptam. Verba eius hæc ſunt: *dudum iuſſeramus, vt ea, quæ patriarchis a Iudæis iſtarum partium ex conſuetudine præbebantur, minime præberentur; verum nunc, amota prima iuſſione, ſecundum veterum principum ſtatuta priuilegia, cunctos ſcire volumus, Iudæis mittendi copiam a noſtra clementia eſſe conceſſam. Dat.* VIII. *kalend. aug. Rom. Honor. A.* VI. *& Ariſtæneto coſſ.* Hæc vt recte capiantur, notes velim, reddi hac lege Iudæis ius poteſtatemque, patriarchis annua ſoluendi tributa, quam idem Honorius, vti ſupra docui, *** iis ademerat. Facile inde colligi poteſt, *Iudæos iſtarum partium* eosdem eſſe cum Iudæis, in prouinciis imperii occidentalis degentibus. Vtrumque ergo mandatum dum Honorio potiſſimum tribuendum eſt; nec firmis argumentis comprobatur, ſimilia vmquam edixiſſe Arcadium in oriente, haud inepte doctiſſimus codicis Theodoſiani interpres coniecturam fecit, Honorium mutaſſe priſtinam

** *leg.* 17. *cod. Theod. de Iudæis.*

*** § VIII.

nam ſententiam eaque abrogaſſe, quæ nimis ſeuere antea in Iudæos decreuerat, poſtquam cum fratre ſuo in gratiam rediiſſet, ſublatis, quæ inter eos artibus Ruffini & Stiliconis actæ erant, ſimultatibus. *

§. X.

Nonam ** denique eamque vltimam: immo omnium principem de patriarchis Iudæorum recitamus legem, Theodoſii quippe & Valentiniani III. ad Ioannem, comitem ſacrarum largitionum, ita perſcriptam: *Iudæorum primates, qui vtriusque Palæſtinæ ſynedriis nominantur; vel in aliis prouinciis degunt, quæcumque poſt exceſſum patriarcharum penſionis nomine ſuſcepere, cogantur exſoluere. In futurum vero periculo eorumdem, anniuerſarius canon de ſynagogis omnibus, Palatinis compellentibus, exigatur, ad eam formam, quam patriarchæ quondam coronarii auri nomine poſtulabant, quæ tamen quanta ſit, ſolerti inquiſitione diſcutias, & quod de occidentalibus partibus patriarchis conferri conſueuerat, noſtris largitionibus inferatur* Dat. III. *kal. iun. Conſtantinop. Florentio & Dionyſio coſſ.*

* conſule SYMMACHVM *libr.* IV. *epiſt.* 4.
** *leg. vlt. cod. Theod. de Iudæis.*

coſſ. ſiue anno ſeculi quinti XXIX. ** Hanc dum TRIBONIANVS, *** in codicem Iuſtiniani translatam, exhibet; nec leuioris momenti eſt vtriusque exempli differentia, haud alienum a noſtro inſtituto eſſe, arbitramur, Iuſtinianei quoque verba adſcribere: *Iudæorum primates, qui in vtriusque Palæſtinæ ſynedriis dominantur; vel in aliis prouinciis degunt, periculo ſuo anniuerſarium canonem de ſynagogis omnibus, Palatinis compellentibus, exigant ad eam formam, quam patriarchæ quondam coronarii auri nomine poſtulabant, & hoc, quod de occidentalibus patriarchis conferri conſueuerat, noſtris largitionibus inferatur. Dat.* III. *kalend. iun. Conſtantinop. Florentio & Dionyſio coſſ.* Satis manifeſtum eſt, multa heic a TRIBONIANO eſſe omiſſa: nonnulla immutata; nihil vero additum. Maiorem quidem, ſi tale inter Theodoſii & Iuſtiniani libros deprehenditur diſcrimen, Theodoſiani eſſe auctoritatem, iamdudum mirifico iureconſultorum præſtantiſſimorum conſenſu expeditum eſt; * nec fieri

C poteſt,

** vid. RELANDVS *faſt. conſul.* p. 600.
*** *leg.* 17. *cod. de Iudiæs.*
* conſulas IAC. GOTHOFREDVM *proleg. cod. Theodoſ. cap.* IV. *tom.* I. p. CCXX. ſq.

poteſt, quin hoc loco Theodoſianum, tamquam germanum legis noſtræ exemplum, Iuſtinianeo præferendum eſſe, cenſeamus. Id facile TRIBONIANO ignoſcitur, quod præteriuerit ea, quæ de *exceſſu patriarcharum* commemorantur, ſiquidem rerum, futuro tempore faciendarum, potius; quam eorum, quæ antea vſu venerant ac æui ſui moribus minime reſpondebant, haberet rationem. Maius ſane momentum eſt in vocabulo *dominantur*, quod contra legislatoris ſententiam verbo *nominantur*, quo primates eligendi ius ſignificatur ac hereditariæ patriarcharum dignitati obiicitur, iureconſultus ſurrogauit. Id quod vti euidens eſt; nec a viris, harum rerum peritis, vmquam fuit in controuerſiam adductum, ſatis mirari non poſſum, PETRVM CVNAEVM, ** elegantiſſimum iuris inter-

BVRC. GOTTH. STRVVIVM *hiſtor. iuris cap.* III. §. 8. p. 314. ſqq. & IO. SAL. BRVNQVELLIVM in *diſſ. de codice Theodoſ. eiusque in codice Iuſtinianeo vſu*, quam præſide beato GVIL. HIER. BRVCKNERO Ien. MDCCXIX. in hac academia defendit, *cap.* IV. §. 7. p. 62. ſqq.

** de *rep. Ebræor. libr.* II. *cap.* 23. p. 790. edit. VGOLINI *tom.* III. *theſ. antiquit. ſacrar.*

terpretem, corruptum hunc TRIBO-NIANI locum excitaſſe, ad comprobandam, quam amplexus erat, de maiore Iudæorum Palæſtinorum; quam aliorum, libertate ſub imperatoribus opinionem. Parem itaque argumentandi rationi viri huius docti ſententiam, id eſt, vtramque falſam eſſe, recte vidit IAC. GOTHOFREDVS *** ac nouo hoc exemplo confirmauit, quod diligentiſſime docuit, admodum dubiam: immo fallacem eſſe TRIBONIANI fidem. Nihilominus nobis haudquaquam perſuaſum eſt, omnem vitii culpam in TRIBONIANO eſſe; ſed eam in librariorum negligentiam; aut ignorantiam potius transferendam eſſe, cenſemus. Iuris enim Romani libros, perinde vt alia veterum ſcriptorum monimenta, ab huiusmodi deprauationibus haud liberos ac critica manu ſanandos eſſe, quis eſt, quem fugiat? Legas, velimus quæ hanc in rem beatus CHRIST. HENR. ECKHARDVS * copioſe tradidit.

*** *not. in cod. Theod. tom.* VI. *part.* I. p. 269.

* *hermeneut. iur. cap.* II. §. 48. p. 29. adde, quæ de vtriusque codicis in hac lege differentia diſputauit IOANN. SELDENVS de *anno ciuil. & calendar. vet. eccleſ. cap.* XVII. p. 81.

dit. *Nominantur* ergo æque TRIBONIANVM; ac THEODOSIVM ſcripſiſſe, iudicamus. Simili modo verba: *quæ de occidentalibus patriarchis conferri conſueuerat*, non poſſunt non ſuſpecta eſſe, ſiquidem omni ſenſu carent; nec rectam admittunt interpretationem; niſi in priſtinum locum vox *partibus* reſtituatur, quæ negligenter omiſſa fuit, quod præter alios PETR. DE MARCA ** recte monuit. Hæc de lege iſta ſufficiant. Ceteris, quæ luce noſtra indigent, infra eam adferemus.

§. XI.

Satis ergo fecimus promiſſis ac dedimus veterum imperatorum leges, in quibus illuſtrandis omnis noſtra diſputatio verſabitur. Iacta ſunt cauſſæ noſtræ fundamenta; neque iis quid addendum eſſet; niſi referret noſtra, de hiſtorica earum fide & auctoritate, vbi ad Iudæorum res pertinent, diſſerere. Nobis, omnia adcurate circumſpicientibus, nulla ſane ſubeſſe videtur cauſſa, de hac re dubitandi, ſiue ad facultatem; ſiue ad voluntatem legislatorum,

** de *concord. ſacerdot. & imp. libr.* I. *cap.* 3. *§.* 5.

rum, vera ſcribendi, animum aduertamus. Sanæ mentis expertem cum eſſe, oportet, qui credat, imperatores, dum de Iudæis eorumque magiſtratibus dixerunt ſententiam, vera illorum nomina ignoraſſe; aut ſi ea minus ignorauerint, conſulto & prudenter ea cum falſis fictitiisque permutaſſe. Tale quid de legum auctoribus nemo ſapiens ſuſpicabitur; nec perfidia iſta metuenda fuit a iureconſultis, quorum opera THEODOSIVS in colligendis illis principum edictis vſus eſt. Ipſe ſane diuus imperator * teſtis eſt, ſe crediſiſſe arduum hoc & difficile negotium viris ſelectis, *nobilibus, ſpectatæ fidei & famoſæ doctrinæ, quibus delegata cauſſa ciuilis officii.* Præterea, aliorum ſcriptorum, ORIGENIS, HIERONYMI, EPIPHANII, accedunt ſuffragia, quibus egregie confirmantur imperatorum de patriarchis Iudæorum leges, infra a nobis percenſenda explicandaque. Quare non miramur, a quo tempore SAM. PETITVS ** imperatorum de Iudæis edicta præcipuis rerum iſtius

 æui

* in *nouell.* quam GOTHOFREDVS vna cum aliis *codici Theod.* ſubiunxit, *tom.* VI. p. 1.

** *lect. var. cap.* XXIV. *tom.* VII. *critic. ſacr. Anglic.* p. 364.

æui Iudaicarum monimentis adnumerauit eaque omnino ſequendum eſſe, cenſuit, viros doctos ei adſenſiſſe ac veram hanc ſententiam confirmaſſe. Id potius admirandum videtur, CAMP. VITRINGAM, *** quum PETITVM in comparandis Romanis legibus cum Iudæorum monimentis ſubinde a veritate receſſiſſe, intelligeret, errorum cauſſam non ad peruerſam illarum interpretationem; ſed ad ipſa imperatorum edicta retuliſſe hæcque pronuntiaſſe: *quis dicet, conditores Romani iuris verum diſtinctumque vſum horum titulorum cognouiſſe & non aliquando inter ſe confudiſſe?* Ita ſane ſibi perſuaſit illuſtris ſynagogæ Iudaicæ architectus, maiorem tribuendam eſſe auctoritatem libris Iudaicis; quam decretis imperatorum; neque id diffiteri libet, hanc ſententiam magnam præ ſe ferre veri ſpeciem. Eam tamen non poſſumus habere regulam, qua omnia, de Iudæorum ſtatu tradita, iudicentur, ſiquidem innumeris conſtat documentis, omnium peſſimos Iudæorum ſcriptores eſſe hiſtoricos magnaque opus eſſe cautione, ne ab his magiſtris in grauiſſimos adducamur

*** de *ſynagog. libr.* II. *cap.* 5. p. 521.

mur errores. Recte olim perſpexit magnus HVG. GROTIVS, * Iudæos eſſe peſſimos hiſtoriæ magiſtros: *nam ex quo patria expulſi ſunt, inquit, omnis apud illos hiſtoria craſſis erroribus & fabulis eſt inquinata, quibus proinde nihil credendum; niſi aliunde teſtes accedant.* Quæ quum commendaſſet BRIANVS WALTONVS, ** vt huis opinionis explicaret rationes, hæc ſubiecit: *pauca hic illic in talmude inſperſa ſunt; ſed innumeris fabulis mixta, & quæ de ſcholis Babylonicis & rectorum & rabbinorum ſucceſſionibus per mille annos referuntur, viris doctis valde ſuſpecta ſunt, quum auctores, qui hæc recenſent, recentiores ſint; nec vlla habeant gentis ſuæ certa monimenta, quibus iſta deducunt.* Nec aliorum criticorum ſuffragia deſunt, quorum notitiam PETRVS ZORNIVS *** ſuppeditat. Quantum inprimis ſibi Iudæi indulgeant quamque arroganter falſa de glorioſo, quem fingunt, ſuo ſta-

 tu

* *not. in Matth.* XXIV. 24. *tom.* II. *oper. theol.* p. 229.

** *prolegom.* III. *in bibl. polygl.* §. 55. p. 259. *adparat. biblic.* edit. HEIDEGGERI.

*** *hiſtor. fiſci Iud. cap.* VII. §. 2. p. 318. adde IO. ALB. FABRICIVM *bibliogr. antiqu.* p. 7. & IO. CHRIST. WOLFIVM *bibl. Ebr. tom.* II. p. 1095. ſqq.

tu comminiſcantur, luculentis demonſtrandi exemplis, infra offeretur occaſio. Hæc ſatis ſunt ad demonſtrandum, VITRINGAM minus recte ſentire, quum Iudæorum ſcripta legibus Romanis præſtare, contendit, ac ſine cauſſa PETITVM erroris adcuſari, qui ex iuris Romani voluminibus ad tractandam hiſtoriam Iudaicam petiit præſidia. Quare bene ſapienterque VITRINGAE contradixit IAC. RHENFERDIVS * ac argumenta, quibus verior ſententia innititur, ſcite expoſuit: *hoc opus erat* inquit, *maximeque neceſſarium, quando iidem iuris conditores vel Iudæis in vniuerſum omnibus; vel quibusdam illorum, ſiue leges ſcriberent; ſiue inſignia priuilegia concederent, vt tum ſcirent, & quibus de rebus leges ferrent, & quibus hominibus gratiam facerent. Et horum vtrumque in tabulis expreſſum oportebat, non quæ contemtiſſimæ ſectæ conſtitutionem in ſuis edictis reſcriptisque irent expoſitum; ſed ne leges, negligenter ſcriptæ, calumniis expoſitæ eſſent; vel etiam inutiles atque irritæ fierent: immo ipſis imperatoribus atque imperio damnoſæ. Ab hiſtoricorum autem negligentia ad imperatorum*

* de *decem. otioſ. diſſ.* II. *cap.* 3. §. 11. 12. p. 185. ſq.

rum leges argumentari, nimium quantum eſt alienum. Illos enim leui aliqua occaſione adrepta, de Iudæis agendi, veritatis ſecuros, ea de illis ſolummodo ſcribere, quæ vel priuata ipſis malitia; vel publicum odium atque calumnia dictabant, non mirum eſt. Quod qui de imperatoribus etiam exiſtimet, næ is in eorum maieſtatem maxime iniurioſus ſit eosque ſummæ & inexcuſabilis arguat ignorantiæ, arrogantiæ, ſtoliditatis. Ad hæc quum reſponderet VITRINGA, ** multa quidem adtulit, quæ PETITI coniecturas refellunt; ipſis tamen imperatorum legibus haud refragari videntur; nobis certe, de patriarchis diſputantibus, nullum iniiciunt impedimentum. Lis enim, quæ de hoc argumento inter ambos illos doctos viros orta fuit, minime ad patriarcharum munus, ſed ad officia quædam ſynagogæ ſpectat, itidem in legibus commemorata. Firma ergo ac certa eſt, quam nobis præſcripſimus, norma legum Romanarum, ad quam totam noſtram commentandi rationem dirigamus.

 CAP. II.

** de *decemuiris otioſis cap.* XX. p. 267. ſqq.

CAPVT SECVNDVM

QVO

DE IVDAEIS, QVIBVS PATRIARCHAE PRAEFVERVNT, EORVMQVE ORIENTALIVM ET OCCIDENTALIVM DISCRIMINE DISSERITVR.

ΣΥΝΟΨΙΣ

Ea, quæ hac ſectione exponuntur, ad tria capita reuocari poſſunt. *Primo* agitur de Iudæis, qui inde ab exilio Babylonico per prouincias orientis diſperſi fuerunt, §. I-III.

Ac in iisdem, ſoluta captiuitate, permanſerunt §. IV-VII.

Secundo de Iudæis, qui, finito exilio, in terram ſanctam ſunt reuerſi; breui tamen poſt per omnes occidentis prouincias diſſipati fuerunt, §. VII-IX.

Tertio denique de perpetuis Cananææ incolis, qui illam, nec poſt euerſam ſub Tito vrbem Hieroſolymam, dereliquerunt, §. X.

§. I.

§. I.

Scimus itaque, quid auguſti Romanorum imperatores de Iudæorum patriarchis edixerint, quæque ad eos ſpectent leges, benigniore fortuna nobis conſeruatæ. Id quidem ſatis certum & ſupra omnem dubitationem poſitum eſt, quod clariſſime conceptis apertisque legum verbis conficitur, patriarchas illos *Iudæis* præfuiſſe ac ſummum apud illos geſſiſſe magiſtratum. Habeo ergo cauſſam, cur de Iudæis ipſis, quos patriarchæ dicuntur rexiſſe, ac ciuili eorum ſtatu, qualis fuerit, quum leges iſtæ latæ ſunt, adcurate diſquiram, antequam, quænam fuerit patriarcharum perſona, rite queat explicari. Lubens igitur onus hoc ſuſcipio; breuiter tamen ſummatimque ea, quæ noſtro argumento aut illuſtrando; aut ornando inſeruiunt, ex germanis hiſtoriæ Iudaicæ monimentis deſcribam.

§. II.

Refert ſane, bene noſſe, quonam vinculo Iudæorum fata ac viciſſitudines cohæſerint; nec quid magis ab hiſtorici munere dignitateque recedit; quam ſeparare res geſtas, arctius inter ſe coniunctas. Quare nec mihi tempe-

tempero, quin orationem paullo altius ordiar eiusque initium ab eo tempore ducam, quo admirando iuſtitiæ diuinæ exemplo primum Tiglatpileſer, deinde Salmanaſſar, Aſſyriæ reges, Iſraelitarum; ſiue decem tribuum regno bellum intulerunt, maximamque ciuium eius partem ex patria expulerunt & in aliis prouinciis, imperio eorum ſubiectis, ſedes collocare, iuſſerunt. Equidem animus non eſt, de tot difficillimis quæſtionibus, quæ de memorabili hoc Iudæorum fato inter doctiſſimos viros controuerſæ ſunt, hoc loco diſputare. * Sufficit, certis ſcripturæ ſacræ teſtimoniis conſtare, quod Iudæi, terra ſancta derelicta, in prouincias Aſſyriæ

* omnium, qui in hoc argumento explicando ſtudia ſua collocarunt, iure ſuo princeps habetur HERMANNVS WITSIVS in *δεκαφύλῳ ſiue de decem tribubus Iſraelis libro ſingulari*; qui, incomparabili *ægyptiacorum* operi adiunctus, iterum ac ſæpius typis deſcriptus fuit, *cap.* II. ſqq. p. 249. Huic præter multos alios, qui hiſtoriam ſacram prioris fœderis illuſtrarunt eamque vaſtis voluminibus complexi ſunt, addimerentur IO. FRANC. BVDDEVS *hiſtor. eccleſ. vet. teſt. per.* II. *ſect.* 4. §. 21. & doctiſſimi Anglici ſcriptores *hiſtor. vniuerſ. tom.* III. §. 676. edit. ven. BAVMGARTENII

Aſſyriæ & Mediæ, quæ tum Aſſyriis paruit, receſſerint. Ita ſane diuinus hiſtoricus ſcripſit de Rubenitis, Gaditis ac dimidia Naphtelitarum parte: ** ויביאם לחלה וחבור והרא ונהר גוזן עד היום הזה *deduxit eos*, quippe Tiglatpileſer, *Chala & Chabor & Hara & ad fluuium Gozan, vsque ad hoc tempus*, & de ceteris Iſraelitis, a Salmanaſſere abductis: *** ויגל את ישראל אשורה וישב אתם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי, & *migrare iuſſit Iſraelitas in Aſſyriam ac habitare fecit in Chala & Chabor, prope fluuium Gozan & vrbibus Mediæ.* De Aſſyria nullum eſt dubium, nomen eius hoc loco latius patere totumque Aſſyriæ imperium, quod iſto tempore ampliſſimum multisque prouinciis, ab Aſſyriis in ſuam poteſtatem redactis, erat auctum, denotare; neque id eget probatione, verbis, quæ addita ſunt, ſingulatim nominatimque explicari, quæ vniuerſe ac generatim antea deſcripta fuerunt. Atuero quarum regionum; aut prouinciarum; aut vrbium; cuiusue amnis nomina illa fuerint, Chala, Hara, Chabor, Gozan; tanta eſt ſententiarum doctorum hominum

** 1. *paral.* V. 26.
*** 2. *reg.* XVII, 6.

minum diſcordia, vt nec coniungi poſſint; nec, quæ vera ſit, certis argumentis demonſtrari. Nihilominus quum in hoc diſputandi genere probabili coniectura nos contentos eſſe, oporteat, haud mirum ſane eſt, doctiſſimum quemque adhuc ſtetiſſe a partibus SAM. BOCHARTI, * qui Chala eamdem eſſe cum Colachena PTOLEMAEI, ad aquilonem Aſſyriæ poſita: Chabor conuenire cum monte Chaboras, quem idem geographorum veterum princeps inter Aſſyriam & Mediam interiectum fuiſſe, teſtis eſt: ** Gozan inter duos Cyri alueos fluxiſſe: Haram denique Mediæ ipſius nomen fuiſſe, diuinauit. Quare ſcriptori diuino haud refragatur; ſed breuius ac, prout temporis ſui rationibus erat adcommodatum, rem expli cauit

* in *Phaleg. libr.* III. *cap.* 14. p. 220. edit. Cadom.

** in eo peccaſſe BOCHARTVM, non ſine cauſſa crediderunt viri docti, quod Chabor montis nomen eſſe, putauerit; nec fluuii, quem tabulæ Ptolemæi ad læuam Aſſyriæ ponunt: conf. IO. CLERICVM in *not. ad.* 2. *reg.* XVII, 6. & IAC. BASNAGIVM in *hiſtoir. des Juifs part.* IV. p. 981.

cauit IOSEPHVS: *** πάν]α τόν λαὸν μεʃ]ῴκισεν ἐις]ὴν Μηδίαν καὶ Περσίδα, *vniuerſum populum*, quotquot ad ſedes mutandas cogebantur, *in Mediam & Perſiam abduxit.* Longius a veritate diſceſſit AVG. CALMETVS; * nec leuibus erroribus ſe duci, paſſus eſt, quum BOCHARTO contradicere, ſibi ſumſit, firma argumentandi ratione, ab illuſtris nominis theologo, IO. LAVR. DE MOSHEIM ** confutatus, cui præ ceteris MELCH. LEIDEKKERVM *** adiungi, velim.

§. III.

Poſt aliquod temporis interuallum, euerſo Aſſyriorum imperio ac fundato confirmatoque Babyloniæ a Chaldæis regno, eamdem ſub Nebucadnezare acceperunt calamitatem Iudæi. Satis expeditum ac a viris doctis certiſſimis ratio-

*** *antiqu. Iud. libr.* IX. *cap.* 14. *ſ.* 1. p. 506. *tom.* I. *oper.* edit. HAVERCAMPI.

* in *proleg. & diſſ. in ſcript. ſacr. tom.* I. p. 238. ed. MANSII.

** in *obſeruation.* quas memoratæ CALMETI diſſertationi ſubiecit, *tom.* IV. *der bibliſch. Vnterſ.* p. 395. ſqq.

*** de *vario reip. Ebræor. ſtatu libr.* III. *cap.* 4. p. 270.

rationibus, demonſtratum eſt, ſex factis incolarum Iudææ diuerſis traductionibus, tribus quippe minoribus; tribus maioribus, * ingentem illorum numerum patrios lares deſerere ſeque in alias imperii Babylonici partes recipere, a Nebucadnezare fuiſſe coactum. ** Noſtra intereſt, de locis heic diſquirere, in quæ captiui illi deportati fuerunt. Diuini hiſtoriarum ſcriptores modo generali *Babyloniæ* vtuntur nomine; *** modo, ne hoc quidem expreſſo, vniuerſe, Iudæos abductos fuiſſe, narrant. * Ab his nihil definitur, quod ad quæſtionem recte explicandam ſpectat: illi aperte commemorarunt quidem Babelis nomen; quænam vero eius hoc loco vis ſit, minus patet Nobis quidem certe perſuaſum eſt, vocabulum בבל in plerisque ſacri codicis effatis, quæ ad pro-

* conf. IO. FRANC. BVDDEVM in *hiſtor. eccleſ. vet. teſt. period.* II. *ſect.* 5. §. I. *tom.* II. p. 606.

** conſulas *hiſtor. mundi vniu. tom.* III. §. 570. ſqq. & §. 860. ſqq. & HVMPHR. PRIDEAVX in *hiſtoir. des Juifs & des autres peuples tom.* I. p. 117. ſqq. aliosque.

*** 2. *chr.* XXXVI, 10. 20.

* e. g. 2. *reg.* XXV, 11. *Ier.* LII, 15.

propoſitum hoc argumentum pertinent, non vrbis; ſed regni nomen eſſe. Quæ olim vir ſummus, SAL. GLASSIVS, ** præcepit, *nomen ciuitatis aliquando pro agro*; *ſeu tractu circumiacente vſurpari*, ac vera eſſe, abunde demonſtrauit, ea in hunc locum commode adduci poſſe, quisque facile intelligit. Nec opus eſt, ſententiæ meæ ex ſcholis grammaticorum ac rhetorum parare præſidia, quam certiora ſane argumenta confirmant quamque veritati conſentaneam eſſe, res ipſa loquitur. Accepimus enim, non ſolum in ipſa vrbe Babylonica mirificam Iudæorum copiam conſediſſe ***; ſed etiam in alias imperii Babylonici prouincias, more coloniarum, ſeceſſiſſe. Sacri carminis auctor conceptis verbis cecinit:* על נהרות בבל שם ישבנו *ad fluuios Babyloniæ ibi habitauimus*: Ezechiel, ** cæleſtis vates, fuit בתוך הגולה על נהר כבר *in*

D *medio*

** *philol. ſacr.* p. 588.

*** ex innumeris huius rei teſtibus vnum excitare liceat Ieremiam, qui ad exules vrbis Babyloniæ litteras exarauit, *cap.* XXIX.

* *pſ.* CXXXVII, 1.

** *cap.* I, 1. 3. III, 15. XLIII, 3. de vocis גולה vera notione infra quædam diſputandi, locus erit.

medio exilio ad fluuium Chebar. Fluuium hunc alueum fuiſſe Euphratis, *Chaboris præfecti opera deductum*, teſte PLINIO, ac Meſopotamiam irrigaſſe, BOCHARTVS *** notauit, cui præter alios NIC. FVLLERVS, * CHRIST. CELLARIVS ** & ven. IO. GOTTL. CARPZOVIVS *** adiungantur. Iuxta amnem poſitum fuit תל־אביב, id eſt *cumulus ſpicarum* *; nec dubitandum eſt, proprium hoc eſſe oppidi; aut vici nomen. His ſi addimus, commemorari ab ESRA ** *Telmelach*, *Telcharſa*, *Crubaddan*, *Immer*, vnde Iudæi in patriam redierunt, conficitur ſane, diuerſas Iudæorum colonias in diuerſas Babylonici imperii regiones fuiſſe translatas. Inſigniter cum his conueniunt teſtimonia BEROSI *** & IOSEPHI *, quorum ille retulit, adſignatas fuiſſe Iudæis capti-

*** *Phaleg. libr.* I. *cap.* 8. p. 38.

* *miſc. libr.* IV. *cap.* 2.

** *notit. orbis antiqui libr.* III. *cap.* 16. p. 744.

*** *introd. in libr. canonic. vet. teſt. part.* III. *cap.* V. *§.* 2.

* *Ez.* III, 15.

** *cap.* II, 59.

*** apud IOSEPHVM *libr.* I. *aduerſus Apion. cap.* 19. *tom.* II. *oper.* p. 450.

captiuis ἀποικίας ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς Βαβυλωνίας τόποις. Plura iis, qui de hac re cupiunt, dabunt GEORG. ERIC. PHALETRANVS ** & CAMP. VITRINGA. *** Id vnum addimus, amicitiæ fœdus, quod Iſraelitis cum Iudæis interceſſit; longo tamen temporis ſpatio disruptum fuit, renouatum quaſi fuiſſe, quum vtrique in peregrinis his terris commorarentur. Legas HERM. WITSIVM. *

§. IV.

Ex his patet, quænam fuerint Iudæorum, qui in orientis regionibus commorati ſunt, origines. Diſperſos eos fuiſſe per ampliſſimi Perſarum regni prouincias, ſatis expeditum eſt; ** nec tamen per inopiam monimentorum fieri poteſt, vt quæ Iudæorum ac ſingularum illorum tribuum in his terris fue-

* *antiquit. libr.* X. *cap.* 8. p. 529.

** *diſſ. de ablat. ſceptri Iudaic. cap.* IX. p. 428. edit. GRAEVII in *ſynt. diſſert. rar.*

*** *comm. in Eſaiam tom.* I. p. 427. & *tom.* II. p. 527.

* de *decem. trib. p.* 267.

** conf. IOSEPHVM *antiqu. Iud. libr.* XI. *cap.* 5. & 6. p. 559. ſqq. & OROSIVM *libr.* III. *cap.* 7. p. 162. ed. HAVERCAMPI.

fuerint fata, diſtincte & adcurate explicemus. Nec eſt, quod fabuloſa fictaque confutemus recentiorum Iudæorum ſomnia, quæ de fundatis ab illis paſſim regnis, & potentia & opulentia conſpicuis, prodiderunt. Neminem fugit commentitia illa eſſe, quæ a PSEVDOESRA *, ELDADO, ** R. BENIAMINE *Tudelenſi* *** & R. ABRAH. PERITSOL * ad conciliandum genti ſuæ decus ac confutanda chriſtianorum argumenta, quibus oraculis vatum diuinorum de triſtiore Iudæorum poſt natum ſalutis noſtræ auctorem fortuna confecerunt reſpondiſſe exitum, excogitarunt ac mirifica mentiendi audacia aliis perſuadere miſeri ſtuduerunt. ** Omnia iſta remota

* 4. *Eſr.* II, 36. 37.

** conf. IVL. BARTOLOCCIVM *biblioth. rabbinic. tom.* I. p. 99-130. & IO. CHRIST. WOLFIVM *bibl. ebr. vol.* I. p. 140. ſq.

*** in *itinerar.* paſſim, maxime p. 112. edit. LEMPEREVR.

* *itin. mundi cap.* XIV. apud VGOLINVM *tom.* VII. *theſ. antiq. ſacrar.* p. 123. ſqq.

** legas de his Iudæorum fabulis IO. ANDR. EISENMENGERVM in *dem endekten Iudenthum tom.* II. *cap.* 10. p. 515. ſqq. IAC. BASNAGIVM in *hiſtoir. des Juifs libr.* VI. *cap.*

ta ſunt a commentationis huius rationibus. Id potius tenendum eſt, quamuis & Iudæorum; & Iſraelitarum *** quædam pars, beneficio ac liberalitate Cyri, in patriam reuerteretur; maiorem tamen vtriusque gentis numerum in nouis, quas verſus ſolem orientem occupauerant, ſedibus conſtanter permanſiſſe. Quod vt cum vaticiniis prophetarum apte conuenit ac teſtimoniis & ſacri codicis; & IOSEPHI abunde confirmatur; ita SVLPITIVS SEVERVS, recentiore quidem ætate clarus; nec tamen ſpernendus hiſtoricus, rem omnem ſcite his verbis explicauit: *itaque pauci tum in Iudæam regreſſi, ceteris redeundi animus; an facultas defuerit, parum com-*

2. *tom.* IV. p. 931. IO. PHIL. BARATTIERIVM *diſſertationum*, quas *tom.* II. verſionis Gallicæ *itinerarii Beniaminis* complexus eſt, *quinta* et *ſexta* p. 182-284. & LVD. HOLBERGIVM in *hiſt. Iudaic. libr.* XV. *cap.* 16. *tom.* II. p. 702. Quibus plerique addi debent, qui de fluuio *Sabbation* diſputarunt, laudati a WOLFIO *tom.* II. *bibl. ebr.* p. 1092. ſq.

*** conf. WITSIVM *loc. cit. cap.* V. & VI. p. 270. aliosque, a WOLFIO *dict. loc.* excitatos.

perimus. * Quare recte adfirmatur, Iudæorum gentem, quamuis liberata fuerit exilii pœna; ampliſſimam tamen adhuc ac in orientis prouinciis longe lateque diffuſam fuiſſe. Quid? quod numerus illorum inſigniter auctus fuit, quum ſub Perſis Babylonis ruinæ omnes eſſent reparatæ ** ac Artaxerxes Ochus Aegypto bellum inferret, ac multos inde Iudæos captiuos ſecum abduceret. Hos enim non ſolum in Hyrcaniam ad mare Caſpium ***; ſed etiam Babylonem deportatos ac cum illis, qui antea ibi fuerunt, coniunctos fuiſſe ac facile coaluiſſe, non eſt,

* *hiſtor. ſacr. libr.* II. *cap.* 8. adde IO. FRANC. BVDDEVM *hiſt. eccleſ. vet. teſt. period.* II. *ſect.* 5. §. 8. p. 663. MELCH. LEIDEKKERVM de *rep. Ebræor. libr.* VII. *cap.* 10. p. 476. & de *vario reip. Ebr. ſtatu libr.* V. *cap.* 6. p. 386. ſq. HERM. WITSIVM de *decem tribub. Iſrael. cap.* VII. p. 283. & *miſc. ſacr. tom.* II. *exerc.* X. *§.* 15. p. 225.

** vid. CHRIST. CELLARIVM *diſſ. de captiuitate Babylonica §.* XIX.

*** conſ. IAC. VSSERIVM in *annal. mundi* p. 155. HVMPHR. PRIDEAVX in *hiſtoir. des Juifs tom.* III. p. 84. IO. FRANC. BVDDEVM *cit. loc. ſect.* VI. *§.* 14. p. 885. & ANDR. GEORG. WAEHNERVM in *hiſtor. Ebræor.* §. 823. *tom.* II. *antiquit. Ebræor.* p. 472.

eſt, quod dubitemus. * Hæc omnia circumſpicienti, nemini ſuſpecta; aut incredibilia videbuntur, quæ Iudæorum ſcriptores de gentis ſuæ Babyloniæ ac in finitimis regionibus multitudine reliquerunt effata. IOSEPHVS generatim ſcripſit: ** ἔνθα πλῆθος ἦν Ἰȣδαίων, *ibi*, quippe Babylone *multitudo fuit Iudæorum*; alibi tamen de Iudæorum ſub Parthis potentia ac fratrum Anilæi & Aſinæi fatis admirandis ea tradidit ***, quæ ingentem Iudæorum copiam tunc in Meſopotamia aliisque vicinis terris fuiſſe, abunde demonſtrant. Præter FLAVIVM, PHILO * teſtis

* conf. PETR. ZORNIVM *not. ad Hecatæi Abderitæ fragm.* p. 48. ſq. & IAC. BASNAGIVM *hiſtoir. des Juifs tom.* IV. p. 990.

** *antiquit. Iudaic. libr.* XV. *cap.* 2.

*** famoſam hanc Anilæi & Aſinæi hiſtoriam enarrat IOSEPHVS *antiqu. iud. libr.* XVIII. *cap.* 12.

* de *legat. ad Caium* p. 1036. Hæc confirmantur effato Hamanis, de populo Iudaico hæc prænuntiantis: עם אחד מפזר ומפרד בין העמים בכול מדינות מלכותך ודתיהם שונות מכל־עם, *eſſe gentem vnam, diſperſam diſſipatamque per omnes prouincias regni tui*, id eſt, Ahaſueri, *quæ leges, a legibus omnium nationum diuerſas, habet*, *Eſth.* III. 8.

teſtis eſt, Iudæos *Babylonem multasque alias* Perſici imperii *ſatrapias* tenuiſſe; nec deſunt alia huius rei documenta, quæ conſulto iam a me prætermittuntur, ſiquidem nec opus habent vberiore probatione, quæ per ſe clara ſunt ac manifeſta.

§. VI.

Non libet, vlterius progredi ac quænam Iudaicæ gentis in his orientalibus terris ſub Perſis antiquioribus, Græcis, Parthis ac Perſis mediæ ætatis fuerint viciſſitudines; quosue lætiores; vel triſtiores fortunæ caſus experti ſint, fuſe explicare. Quæ vti nihil ad argumentum noſtrum illuſtrandum valent; ita potius hoc loco monendum eſt, quamuis longiori interuallo Iudæi orientales ab illis, qui in Iudæam reuerterant, eſſent disiuncti; nec tamen communium ſacrorum vinculum, quo tota gens continebatur, diſruptum fuiſſe; ſed confirmatum inter vtramque partem ſanctiſſimum illud amicitiæ fœdus. Teſtatur hac de re hiſtoria *Eſtheræ* ac *Hamanis*, commode ab HERM. WITSIO* excitata explicataque; nec refragantur dome-

* de *decem tribub. cap.* VII. §. 5. ſqq.

domeſtici Iudæorum ſcriptores, ex quorum numero & IOSEPHVS; ** & PHILO *** conſentiunt, miſiſſe Iudæos Babylonios ad templum Hieroſolymitanum donaria maximi pretii. Iudæi recentioris æui, odio maxime chriſtianæ doctrinæ adducti, non ſibi temperarunt, quin populares ſuos, Babylone egreſſos, cum fæce; eos vero, qui ibi remanſerunt, cum סולת נקייה *farina puriſſima* & optima compararent ac, quod R. MOSES BEN MAIMON habet, Babylonia in alias terras diſcedere, prohiberent. Fuſius id docent MELCH. LEIDEKKERVS, * IO. LIGHTFOOTVS ** & IOANNES LVNDIVS *** & clariſſimis ſignis demonſtrant, quantis laudibus Babylonios exornare ſoleant talmudici doctores, vt ſalutaribus chriſtianorum ſacris ignominiam adferant. Abunde hæc confirmantur

D 5 Hil-

** *antiquit. libr.* XIV. *cap.* 12. & *libr.* XVIII. *cap.* 12.

*** de *legat. ad Caium* p. 1013. 1033. ſq.

* de *vario Ebræor. ſtatu libr.* IX. *cap.* 4. p. 630.

** *hor. ebraic. & talmud. in Io.* XIX, 35. *tom.* II. *oper.* p. 630. ſq.

*** in *den iudiſchen Heiligth. libr.* IV. *cap.* 21. p. 939. edit. WOLFII.

Hillelis magni exemplo, de quo præter alios hiſtoricos rabbinicos, R. DAVID GANZ expreſſis verbis ſcripſit: * עלה מבבל, *adſcendit ex Babylonia.* Quanta enim eius apud omnem Iudæorum gentem fuerit doctrinæ exiſtimatio & auctoritas, nemo ignorat; niſi harum rerum prorſus expers ſit. ** Hactenus de Iudæis orientalibus; ſiue Babyloniis.

§. VII.

Reuertimur ad eam Iudæorum partem, cui, recuperata priſtina libertate, beneficiis regum Perſarum data fuit facultas, ad patrios lares reuertendi ac occupandi priores, quas reliquerant, ſedes. Satis copioſe in diuinis monimentis memorabilis illius reditus rationes expoſitæ ſunt; nec ſpectant illæ ad noſtrum inſtitutum. Nobis enim ſuf-

* *zemach Dauid ann.* 4728. p. 24. edit. Francofurt.

** conf. IO. HENR. OTHONEM *hiſtor. doctor. miſchnicor.* p. 76. ſqq. edit. RELANDI: IO. CHRISTOPH. WOLFIVM *bibliotb. ebr. tom.* II. p. 824. IO. FRANC. BVDDEVM *hiſtor. eccleſ. vet. teſt. tom.* II. p. 946. HVMPHR. PRIDEAVX *in hiſtoir. des Juifs tom.* VI. p. 4. ſqq. & ven. IO. GOTTLOB. CARPZOVIVM in *adparat. antiquit. ſacr.* p. 316. ſqq.

ſufficit, id vnum repetere, reparatis vrbis Hieroſolymitanæ ruinis ac exſtructo ſecundo templo, licet non reipublicæ ciuilis; diuini tamen cultus priſtinam formam reſtitutam * doctorumque Hieroſolymitanorum tantam apud ceteros Iudæos fuiſſe auctoritatem, vt iure ſuo vrbs illa totius nationis caput & præcipua: immo vnica religionis eorum ſedes haberetur. Nec enim perpetua fuerunt exulum illorum, qui reducti erant, in tribus, quæ eo tempore conſtitutæ fuerunt, terræ ſanctæ prouinciis, Iudæa, Galilæa ac Peræa, domicilia; ſed multi ea poſthæc permutarunt ac ſenſim per omnes fere occidentis regiones diſperſi ac diſſipati fuerunt. Breuiter quidem; diſtincte tamen rem narrabo. Primus, quantum ſcimus, Alexander magnus ** quum Alexan-

* legas, præter alios hiſtoriæ ac chronologiæ ſacræ ſcriptores, IO. FRANC. BVDDEVM *dict. loc. period.* II. *ſect.* V. §. 8. & *ſect.* VI. §. 1. HVMPHR. PRIDEAVX in *hiſtoir. des Juifs tom.* I. p. 245. ſqq. IO. GOTTLOB. CARPZOVIVM in *introduct. in libros canonicos vet. teſt. part.* I. p. 326. ſqq. & *hiſtor. mundi vniuerſ. tom.* VIII. p. 574. ſqq.

** adeas IOSEPHVM *libr.* I. *contra Apionem cap.* 36. & ex recentioribus ANDR.

Alexandriam exſtruxiſſet. Iudæis au-ctor fuit, in Aegyptum diſcedere. Eo mortuo, Ptolemæus Lagi, quum Aegyptum ſortitus eſſet & ei Syriam adiungere, decreuiſſet, Iudæam haud negligendam duxit; ſed, capta Hieroſolyma, multos ex Iudæis æque ac Samaritanis in Aegyptum ac, quum Libyam quoque & Cyrenen obtineret, in has etiam prouincias abduxit. ***

Nec

GEORG. WAEHNERVM *hiſtor. Ebræor.* §. 827. & IAC. BASNAGIVM in *hiſtoir. des Juifs libr.* VI. *cap.* 5. §. 2. p. 1010. Non ignoramus, pleroſque in ea eſſe opinione, ante Alexandrum Iudæos quosdam in Aegyptum ſeceſſiſſe. Atuero primum obſerues, ea, quæ ARISTEAE fide de auxilio, a Iudæis ſub Pſammeticho Aegyptiis contra Aethiopes lato, circumferuntur, communi peritiorum virorum iudicio ſuſpecta eſſe; deinde Iudæos, qui Ieremiæ tempore, vt ſaluti ſuæ conſulerent, in Aegyptum aufugerunt, triſtiori fato ibi periiſſe, *Ier.* XLII. XLIII. nos denique hoc loco de iis diſſerere, qui poſt Babylonicum exilium, relicta terra ſancta, in alias occidentis prouincias ſeſe contulerunt.

*** legas HVMPHR. PRIDEAVX *hiſtoir. des Juifs tom.* III. p. 181. ſqq. HVMPHR. HODY in *diſſert. contra hiſtor. Ariſteæ cap.* XIII. p. 225. PETR. ZORNIVM *not. ad Hecat. fragm.* p. 13. & cel. PETR. WESSELINGIVM de *archont. Iudæorum* p. 24.

Nec inſtitutum hoc maiorum ſuorum neglexit Ptolemæus philadelphus; ſed, quamuis ingentem eorum numerum libertate donaret; multos tamen in Aegypto permanſiſſe, ſummis a rege honoribus adfectos, vel ſolum Alexandriæ nomen teſtatur ac hiſtoria de antiquiſſima ſacri codicis verſione Græca, quam heic nominaſſe, ſufficiat. ****

§. VIII.

Iudæi itaque, qui ſub Ptolemæis in Aegyptum ſeceſſerant, ex numero reducum ex Babylonico exilio fuerunt. Præter hos, alii quoque ex terra ſancta migrarunt. Quum de his nemo adcuratius & diſtinctius egerit MELCH. LEIDEKKERO, * ea, quæ ad noſtrum ſpectant argumentum, liceat ex doctiſſimi

**** vid. IO. FRANC. BVDDEVM *hiſt. eccleſ. vet. teſt. tom.* II. p. 743. & innumeros illos de verſione LXX. virorum ſcriptores, laudatos a IO. ALB. FABRICIO *bibl. Græc. libr.* III. *cap.* 12. IO. CHRISTOPH. WOLFIO in *biblioth. Ebr. tom.* II. p. 1031. ſqq. & ven. IO. GOTTLOB. CARPZOVIO in *critic. ſacr. vet. teſt.* p. 481. ſq.

* de *vario reip. Ebr. ſtatu libr.* IX. *cap.* 4. ſqq.

mis eius commentariis repetere. Simili, quo Aegyptiorum, Syrorum quoque reges, beneuolentia amplexi Iudæos idque conſequuti ſunt, vt inſignis eorum numerus ex Iudæa in Syriam ac Aſiam minorem ſe reciperet isque haud parum augeretur, quum propter peſtilentiam multi etiam ex Babylonicis in iſtas prouincias abirent Haſmonæorum ætate, quam tot glorioſæ Iudæorum victoriæ & Hyrcani maxime triumphi illuſtrarunt, haud pauci in Idumæorum, Moabitarum, Arabum & Phœnicum terras domicilia transferebant. Inſignis præcipue huius gentis numerus fuit in Aſia minore, quo partim ſub Seleuco ex Iudæa; partim ſub Antiocho ex Chaldæa; partim denique ex Aegypto ſeſe contulit. In Græciam cum tempore Maccabæorum factique cum illis a Lacedæmonibus fœderis; tum, capta a Romanis Græcia, longe lateque diffuſi ſunt eoque non ſolum ex terra ſancta; ſed etiam ex Aſia Aegyptoque peruenerunt. Denique a quo tempore Romani Syriam Iudæamque, Aſiam minorem, Græciam & Aegyptum poteſtati ſuæ ſubiecerunt, Iudæorum natio ſenſim, maxime ab initio noui teſtamenti, in

omnes

omnes ampliſſimi imperii Romani prouincias fuerunt diſperſi. **

§. IX.

Antequam vlterius progrediar, noſtra intereſt, nonnulla de his addere, quæ noſtro argumento illuſtrando mirifice inſeruiunt. 1) Breuiter hæc, quæ narrauimus, complexi ſunt IOSEPHVS & PHILO. FLAVIVS * quidem Iudæos *κατὰ τὴν οἰκουμένην, per terrarum orbem* vitam egiſſe atque ex Aſia & Europa dona miſiſſe, teſtatur. Nec nimis magnifice de gente ſua loquutus videtur PHILO, hæc proferens: ** *Ἰουδαίους γὰρ χώρα μία διὰ πολυανθρωπίαν οὐ χωρεῖ, ἧς αἰτίας ἕνεκα τὰς πλείστας καὶ εὐδαιμονεστάτας τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ, κατά τε νήσους καὶ ἠπείρους ἐκνέμονται, μητρόπολιν μὲν τὴν ἱερόπολιν ἡγούμενοι, καθ' ἣν ἵδρυται ὁ τοῦ ὑψίστου θεοῦ νεὼς ἅγιος, vna regio Iudæos non capit, propter inſignem eorum*

** quæ ſtrictim perſequuti ſumus, lätius enarrant hiſtoriæ Iudaicæ ſcriptores & in his IAC. BASNAGIVS in *hiſtoir. des Iuifs tom.* IV. p. 990-1084. & LVD. HOLBERGIVS in *hiſtor. Iud. tom.* II.

* *antiqu. libr.* XIV. *cap.* 12. eadem verba ſunt PAVLLI *act.* XXIV, 5.

** in *Flaccum* p. 971.

eorum multitudinem, quoſit, vt in optimis & florentiſſimis Europæ ac Aſiæ prouinciis, in inſulis æque ac terris continentibus inueniantur, qui tamen omnes pro metropoli ſua habent vrbem, in qua ſacrum dei ſummi exſtat templum. Alibi *** hæc habet: ἔννοιά τε αὐτόν εἰσήει. τοῦ ἔθνους. ὅσον ἐστὶν ἐν πολυανθρωπίᾳ, ὅπερ οὐκ ἐδέξατο καθάπερ τῶν ἄλλον ἕκαστον μιᾶς χώρας, τῆς ἀποκεκληρωμένης αὐτῷ μόνῳ περίβολος, ἀλλ᾽ ὀλίγου δέω φάναι πᾶσα ἡ οἰκουμένη. κέχυται γὰρ ἀνά τε τὰς ἐπείρους καὶ νήσους ἁπάσας, ὡς τῶν ἀνθιγενῶν μὴ πολλῷ τινι δοκεῖν ἐλαττοῦσαι, *illud quoque cogitabat, quam populoſa eſſet hæc natio, non vt aliæ, comprehenſa vnius regionis ſpatio; ſed totum pene orbem paſſim incolens. Diffuſa eſt enim per continentis prouincias omnes atque inſulas, adeo vt non multo pauciores ſint indigenis.* Hæc fuſius enarrat AGRIPPA,* ac colonias ex Iudæa in Aegyptum, Phœnicen, Syriam, præcipue Cœleſyriam, Pamphiliam, Ciliciam, pleraſque Aſiæ partes, vsque Bithyniam & Ponti ſinus omnes, in Theſſaliam, Bœotiam, Macedoniam, Aetoliam, Atti-

*** de *legat. ad Caium* p. 1029.

* in *epiſtol.* apud PHILONEM *dict. loc.* p. 1031.

Atticam, Argos, Corinthum, Peloponneſi partes præcipuas, Euboeam, Cyprum, Cretam deductas fuiſſe, tradit. Legenda ſunt, quæ hanc in rem differunt NATH. LARDNERVS, ** IO. BRAVNIVS *** & GEORG. BENSONIVS, * variis noui fœderis oraculis illuſtrandis adprime idonea: II) inprimis diſcrimen obſeruandum eſt, quod inter exilia Aſſyriacum Babylonicumque & recentiores Iudæorum transportationes interfuit. Ibi enim vi & victoris voluntate ad patrias ſedes derelinquendas fuerunt coacti; heic autem beneficiis & fauore regum exterorum adlecti; aut ſpe conſequendæ maioris felicitatis; aut faciendæ mercaturæ cauſſa adducti, ſponte ſua commutarunt domicilia. Quod vti res ipſa loquitur ac hiſtoricorum conſenſu confirmatur; ita a viris doctis ** diligentius

** *fid. hiſtor. euangelic. libr.* I. *cap.* 3. p. 184. ſqq. edit. WOLFII.

*** *ſelect. ſacr. libr.* I. *cap.* 1. §. 11. ſqq. p. 10. ſqq.

* *paraphr. & not. in epiſtol. Iacobi* p. 20. edit. MICHAELIS.

** conf. MELCH. LEIDEKKERVM *cit loc.* p. 629.

tius notatum comprobatumque fuit. III) Neque id negligendum ac ſilentio prætermitendum eſſe, putamus, quod rerum geſtarum ſcriptores ſedulo poſteritatis memoriæ tradiderunt, Iudæos, qui extra terram ſanctam habitarunt, ſemper ſanctiſſimo ſacrarum religionum fœdere fuiſſe coniunctos. Quamuis enim Aegyptii Iudæi nefando facinore haud parum a patrio cultu diſcederent atque exſtructo Oniæ templo, *** grauiſſimam ciuium ſuorum incurrerent offenſionem ac impetrata αὐτονομία, ſingulares ſibi conſtituerent iudices, ἀρχόντων nomine ſatis celebres; * ceteros

*** de ſchiſmate eccleſiæ Iudaicæ, per templum illud Heliopolitanum exorto, ac grauiſſimo odio, quo propterea ceteri Aegyptios Iudæos proſequi ſolent, legas HVMPHR. PRIDEAVX *hiſtoir. des Juifs tom.* IV. p. 349. ANTON. VAN DALE *diſſ. de Ariſtea* p. 167. ſqq. CAMP. VITRINGAM in *comment. in Eſaiam tom.* I. p. 582. aliosque, laudatos a IO. ALB. FABRICIO *bibliogr. antiqu.* p. 287. & PETR. ZORNIO *not. ad Hecat. fragm.* p. 14.

* Iudæos in Aegypto ſuos habuiſſe magiſtratus, nemo ignorabit; niſi prorſus ignoret ea, quæ a viris doctis fuſe acriterque de ethnarcha, de alabarcha archontibusque diſputata ſunt. De archontibus, qui iudices Iu-

roſ tamen erratorum horum immunes fuiſſe ſanoque Hieroſolymitano conſtanti fide addictos diesque feſtos maximos ibi peregiſſe, ** ſynedrii quoque apud illos maximam fuiſſe auctori-

E 2 tatem

dæorum erant, in variis vrbibus paſſim conſtitutis, egregium teſtimonium perhibet Berenicenſis inſcriptio, in qua illuſtranda feliciter verſati ſunt: illuſtriſſimus marchio, SCIP. MAFFEVIS in *antiquit. Gall. epiſt.* I. p. 6. ſqq. & *epiſt.* VIII. p. 42. edit. Veronenſis: IOANN. BOVHIERIVS in *explicat. de quelques marbres* p. 30. ſqq. & vir cel. PETR. WESSELINGIVS in elegantiſſima *diatr. de Iudæor. archontibus*, Traiecti ad Rhenum anno MDCCXXXVIII. in lucem edita, cui addi debent, quæ cel. IO. GOTTL. CARPZOVIVS *adpar. antiqu. ſacr.* p. 10. obſeruauit. De ethnarcha; aut alabarcha; ſiue arabarcha, cuius vtriusque nominis IOSEPHVS ac PHILO cuſtodes ſunt, legas NIC. FVLLERVM *miſcell. ſacr. libr.* IV. *cap.* 16. CAMP. VITRINGAM de *ſynagog. vet. libr.* II. *cap.* 9. MELCH. LEIDEKKERVM de *vario reipl. Ebr. ſtatu libr.* IX. *cap.* I. §. 8. p. 621. IAC. RHENFERDIVM *diſſ. de Arabarchis* in *oper. philol.* p. 584. in ſqq. PETR. WESSELINGIVM *diatrib. laudata cap.* VIII. p. 63. ac alios, quorum notitiam PETR. ZORNIVS ſuppeditat *hiſtor. fiſci Iud.* p. 402.

** vid. LEIDEKKERVM *cit. loc. cap.* 7. §. 5. p. 637.

tatem, præter tot alia harum rerum monimenta, hiſtoria diuina, omni humana auctoritate ſuperior, teſtis eſt locupletiſſimus. IV) Denique haud aliena nobis videtur a veritate eorum ſententia, qui communi nomine varias has Iudæorum colonias διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων in libris noui fœderis adpellari, *** ſibi perſuadent. Quorum vti principes ſunt: CLAVDIVS SALMASIVS, * IOANN. BRAVNIVS, ** FRID. ADOLPH. LAMPIVS, *** & IO. CHRIST. WOLFIVS; * ita ablegamus ad eos lectores, qui plura deſiderant.

§. X.

*** *Io.* VII, 35. Legas, quæ eleganter ad confirmandam hanc interpretationem adtulit cel. CHR. AVG. HEVMANNVS in *der Erklær. des neuen Teſt. tom.* III. p. 362.

* de *lingua Helleniſtic.* p. 221. de *funere linguæ Hellen.* p. 101. & *reſponſ. ad Milton.* p. 286.

** *ſelect. ſacr.* p. 14.

*** *comm. in Ioann. tom.* II. p. 343.

* *cur. phil. & crit. tom.* I. p. 879.

§. X.

Pauca denique de Iudæis, qui in terra ſancta permanſerunt, addenda ſunt. Noſtra non refert, triſtiſſima reipublicæ illorum fata exponere ac miſerabiles fortunæ caſus, quos ab eo tempore, quo inſtaurata ac renouata illa fuit, experta eſt & ſubiit, vsque dum, Romanorum poteſtati penitus ſubiecta, innumeris documentis cognoſceret, ſceptrum, quo gloriari ſolebat natio, diuino conſilio ipſi commiſſum, eadem denique ſummi numinis voluntate eſſe ablatum. Id potius hoc loco monere, liceat, quamuis ſub Veſpaſianis Hieroſolyma euerſa eſſet ac horribili ruina omnis fere Iudæorum gens exſtincta videretur omnesque ſuperſtitionis eorum rationes maximopere perturbatæ; eos tamen haudquaquam ex terra ſancta proſcriptos & exterminatos fuiſſe. Incredibilis quidem Iudæorum numerus ea tempeſtate periit, adeo vt IOSEPHVS XCVII. millia captorum; fame vero; aut ferro conſumtorum MC. millia conſignaret; ** nihilominus in ipſa terra ſancta permultos relictos fuiſ-

** conf. CAMP. VITRINGAM in *hypotypoſ. hiſt. & chronol. ſacr.* p. 207. & IAC. VSSERIVM *annal. vet. & nou. teſt.* p. 688.

ſe & licet vili ſeruitute oppreſſos; vſos tamen ſuis iuribus & ſacris, non ſolum ſcholæ viriique illuſtres, quod recte monet HERM. WITSIVS; * ſed etiam clades ac bella teſtantur, quæ ſub Traiano & Adriano contra Iudæos Palæſtinos perduelles geſta ſunt. ** Atuero quum triſtiſſimus Iudæorum hoc pacto eſſet ſtatus, facili negotio colligi poteſt, deſtructo templo ac ſublato ſolemni diuino cultu, disruptum quaſi fuiſſe vinculum, quo Iudæi, per vniuerſum terrarum orbem diſperſi, continebantur, donec imperatorum beneuolentia res eorum in meliorem locum deducta ac ſuperſtitioſa veneratio, quo exteri Palæſtinos proſequuti ſunt, quaſi eſſet reparata. Hæc dum infra fuſius diſſerendi locus erit; ita id vnum addo, ab iſto tempore Iudæos illos orientales ſe indies a Iudæis occidentalibus ſeparaſſe; neque id iniuria

* *miſcell. ſacr. exerc.* XII. §. 3. ſq. *tom.* II. p. 270.

** de Iudæorum ſub Adriano fortuna triſtiore copioſe diſputauit PETR. ZORNIVS in *hiſtor. fiſci Iud. cap.* VII. p. 314. ſqq. aliosque, qui ante eum eodem labore perfuncti ſunt, laudauit, quibus addi velim virum clariſſimum, CHRISTIAN. ERDMANN. DE-YLINGIVM in *origin. & hiſt. Aeliæ Capitol.* §. XII. ſqq.

ria factum, quum Palæſtini ipſi, vti demonſtraui, Babylonios admodum colerent & obſeruarent. His itaque, quæ de variis Iudæorum generibus adiata ſunt, quæue, paucis interpoſitis, magis confirmabuntur, commode diſcrimen explicari poteſt, quo Iudæos Babylonios a Iudæis terræ ſanctæ diſtinguere, rabbini conſueuerunt. Hos per eminentiam אנשי ארץ ישראל, *viros terræ Iſraeliticæ*, illos אנשי בבל *viros Babelis* adpellare ſolent. *Babylonis* nomen hoc loco non vrbem; ſed regionem denotare, non eſt, quod dubitemus. SICR. ABRAH. SACCVTH *** expreſſis verbis ſcripſit: ולאחר שנפטר רב עשו ישיבה בבבל *& poſtquam migrauit Raf*, id eſt, R. Iuda ſanctus, *conſtituerunt academiam in Babylonia*, hæcque adiecit: והיא ישיבת סורא *hæcque fuit academia Sorana*. R. NATHAN * diſcernit חכמי בבל *ſapientes Babyloniæ* a חכמי ארץ ישראל *ſapientibus terræ Iſraelis*. Cuius generis alia eaque illuſtriora infra a nobis excitabuntur teſtimonia. *Terra Iſraelis* quidem nonniſi terram ſanctam ſignificat; nec tamen negari poteſt, Iudæos, in occidenta-

*** *ſepher iuchaſin* f. 120.
* apud WOLFIVM *biblioth. ebr. tom.* II. p. 919.

dentalibus terris diſperſos, arctiori vinculo cum Iudæis terræ ſanctæ; quam cum Babyloniis fuiſſe coniunctos, inprimis ſi de academiis eorum diſceptatur; aut alios patriarchæ Babyloniæ; alios patriarchæ terræ ſanctæ ſubiectos fuiſſe, commemoratur, adeo, vt vnam quaſi conſtituerent gentem, quæ ritibus maxime conueniebat. Conferas IO. HENR. HOTTINGERVM. ** Quare nec reprehendendum eſſe credo chriſtianorum morem, Iudæos in *orientales* & *occidentales* diuidendi,*** ita vt *orientales* ii potiſſimum vocentur, qui in Perſia eiusque vicinis regionibus commorabantur; *occidentales* vero, qui, vt multa vno verbo complectamur, per totum quaſi Romanorum imperium eiusque prouincias, tam Europæas; quam Aſiaticas & Africanas, erant diffuſi. Has ergo arbitror fuiſſe *partes occidentis*, quæ in lege Theodoſii & Valentiniani III. ſupra a nobis recitata, * commemorantur. Satis itaque patet, quænam ſint duo Iudaicæ gentis genera, quæ quum numquam inter ſe confundi debent; ita nos inprimis ea ſedulo diſtinguere & ſeparare decet. Hac de re hactenus. CAP.

** *theſaur. philol. libr.* I. *cap.* I. *ſect.* 4. p. 20.

*** vid. IAC. BASNAGIVM *hiſtoir. des Juifs tom.* II. p. 605. ſqq. *tom.* IV. p. 930.

* vid. *cap.* I. *§.* 10.

CAPVT TERTIVM
DE
NOMINIS PATRIARCHARVM ORIGINE ET VARIOS HONORES SIGNIFICANDI POTESTATE.

ΣΥΝΟΨΙΣ.

Poſtquam *generatim* demonſtratum fuit, quænam vocis *patriarchæ* ſint origines §. I. II.

Quæue illius ſignificandi vis §. III. IV.

Speciatim de notione vocabuli πατριὰ & ἄρχων §. V.

Atque vſu nominis *patriarchæ* tam apud ſcriptores diuinos §. VI.

Quam apud chriſtianos veteres doctores agitur §. VII.

§. I.

Poſtquam ſatis ea a nobis explicata ſunt, quæ, tamquam initia & fundamenta noſtræ diſputationis, ante omnia fuerunt expedienda, ad patriarchas ipſos accedimus ac dum ſplendidiſſimi huius muneris rationes perſequi, animus eſt, non poſſumus nobis

E 5 tem-

temperare, quin ex grammaticorum ſcholis præſidia petamus ad inueſtigandas nominis origines & recte definiendam eius poteſtatem. Atuero ne vltra; quam ſatis eſt, progredi & extra conſtitutos commentationis terminos vagari videamur, breuitati quam maxime ſeruire eaque tantummodo adferre, decreuimus, quæ ad noſtrum argumentum illuſtrandum multum valent.

§. II.

Prima de origine vocis eſt quæſtio, de qua eo minus dubitare licet, quo certius ipſisque litteris, ex quibus conſtat, expeditum eſt, ex Græcia illam repetendam atque ex πατριὰ & ἄρχης eſſe compoſitam. Recte hoc lexicographi aliique docti viri viderunt & iure ſuo erroneas eſſe HENRICI STEPHANI * & GERH. IOANN. VOSSII ** coniecturas, demonſtrarunt. Vterque non ex *familiæ*; ſed ipſo *patris* nomine πατὴρ ortum hoc eſſe verbum, ſibi perſuadet; STEHANVS vero dandi caſum ſpeciatim definit, ſine dubio per litteram

* *lex. Græc.* voc. πατριάρχης

** *etymol. tom.* I. *oper.* p. 435.

teram, ad amplectendam hanc ſententiam adductus. Præter alios docte contra viros ſummos diſputarunt IO. HENR. HEIDEGGERVS *** & IO. CASP. SVICERVS. * Et grammaticorum de nominibus Græcorum compoſitis placita; & ſignificandi vis, quam ex ſcriptorum monimentis adſequimur, illis contradicunt. Ponas, tertium vocis πατὴρ caſum in noſtro vocabulo cum ἄρχης coniunctum eſſe, quis, quæſo, neſciat, hanc eſſe Græcorum legem, vt huius generis nomina non ex tertio; ſed ſecundo; ſiue gignendi caſu effingantur? Hinc πατροκτόνος, πατροπάτωρ apud POLLVCEM ** aliaque. Nec fieri poteſt, vt, quem diximus, genitiuum πατρὸς admittamus, ſiquidem non formaretur πατριάρχης; ſed πατράρχης, *** perinde,

*** *hiſtor. ſacr. patriarch. cap.* I, §. 2. p. 3.

* *theſ. eccleſ. tom.* II, p. 637.

** *onomaſt. libr.* III. *ſegm.* 16. p. 274. ed. HEMSTERHVISII.

*** SVICERO ea fuit ſententia, quaſi nullam exſtitiſſe Græcam vocem πατριάρχης. Sed reuera eam ſequiori æuo niſi inuentam; vſu tamen receptam fuiſſe, docet CAR. DV FRESNE *gloſſar. græc. med. & inf. æt. tom.* II, p. 1133. Quid? quod LXX. πατράρχα ἔιδωλα ſcripſerint *Eſ.* VIII, 21.

de, vt ϛρατοπεδάρχης, πολέμαρχος, σιτάρχης, ϛρατάρχης, cetera. Deinde, quum noſtræ voci, familiæ, aut generis caput & principem denotandi, poteſtas eſt, vti, paucis interpoſitis, oſtendemus, hæc cum πατὴρ quomodo conueniat, haud intelligo. Latine enim, ſi ex *patris* nomine formatum eſſet hoc verbum, non poteſt non per *patris*; aut ſi mauis, *patrum principem* exprimi. Satis ergo patet, quænam ſit cauſſa, cur ipſe quoque reiiciendam eſſe, putem hanc, quam confutaui, ἐτυμολογίαν.

§. III.

Græcas vocis noſtræ origines poſtquam reperiuimus; qualis eius ſit ſignificandi vis, nunc diſpiciemus. Quum a profanis veterum Græcorum monimentis, quæ ad noſtram peruenerunt ætatem, illam prorſus abeſſe, ſupra omnem dubitationem poſitum eſt; nec minus conueniunt viri docti, primos ea eſſe vſos ſeptuaginta prioris fœderis interpretes ac poſterioris auctores diuinos, facile intelligitur, ex quibus fontibus ea, quæ nos expetimus, hauriri debeant. Antiquiſſimæ ſacrarum litterarum verſionis Græcæ auctores eam omnino adhibuiſſe, recte

mo-

monuit IO. HENR. HEIDEGGERVS, * iniuria a SAM. BASNAGIO ** hanc ob rem in erroris ſuſpicionem vocatus. Commemorantur enim *πατριάρχαι Αβραάβ*, *** mentio fit *τῶν πατριαρχῶν Ισραὴλ*, * *τῶν πατριαρχῶν δυνατῶν εἰς πόλεμον*, ** item alibi *** ſcripſerunt: *ἔλαβε τοὺς πατριάρχας*. In noui fœderis libris eadem vox occurrit, de Abrahamo, * de filiis Iacobi ** & de Dauide *** adhibita. Atuero, operæ pretium eſt, paullo adcuratius in hanc vocem inquirere &, comparatis inter ſe his effatis, quænam eius vis ſit, definire. Ante omnia tenendum eſt, nomen Græcum, quo ſeptuaginta interpretes vſi ſunt, reſpondere Ebræorum vocibus ראשי האבות 2. *paral.* XIX, 8. XXVI, 12. nec dubitanter adfirmo, dum iidem interpretes eodem vocabulo Græco ad exprimenda verba Ebræa שרי מאות vſi ſunt,

* *hiſtor. ſacr. patriarch. cap.* 1 *§.* 2.
** *exercit. anti-Baron.* p. 280.
*** 1. *paral.* XXIV, 31.
* 2. *paral.* XIX, 8.
** 2. *paral.* XXVI, 12.
*** 2. *paral.* XXIII, 20.
* *Ebr.* VII, 14.
** *act.* VII, 8. 9.
*** *act.* II, 29.

ſunt, 2. *par.* XXIII, 20. eos per errorem non מאות *centum*; ſed אבות *patres* legiſſe, perinde vt alibi שרי האבות occurrunt, 1. *par.* XXVII, 12. Etenim Græcorum *patriarchas* eosdem eſſe cum Ebræorum *capitibus*; vel *principibus patrum*, ex iis, quæ iam de ראשי האבות monebimus, colligi poterit.

§. IV.

Quum ea eſſet ſummi numinis voluntas, vt tribuum familiarumque Iſraelitarum diſcrimen ſedulo ſeruaretur & ad poſteros transmitteretur, eo potiſſimum conſilio, vt quam quæque tribus & quæque familia ſortita erat terræ ſanctæ partem, eamdem quæque tribus; aut familia perpetuo teneret & hereditatis iure ad filios ac nepotes transferret, arctiſſimum fuit ſingularum familiarum ac gentium vinculum & ne illud diſſolueretur, bene ſapienterque hoc inſtitutum, vt ſingulæ ſibi principes ac capita conſtituerent. * Variis hi vtuntur in ſacris litteris nominibus. Adpellantur modo ראשי בית אבותם aut אבות ſine ſuffixo; aut cum præ-

* de his docte egit CAR. SIGONIVS *de rep. Ebr. libr.* VII. *cap.* 6. apud VGOLINVM *tom.* IV. *theſ. antiqu. ſacr.* p. 703.

præfixo האבות *capita domus patrum ſuorum*, *exod.* VI, 14. *num.* VII, 2. XVII, 18. *Ioſ.* XXII, 14. 1. *paral.* V, 24. VII, 7. 9. 40. modo ראשי אבות *exod.* VI, 25. *num.* XXXI, 26. XXXII, 28. XXXVI, 1. *Ioſ.* XXI, 1. XIV, 1. XIX, 51. 1. *par.* VIII, 6. 10. 13. 27. IX, 9. 33. 34. XV, 12. XXIII, 9 24. XXVI, 21. XXVII, 1. 2. *paral.* XXVI, 11. XXIV. 6. 30. XXVI, 27. XXIII, 2. XIX, 8. *Eſr.* I, 5. III, 12. IV, 2. 3. VIII. 1. X, 16. *Neh.* VII, 90. VIII, 13. XII, 12. 22. 23. ** modo ראשים לבית אבות *num.* I, 4. modo ראשים לאבות *Neh.* XI, 13. Nec Græcæ verſionis, ſæpius commemoratæ, auctores ſibi conſtant; ſed pari modo diuerſis nominibus illos deſignant, ex quorum numero huc ſpectant: *ἀρχαὶ πατριᾶς*, *exod.* VI, 26. *ἄρχοντες καὶ οἴκȣς πατριῶν*, *num.* I, 4. XVII, 2. XXIV, 14. 1. *par.* V, 24. *ἄρχοντες οἴκων πατριῶν*, 1. *par.* VII, 2. 9. *ἄρχων οἴκȣ πατριῶν*, *num.* III, 30. *ἄρχοντες πατριῶν καὶ οἴκȣς πατριῶν*, 1. *par.* IX, 19. *ἀρχηγοὶ οἴκων πατριῶν* 1. *par.* V, 24.

** quoties voces ראשי אבות ſolæ occurrunt, toties vocem בית per ellipſin eſſe omiſſam, ex iis locis, vbi illa expreſſa eſt, recte colligitur. Notauit id iam CHRISTOPH. THEOD. WALTHERVS in *ellipſ. Ebraic.* p. 21. aliaque huius ellipſeos exempla adtulit.

24 ἀρχηγοὶ τῶν πατριῶν, *Neh.* VII, 70. ἀρχιπατριῶται *Ioſ.* XXI, 1. denique ἄρχοντες πατριῶν, *num.* XXXI, 26. 28. XXXVI, 1. *Ioſ.* XIV, 1. XIV, 15. 1. *paral.* VII, 1. XV, 12. XXIII, 9. XXIV, 6. 31. XXVII, 1. 1. XXIX, 6. 2. *paral.* I, 2. XXIII, 2. *chr.* I, 5. II, 68. III, 12. IV, 2. 3. VIII, 1. 28. X, 16. *Neh.* VIII, 15. XII, 12. 22. 23. His concipitur, nomen *patriarcharum* primum a ſeptuaginta interpretibus effictum fuiſſe, vt Ebræorum voces ראשׁ בתי אבות recte in Græcam linguam transferrent, hincque ex πατριά, quod idem eſt; ac בית אבות & ἄρχης; ſiue ἄρχων, quod cum Ebræorum ראשׁ adprime conuenit, compoſitum.

§. V.

Hæc, quæ de voce πατριά diximus, aliis rationibus abunde confirmatur. Ea enim ſeptuaginta viri non ſolum vſi ſunt ad exprimenda Ebræorum verba בית אבות & ipſum אבות, vbi breuitatis ſtudio *domus* vox prætermittitur; ſed alibi etiam, ad Græce vertendum vocabulum משפחה *exod.* VI, 15. 17. 19. *deut.* XXIX, 18. 1. *reg.* IX, 21. conf. ABRAH. TROMMIVM. ** Quæ vt rectius intel-

* *concordant. tom.* II. p. 223.

intelligantur, obſeruandum eſt, vti totam Iſraelitarum gentem in duodecim tribus; ita haſce tribus in certas familias, quas Ebræi modo בתי אבות modo משפחות adpellant, fuiſſe diuiſas. Hinc ſcriptor diuinus ait: פן ישבכם איש או אשה או משפחה או שבט *ne ſit inter vos vir; aut mulier: aut familia; aut tribus, deut.* XXIX, 16. Simili ratione eadem verba coniunguntur; aut rectius ſibi inuicem opponuntur *iud.* XVIII, 19. & pari modo מטה *tribus* & בית אבות *num.* I, 4. Alibi aperte dicitur ראשי אבות המטות, *capita familiarum tribuum, Ioſ.* XXI, 1. Quamuis non diffiteri liceat, ſubinde eamdem vocem משפחה de toto hominum genere, *gen.* XII, 3. XXII, 28. *leuit.* X, 6. *Ier.* VIII, 3. *Zeph.* XIV, 18. & de ipſis tribubus gentis Iſraeliticæ *iud.* XIII, 2. XVII, 7. XVIII, 21. *Am.* III, 1. vſurpari atque a LXX. verbo φυλὴ exprimi. Horum auctoritate HESYCHIVS aliique decepti ſunt, qui parum apte πατριὰν per φυλὴν explicarunt, ab HEIDEGGERO ** iam notati. Recte tamen cenſetur, πατριὰν, ſi cum ἄρχων cohæret, non de tribu; ſed de parte tribus, id eſt, familia capien-

** *dict. loc.* p. 2.

capiendam eſſe. Lux inde variis noui fœderis oraculis adfertur. De Ioſepho relatum legitur, fuiſſe eum *ἐξ ὄικου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ*, *ex domo & familia Dauidis*, *** *Luc.* II, 4. Alibi hoc dei de Abrahamo effatum ונברכו בך כל משפחות האדמה *& beabuntur in te omnes familiæ terræ*, *gen.* XII, 4. quod ita tranſtulerunt LXX. *καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάσαι ἁι φυλαὶ τῆς γῆς*, rectius expreſſum, ita recitatur: *ἐνευλογηθήσονται πάσαι ἁι πατριαὶ τῆς γῆς*, *act.* III, 25. Nec poſſumus non adſentiri viris ſummis, CAMP. VITRINGAE, GOTTFR. OLEARIO &, qui iis ſubſcripſit, IO. CHRIST. WOLFIO, * difficiliorem PAVLLI locum: *ἐξ οὗ*, ſcilicet chriſto, *πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται*, *Eph.* III, 15. pari modo de משפחה ſiue *familia* explicantibus. Denique, ne quid prætermittatur, duo addimus teſtimonia humana. Alterum exſtat in *libro Tobiæ*, vbi Tobias pater ex Raphaele interrogat: *ἀδελφὲ ἐκ ποιᾶς φυλῆς καὶ ἐκ ποίας πατριᾶς εἶ συ; frater, ex qua-*

*** vocem *οἶκος* apud Græcos non ſolum ædificium; ſed ipſam quoque familiam denotare, alii monuerunt: conf. IO. CHRIST. WOLFIVM *cur. phil. & critic. tom.* I. p. 1150.

* *cur. phil. & crit. tom.* III. p. 71.

quanam tribu & ex quanam familia es ortus? V, 10. Alterum IOSEPHI ** eſt, qui eamdem *tribum* & *familiam* diſcernendi rationem admiſit hancque ſignificandi vim voci πατριᾶς tribuit. Hactenus de πατριᾷ. Cum voce hac dum coniungitur ἀρχὴ, ἀρχὴς, ἄρχων, ſatis luculenter patet, his nominibus Ebræoram ראש exprimi. Neque id abhorret a moribus ſeptuaginta interpretum, qui ſæpenumero commemoratum nomen ראש Græce ita reddiderunt, vt vel ſimplice voce ἀρχὴ aut ἄρχων *gen.* II, 10. XI, 13. 20. *exod.* XII, *num.* I, 2. IV, 23. cet. vel ſi muneris; aut dignitatis eſſet titulus, cum alia coniuncta vterentur. Silentio prætermitto ἀρχιερὲυς, ἀρχιευνȣ̃χος, ἀρχιμάγειρος, ἀρχινοχόος, αρχιϛρατηγὸς, ἀρχισωματοφύλαξ, aliaque, quæ TROMMIVS notauit; noſtra tamen intereſt, occurrere nomen ἀρχίφυλος *Ioſ.* XXI, 1. *deut.* XXIX, 10. quo ראשי שבט perinde vt nomine πατριάρχης ראשי אבות expreſſerunt. Commode nobis, hoc ſcribentibus, in mentem redit, in ſynagogis Iudæorum haud ignotum fuiſſe ἄρχοντος nomen, quod præſidibus illarum, vbi iudicis

F 2 ſuſti-

** *antiqu. Iud. libr.* VI. *cap.* 4. §. 2.

ſuſtinebant perſonam, datum fuiſſe, GVIL. TE WATER *** & ven. CHR. AVG. HEVMANNVS * recte notarunt eleganterque inde ad diuinum oraculum *Luc.* XII, 58. adtulerunt lucem.

§. VI.

Ex his, quæ iam diſputauimus, clare patet, *patriarchæ* nomen, ſi ad origines eius reſpicimus, *familiarum* principibus eſſe proprium; nec ſolum hæc eſt grammaticorum ſententia; ſed confirmatur etiam ſcriptorum vſu, ex quorum numero diuini librorum noui fœderis auctores principem tuentur locum. Stephanus, quum Iſraeliticæ gentis fata ſummatim exponeret, inter alia his vſus eſt de Abrahamo verbis: *ἐγέννησε τὸν Ισαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ καὶ ὁ Ισαὰκ τὸν Ιακὼβ, καὶ ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας, καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες, τὸν Ιωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον, genuit Iſaacum & circumcidit eum die octauo & Iſaacus Iacobum & Iacobus duodecim patriarchas; patriarchæ vero, inuidia ducti, Ioſephum vendiderunt*

*** *miſcell. Duiſb. tom.* I. p. 222. ſqq.

* in *der Erklær. des neuen Teſtam. tom.* II. p. 244. ſqq.

runt in Aegyptum deducendum act. VII, 8. 9. nec obſcure duodecim Iacobi filiis idem nomen eumdemque titulum tribuit, quo ab antiquiſſimo tempore vsque ad noſtram ætatem proprio quaſi iure vſi ſunt. Sic AMBROSIVS, vt vel vnicum rei exemplum adferam, reliquit nobis librum de *Ioſepho patriarcha* * aliumque, hac inſcriptione ornatum: *de benedictionibus patriarcharum*, quo pia vota & vaticinia Iacobi de futura filiorum felicitate, *gen.* XLVIII. & XLIX. litteris conſignata, fuſius eſt interpretatus. ** Nec male ita eos adpellari, quisque fatebitur, qui reputauerit, eo tempore, quo in viuis erant duodecim filii Iacobi, certe eos fuiſſe ἄρχοντας τῶν πατριῶν, *familiarum*, non φυλῶν, *tribuum*, quarum nomen ſi *familiis* opponitur, antequam Iſraelitæ ex Aegypto egrederentur ac reipublicæ ſingularis præ ſe ferrent formam, illis parum apte conueniebat. Iacobus, diuino ſpiritu adflatus, quum fata futura non ſingulorum filiorum; ſed potius omnium eorum poſterorum, in tribus deinde diuidendorum, prædiceret tamquam vates, de Dane nuntiauit,

 fore

* *tom.* I. *oper.* p. 483. edit. Benedict.
** *tom.* I. *oper.* p. 513.

fore eum gentis ſuæ iudicem כאחד שבטי ישראל *ſicut vna ex tribubus Iſraelis*, *gen.* XLIX, 16. atque eodem modo Moſes, cuius æuo *tribus* nomen omnino vſu receptum fuit, peropportune ſcripſit, כל אלה שבטי ישראל שנים עשר *omnes illæ ſunt tribus Iſraelis duodecim*, *verſ.* 28. quum recitaſſet Iacobi oracula, quæ omnino de tribubus protulerat. Hæc ergo duo teſtimonia haud valent ad confutandam noſtram de cauſſa, cur Iacobi filii *patriarchæ* dicantur, coniecturam. Addimus, idem nomen nonnumquam latius patere & ad vltimos Iſraeliticæ gentis maiores transferri. Dubitamus, ad hanc claſſem referre locum diui PAVLLI, quo Abrahamus ὁ πατριάρχης *ebr.* VII, 4. vocatur. Minus recte veram apoſtoli ſententiam adſequuti ſunt, qui ſibi perſuadent, Abrahamum dici *patriarcham*, propterea quod pro vero & primario Iſraeliticæ gentis auctore & patre habeatur, perinde vt alibi pronunciauerint Iudæi: ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι, *Io.* VIII, 39. Mihi potius videtur, vocem *patriarchæ* propriam hoc loco tenere ſignificandi vim idemque eſſe ac ἄρχοντα τῆς πατριᾶς, *caput familiæ*, *patrem familias.* Quum enim Paullus narraſſet, Abrahamum tradidiſſe Melchiſe-

deco

deco decimas: δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινέων, præter morem ſubiecit ſolam vocem ὁ πατριάρχης, nec fieri poteſt, vt per adpoſitionem grammaticorum additam eam eſſe, credamus. Cauſſam enim explicat, cur Abrahamus Melchiſedeco decimas tradendi, habuerit poteſtatem, quippe quod fuit patriarcha, id eſt, paterfamilias, penes quem & ciuile & militare erat imperium. * Nec refragabor, ſi quis hoc loco participium verbi ſubſtantiui ἐλλείπειν, arbitretur, ** ita vt *exiſtens patriarcha* hoc ſignificet: *quum, ſiquidem exiſteret paterfamilias.* Maiori iure teſtes aduocantur doctores veteres latini, qui conſueuerunt, omnes Iſraelitarum maiores ab Adamo vsque ad Moſen, communi patriarcharum nomine complecti. Hinc in diſtribuen-

* penes patriarchas ſummum fuiſſe in familias ſuas imperium, docent IO. FRANC. BVDDEVS *hiſtor. eccleſ. vet. teſt. period.* I. *ſect.* 3. §. 20. IO. HENR. HEIDEGGERVS *hiſt. patriarch. exerc.* II. §. 3. p. 48. IO. GOTTL. CARPZOVIVS in *adpar. antiqu. ſacrar.* p. 1.

** de hac ellipſi conſulas SAL. GLASSIVM *philol. ſacr.* p. 694. & LAM. BOS de *ellipſ. Gr.* p. 272. edit. LEISNERI.

dis variis rerum ſacrarum periodis, per quatuor Ezechielis animalia repræſentatis, hac formula vſus eſt PHILASTRIVS: *** *primum in patriarchis regalis auctoritas; in prophetis deinde ſcientiæ cæleſtis fœcunditas: in ſacerdotibus labor fortis & pertinax concertatio cerneretur: in apoſtolis volatus ſublimis in cælum & eminens dignitas monſtraretur*, alibique idem, in quo mirifice ſibi placet, myſterium repetiit. * Simili modo TERTVLLIANVS ** patriarchas a prophetis diſcernit, ne de HIERONYMO, AVGVSTINO, HILARIO aliisque quid addamus; quorum ſuffragiis ne opus quidem eſſe videtur ad comprobandam rem ſatis expeditam. Denique quod in diuinis monimentis obſeruamus, Dauidem adpellari patriarcham, *act.* II, 29. recedit quidem a ſcriptorum conſuetudine; nec tamen ideo reprehendendum eſſe, exiſtimamus. Quis, quæſo, Dauidem patriarcham eſſe, neget, qui auctor

*** *hæreſ.* CXXXVI. p. 296. edit. FABRICII.

* *hæreſ.* CXLV. p. 323. *hæreſ.* CXLIX. p. 339. & *hæreſ.* CL. p. 342.

** de *coron. milit. cap.* 9. p. 128. *oper.* ed. RIGALTII.

auctor & caput fuit familiæ Dauidis, quam πατριὰν adpellauit diuus LVCAS *euang.* II, 4. Breuiter notare, mihi liceat, nullum nomen ad orationis argumentum aptius; aut ad hunc locum adcommodatius de Dauide a Petro adhiberi potuiſſe. Quum enim in eo eſſet, vt ieſum Nazarenum verum meſſiam eſſe demonſtraret eaque, quæ de futuro generis humanæ ſeruatore diuini vates prædixerunt, reuera eueniſſe, comprobaret, Dauidem de chriſto edidiſſe vaticinia, rectiſſime monet. Vt maius verbis ſuis conciliaret pondus, commode tria de Dauide commemorauit, primum, fuiſſe eum *prophetam*, ideoque omni fide dignum: deinde deum ipſi, addita iuriſiurandi formula, promiſiſſe, fore, vt ex poſteris eius meſſias thronum occupet hincque ea, quæ de reditu eius ad priſtinam vitam nuntiauit, eſſe certiſſima: denique eum eſſe *patriarcham*, id eſt, reuera ſatorem auctoremque τῆς πατριᾶς, ex qua meſſiam naturæ humanæ ortum ducere oportuit. Quæ ad hunc locum adſcripſit SEB. CASTELLIO ***: *quomodo*

F 5 ἀρχι-

*** *adnotat. in act.* II, 29. p. 132. edit. BVNEMANNI.

ἀρχιερεὺς ſummus ſacerdos dicitur & ἀρχιάτρος ſummus medicus & cetera denique ab ἄρχειν poſita; *πατριάρχης latine ſummus pater adpellari poteſt & eſt dignitatis vocabulum*, nobis haud placent, ſiquidem ſupra oſtendimus, non a *patre*; ſed a *familia* patriarcham dici. In eodem errore olim RHABANVS *Maurus* fuit; in eo tamen magis laudandus, quod caute vtramque ſententiam, veram & falſam, coniunctim protulerit easque lectoribus reliquerit diiudicandas. *

§. VII.

Sufficiant hæc de antiquiſſima nominis noſtri ſignificatione. Hæc quum originibus eius apte conuenit, pro nulla honoris adpellatione; nec dignitatis titulo haberi poteſt. Sed recentiore ætate immutata fuit res idemque nomen ad ſingulorum cœtuum; aut ciuitatum rectores deſignandos quaſi proprium nomen adhibitum fuit. Antiquiſſimi chriſti cultores prudenter ſe ab illo abſtinuerunt. Primi illo vſi cen-

* ſingularis nobis videtur locus TERTVLLIANI, quo Saturnum *patriarcham deorum* dixit, *libr.* II. *ad nationes* p. 74. *oper.*

cenſentur Iudæi, quorum patriarchæ ſub initium ſeculi II. poſt ſalutarem virginis partum commemorantur; de his tamen hoc loco diſputare non libet. Ea enim, quæ poſthæc diſceptabo, ſufficient ad expediendas de nominis huius vſu eiusque cauſſis quæſtiones. Iudæos imitati ſunt Montaniſtæ, qui itidem ſeculo II. caput extulerunt. De horum patriarchis ſolum teſtem habemus HIERONYMVM; * vix tamen a me impetrare queo, vt illi fidem habeam, quem partium ſtudii ſuſpicione haud liberum eſſe, ſatis ſcio; nec ignoro, multa imprimis de Montani adſeclis circumferri, quæ falſa fictaque ſunt. ** Ipſi denique chriſtiani iique puriori doctrinæ addicti nomen *patriarchæ* vſu receperunt eique varia munera eccleſiaſtica ſignificandi vim tribuerunt, vſque dum nonnulli archiepiſcopi ſibi ſolis id reſeruandum eſſe, cenſerent. Sed de his diſputare, quum penitus ab inſtituto noſtro alienum eſt, abe-

* *epiſt.* LIV, ſiue ex ſententia MARTIANAEI XXVII. *ad Marcell. aduerſ. Mont. tom.* IV. *oper. part.* 2. p. 65.

** conf. ven. patrem *hiſtor. eccleſ. nou. teſt.* p. 888. ſqq.

ablegamus eos, qui plura deſiderant, ad IO. CASP. SVICERVM, *** CAROLVM DV FRESNE,* SAM. BASNAGIVM, ** LVD. ELL. DVPIN, *** MARC. ANT. DE DOMINIS,* aliosque antiquitatum chriſtianarum ſcriptores. Id vnum addimus, quod ab aliis notari non meminimus, nonnumquam idem *patriarchæ* nomen abbatibus, qui monachorum domiciliis præſunt, tribui. **

*** *theſ. eccleſ.* p. 637. ſqq.

* *gloſſar. med. & inf. latin. tom.* V. p. 265. ſqq. & *gloſſar. Græc.* p. 1134.

** *exercit. anti-Baron.* p. 280. ſqq.

*** de *antiqu. eccleſ. diſcipl. diſſ.* I. §. 5. p. 9. ſqq.

* de *diſcipl. eccleſ. libr.* III. *cap.* 10. p. 472.

** conſ. ANT. DAD. ALTESERRAM *Aſcetic.* p. 114.

CAP.

CAPVT QVARTVM
DE
SVMMIS IVDAEORVM POST CHRISTVM NATVM
MAGISTRATIBVS EX DOCTRINA TALMVDICA.

ΣΥΝΟΨΙΣ

Propoſito dicendi argumento §. I.
Recitatur *primum* illuſtraturque locus talmudis de duobus Iudæorum principibus §. II.
Deinde ſpeciatim agitur de Iudæorum orientalium academiis earumque rectoribus §. III.
Et, qui inter illos principem locum tenuit, *æchmalotarcha* §. IV. V. VI.
Pariter ac occidentalium principe, quem ebræo *naſi* nomine adpellant. Diſquiritur ergo de ſynedriis Iudæorum eorumque præſide §. VII.
De ſynedriis, in academias conuerſis, harumque rectoribus §. VIII. IX.
Et ſumma ſupremi rectoris auctoritate §. X.
Denique nonnulla de Aegyptiorum patriarchis, quos quidam fingunt, adduntur §. XI.

§. I.

§. I.

Quum ſine dubio patriarcha ſummus apud Iudæos eſſet magiſtratus, ad recte explicandam, quam tractare adgredimur, quæſtionem multum refert, ea ſcire, quæ ipſi Iudæorum doctores de ciuili gentis ſuæ ſtatu tradiderunt. Hos enim præcipue ſequi nos oportet magiſtros, non quod maior illorum ſit fides & auctoritas; ſed quod ſoli fere de illis rebus diſſerere ſoleant, quas alii vel neglexerunt penitus; vel ſtrictim, dum alia agebant, attigerunt. Fateamur tamen; neceſſe eſt, admodum pauca in Iudaicorum ſcriptorum monimentis deprehendi, quæ in vſum noſtrum poſſunt conuerti, hæcque ipſa haud raro fabularum ineptiis commentisque, tamquam caligine, ita eſſe circumfuſa, vt luce egeant, quæ vndenam peti debeat, vix diuinatione adſequi licet. Conſultum itaque noſtrisque commentandi legibus adprime adcommodatum nobis videtur, eum hoc loco tenere diſputandi ordinem, vt breues atque exquiſitas proponamus quæſtiones easque, ſi obſcuriores ſint, illuſtremus adductisque ſcriptorum teſtimoniis verbis noſtris faciamus

fidem

fidem ſicque particulas perſequamur, antequam vniuerſa patriarcharum ratio conſtituatur definiaturque.

§. II.

Primo loco recitare libet hoc talmudicorum auctorum effatum, quod eo illuſtrius & memorabilius habetur, quo certius eſt, breuiter quidem; luculenter tamen duorum Iudæorum gentis principum ibi fieri mentionem, ac nullum ei ſimile ad nos perueniſſe. Hæc ſunt eius verba *: תניא לא יסור שבט מיהודה אלו ראש גלויות שבבבל שרודין את ישראל. ומחוקק מבין רגליו אלו בני בנו של הלל שמלמדין תורה ברבים, quæ ita latine interpretatus eſt IOANNES COCCEIVS: ** *traditur: non recedet ſceptrum a Iuda. Hi ſunt æchmalotarchæ Babylonici, qui dominantur Iſraeli ſceptro, & legislator ex medio pedum eius. Hi ſunt poſteri Hillelis, qui docent legem publice.* Quomodo hæc capienda ſint, hoc loco non diſputabimus, alibi commodam

* *gemar. tr. ſanhedrin cap.* I. §. 1. *fol.* 5. *col.* 1.

** in *excerptis gemaræ ſanhedrin*, quæ binis codicibus miſchnicis *ſanhedrin* & *maccoth*, latinitate donatis, COCCEIVS adiecit, p. 126.

dam nacturi occaſionem, ſingula orationis huius membra illuſtrandi. Id vnum notaſſe, ſufficiat, Hillelis poſteros, qui doctorum publicorum nomine tituloque vtuntur, eosdem eſſe cum principibus Iudæorum occidentalium; ſiue patriarchis. Hoc, quod recitauimus, teſtimonium in cauſſa fuit, cur viri doctiſſimi rerumque Iudæorum adprime periti conſentirent, duplex fuiſſe Iudæis poſt excidium vrbis Hieroſolymitanæ caput; alterum in Babylonia; alterum in prouinciis, verſus ſolis occaſum poſitis, ac conſtanter recteque adfirmarent, ad hos pertinuiſſe patriarchæ, de qua iam agimus, adpellationem. Ne deſideres exempla, prouocamus ad IS. CASAVBONVM ***, RICH. SIMONIVM, * IAC. BASNAGIVM, ** SAM. PETITVM, *** CAMP. VITRINGAM, * IOSEPH. IVST. SCALIGE-

*** *exercit.* I. *ad app. in annal. Baron.* p. 17.

* in *collat. cærim. Iudaic. cum diſcipl. eccleſ. cap.* XI. p. 54. edit. latin.

** in *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 1. & 2.

*** *var. lect.* p. 367.

* de *ſynagog. libr.* II. *cap.* 5. p. 522. ſqq.

LIGERVM, ** HERM. WITSIVM, *** IOS. VOISINVM, * IAC. RHENFERDIVM ** aliosque, qui horum gentis Iudaicæ principum ſecerunt mentionem, laudatos a PETRO ZORNIO. ***

§. III.

De ſingulis nominatim dum diſſerere, animus eſt, initium orationis ab orientalibus faciendum eſſe, arbitror. Equidem fateri haud piget, admodum pauca eaque parum certa de Iudæorum, qui inde ab exilio Babylonico in prouinciis, verſus ſolem orientem poſitis, commorabantur, ſtatu ciuili ad nos transmiſſa eſſe; neque id mirum, ſi cogitamus, omnem Perſarum, Parthorum gentiumque, illis vicinarum, hiſtoriam, rerum maxime, primis a chriſti partu ſeculis geſtarum, memo-

** *not. in Euſeb. chron.* p. 205.

*** *miſcell. ſacr. tom.* II. *exerc.* 11. *§.* 4. p. 270.

* *not. in Raim. Martini pugion. fidei part.* II. *cap.* 4. *§.* 10. p. 335. edit CARPZOVII.

** *diſſ. de decem otioſis* p. 195.

*** *hiſtor. fiſci Iud.* p. 387. ſq.

memoriam niſi penitus obliuione deletam; caligine tamen valde obſcura tectam; nec facile quidquam de illis poſteris fuiſſe traditum; niſi ſimul ad Romanos eorumque imperatores pertinuiſſet. Nihilominus l) ſupra omnem dubitationem poſitum ac luculentis ſcriptorum teſtimoniis comprobatum eſt, celeberrimas ea tempeſtate exſtitiſſe in Babylonia ac regionibus finitimis Iudæorum ſcholas, quas illuſtri academiarum nomine ornari, vſu receptum eſt. Quo minus de varia academiarum harum fortuna, nominibus, forma, doctoribus, variis dignitatis ac honoris gradibus & titulis, diſſeramus, eo lubentius nobis temperamus, quo maiori diligentia in eo explicando argumento verſati ſunt GEORG. VRSINVS, * CAMP. VITRINGA, ** IAC. RHENFERDIVS, *** IO. GOTTL. CARPZOVIVS * atque alii

* in elegantiſſimis *antiquit. ebraicis ſcholaſtico-academicis*, quæ Hafn. ann. MDCCII. lucem viderunt publicam.

** de *ſynagoga libr.* I. *part.* 1. *cap.* 5. aliisque præſtantiſſimi operis locis.

*** de *decem otioſis* p. 36. cet.

* *adparat. antiqu. ſacr.* p. 123.

alii, a IO. CHRIST. WOLFIO ** & IO. ALB. FABRICIO *** laudati. Quum ea, quæ noſtro inſtituto inſeruiunt, attingere decet, notamus, academias Babylonicas ad imitationem Iudæorum Palæſtinorum fuiſſe conſtitutas hincque originem earum nonniſi ad ſeculum poſt virginis partum tertium eſſe referendam. * Nec ſecus ſentiunt ipſi Iudæorum doctores, quorum teſtimoniis conſtat, primam in Babylonia fuiſſe academiam Soranam, de qua ſatis notum eſt R. ABRAH. SACCVT ** effatum : ולאחר שנפטר רב עשו ישיבה בבבל על דרך א"י והיא ישיבת פורא *poſtquam e viuis ſublatus fuit Raf, conſtituerunt academiam in Babylonia ad modum terræ Iſraeliticæ hæcque fuit academia Sorana.* Quisnam ille Raf ſit, non conueniunt viri docti. GEORG. VRSINVS *** de R. Iuda ſancto, miſchnæ auctore & conditore, hæc dicta eſſe, ſuſpicatus eſt; iure tamen

** *biblioth. ebr. tom.* II. p. 920. ſqq. & *tom.* IV. p. 446.

*** *bibliogr. antiqu. cap.* VIII. §. 1.

* conf. IAC. BASNAGIVM *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 4. §. 3. & 9.

** *iuchaſ.* f. 128. a.

*** *antiqu. ebr. ſchol. cap.* II. p. 44.

men ſuo ei contradixit IO. CHRIST. WOLFIVS * ac Abba Aricha, R. Iudæ ſancti diſcipulum, per eminentiam Raf adpellari, monſtrauit. Neque hoc loco ſilentio prætermittendum eſſe, cenſeo, quod vterque, VRSINVS & WOLFIVS, bene comprobauit, Soranam academiam eſſe eamdem cum מתא מחסיא *matha mechaſia*, paſſim in rabbinorum monimentis commemorata. Paullulum ab his recedit ven. IO. GOTTL. CARPZOVIVS ** recteque docet, סורא non vrbis; ſed regionis eiusque Syriacæ; ſiue Aſſyriacæ; atuero מתא מחסיא vrbis nomen eſſe, in qua academia illa, per eminentiam Sorana adpellata, ſedem ſuam collocatam habuit. Huic deinde adiunctæ ſunt academiæ Nahardeenſis, Pumbeditana, Nareſchana, Machuſenſis, Peruzenſis, de quibus præter viros doctos, paullo antea a nobis commendatos, legantur: IVL. BARTOLOCCIVS, *** IO. MORINVS * IAC. BASNAGIVS, ** & IOS.

* *bibl. ebr. tom.* II. p. 928.

** *dict. loc.* p. 123.

*** *bibliotb. rabbin. part.* III. p. 663. ſqq.

* *exercit. biblicar. libr.* II. *exerc.* 4. *cap.* 2.

** *biſtoir. des Juifs tom.* II. p. 675.

IOS. SIM. ASSEMANNVS.*** II) Deinde tenendum eſt, academias; ſiue ſcholas, legi tradendæ explicandæque conſecratas, ישיבות adpellatas, ea tempeſtate easdem cum fuiſſe iudiciis, quæ nomen בתי דינין tulerunt. Viderunt hoc recteque vrſerunt IAC. ALTINGIVS, * IO. SELDENVS ** & CAMP. VITRINGA *** ſicque confecerunt, quamuis ea ישיבות vera fuerit conditio, vt doctrinæ Moſaicæ capita ibi traderentur ſicque ius non diceretur; ſed exponeretur; ſæpius tamen Iudæis a ſupremo magiſtratu id conceſſum eſſe, vt *in ſcholis illis ex ſumma erga doctores reuerentia & confœderata inter ſe, quemadmodum etiam ſuperioribus captiuitatis ſeculis, diſciplina, imitatio quædam eſſet imperii ac iurisdictionis ciuilisque obedientiæ, quæ potius ſcholaſtica erat; quam forenſis; ſed interim mixta.* Scripſit hæc SELDENVS; nec poſſumus non ei adſentiri, quo certius eſt,

G 3 nomen

*** *proleg. tom.* I. *bibl. orient.* §. 11. adde cel. IAC. BRVCKERVM *hiſtor. critic. philoſ. tom.* II. p. 820. ſqq.

* in *hiſtor. promot. academ.* p. 308.

** de *ſynedr. Ebr. libr.* II. *cap.* 4. 8. 10.

*** de *ſynagog. libr.* I. *part.* I. *cap.* 7. p. 163.

nomen ישיבה ad ſcholam eo tempore pertinuiſſe. * Mirum ergo nobis videtur, quod in contrariam ſententiam diſceſſerit IO ANN. PHIL. BARATTIERIVS ** aliisque perſuadere ſtuduerit, ieſchiuoth Babylonicas non ſcholas; aut academias; ſed magiſtratuum collegia fuiſſe. Quamuis enim negare nolim, aliquando doctores academiarum ius dixiſſe ac tantam regum Perſarum in eos fuiſſe benignitatem, vt illis poteſtatem concederent, de quibusdam Iudæorum cauſſis, plerumque eccleſiaſticis: raro ciuilibus; numquam capitalibus, cognoſcendi; tamen hæc non efficiunt, vt ieſchiuoth non ſcholæ; ſed curiæ eſſent iuridicæ. Ea ſane, quæ eruditiſſimus iuuenis de grauiſſimis vexationibus Iudæorum, quas ea tempeſtate ſub regibus Perſarum per-

* vocem ישיבה chaldaice מתיבת & מתיבתא expreſſam, ſcholæ & academiæ proprium nomen eſſe, docent IO. BVXTORFIVS *lexic. rabbin.* p. 989. CAMP. VITRINGA *cit. loc.* p. 143. aliique de hoc argumento ſcriptores.

** in *diſſertat. ſur l'autorité du chef de la captiuité à Bagdad & ſon conſeil*, quæ inter diſſertationes, *tomo* II. verſionis Gallicæ *itinerarii R. Beniaminis Tudelenſis* comprehenſas, *quarta* eſt, §. XVI. p. 168.

perpeſſi ſunt, adtulit, *** mirifice pugnant contra *αὐτονομίαν* plenam & auctoritatem magiſtratuum, qualem fingit. Quæ ad hunc locum recte exponendum diſputari poſſunt, nimis copioſa ſunt eoque maiori iure ſilentio a nobis prætermittuntur, quo minus ad noſtrum inſtitutum valent; nec tamen deerit occaſio, infra, quum de ראש הג׳ diſputabimus, quædam proferendi, ad confirmandam noſtram ſententiam adprime apta. Academiis his III) rectores præfuiſſe, inſignia ad nos peruenerunt hiſtoricorum teſtimonia. Nomen ראש ישיבה *capitis academiæ* ii ſortiti ac præcipui doctoris officio functi ſunt, vti adcurate monent CAMP. VITRINGA, * IAC. RHENFERDIVS ** & GEORGIVS VRSINVS; *** neque eget id vberiore probatione; aut disquiſitione, de quo omnes conſentiunt.

§. IV.

Ex rectorum, quos commemoraui, numero eorumque princeps fuit ראש גולה *caput captiuitatis*, quod Iudæis orien-

*** *dict. loc.* §. V. p. 148.
* de *ſynagog.* p. 158.
** de *decem otioſis diſſ.* II. *cap.* 13. §. 8.
*** *antiquit. ebræor. ſcholaſt.* p. 67.

orientalibus præfuiſſe, ſupra docui. Quamuis nomen eius in virorum eruditorum monimentis omnino haud inauditum ſit; muneris tamen eius rationes minime ita explicitæ ſunt, vt certo conſtaret, quid de eo ſentiendum ſit. Si vera fateri libet, in hoc genere perfecta numquam poſſunt exſpectari propter inopiam veterum de illis teſtimoniorum. Hanc ob cauſſam, quum de capitibus captiuitatis diſputare exordior, commoda mihi videtur hæc commentandi via, vt quæcumque a Iudæorum ſcriptoribus de illis ad nos transmiſſa eſſe, intellexi, ſtrictim enarrem; antequam quænam coniectura de vera muneris illius natura adſequutus mihi videor, proponam. Silentio prætereo, quas ex talmude paullo antea repetii, de diui Iacobi oraculo ſatis friuolas interpretationes. Hæc potius notare liceat, I) æchmalotarcham, vt Græco nomine rem apte exprimamus, non ſolum ראש גולה ſed etiam נשיא *principem* adpellari. Huic rei probandæ iam ſufficiant teſtimonia R. ABRAHAMI, filii Maimonidis: * מי שהוא ממונה קרינן

* *epiſt. ad Ioſeph.* apud VITRINGAM de *ſynagog. libr.* II. *cap.* 5. p. 523. & de X. *otioſ.* p. 277.

להיות ראש גלות בבבל נשיא קרינן, *eum, qui conſtitutus eſt, vt ſit æchmalotarcha Babylone, illum vocamus principem*, et R. SAL. BEN. VIRGA: ** והוא נקרא נשיא ונקרא ראש הגולה *& vocatur & princeps & caput exilii*, cetera enim, quæ huc adduci poſſunt, in alium locum reſeruamus. Atqui quum exulum capita נשיאין ſiue principes fuerint, memorabile nobis videtur effatum R. ABRAH. SACCVTI: *** לא היתה עדין ישיבה בבבל אלא הנשיאים שהיו שם לא היו קורין אותם אלא רישי סררא *nondum erat academia in Babylonia; ſed principes, qui iſtic degebant, nonniſi* רישי סררא *audiebant.* Quænam nominis huius ſit ſignificandi vis, facile cognoſcitur. Talmudici adpellant סרה ſiue סררא *academiam*, teſtibus IO. BVXTORFIO * & CAMP. VITRINGA **

II) Iudæorum doctores nimis magnifice de poteſtate eorum ſentire videntur. Confirmantur hæc effato R. MOSIS BEN MAIMON: *** ראשי גליות שבבבל

** in *ſchev. Iud.* §. XLII. p. 301.

*** *iuchaſ. fol.* 120.

* *lex. rabb.* p. 1442.

** de *ſynagog.* p. 143.

*** *commentar. de ſynedriis & pœnis*, quem ex maiori opere deſumtum cum verſio-

שבבבל במקום מלך הן עומדים ויש להן לרדות את ישראל בכל מקום quod HENR. HOVTINGIVS ita latine interpretatus eſt: *æchmalotarchæ in Babylonia - loco regis illi ſtant ac eis conceſſum eſt, Iſraelitas gubernare in omni loco.* III) nihilominus ipſi rabbini confitentur, iudicandi facultatem, qua æchmalotarchæ vſi ſunt, benignitati regum Perſiæ ferri acceptam. Teſtem damus R. SAL. ISAACVM, cuius hæc ſunt verba: * יש להם כוח ורשות מאת מלכי פרס *eſt illis vis & poteſtas a regibus Perſidis*: IV) illuſtri loco eos natos fuiſſe, volunt rabbini atque ad vnum omnes ex familia Dauidis regia eiusque ſtirpe maſcula illos ortos fuiſſe hocque nomine principibus terræ Iſraeliticæ, qui per feminas a Dauide deſcenderent, eſſe præferendos, conſentiunt. ** Traditur hæc Iudæorum opinio in *talmude Hieroſo-*

ne latina HENR. HOVTINGIVS *tract. talm. de feſto noui anni* adiecit & Amſtelod. ann. MDCXCV. edidit, *cap.* IV. p. 27.

* excitata a IO. COCCEIO *not. in ſanh.* p. 126.

** num vere; an falſo hæc comminiſcantur, alibi breuiter diſquiremus.

roſolymitano; *** nec ſibi temperauit R. BENIAM. DE TVDELA, * quin vel ſua adhuc ætate vnum ex Dauidis poſteris munere æchmalotarchæ functum eſſe, aliis perſuadere, ſibi ſumeret: V) quem modo nominaui, *itinerarii* ſcriptor multa, memoratu digna, de capite noſtro captiuitatis notauit. ** Quamuis enim iure ſuo a viris doctis in ſuſpicionem malæ fidei vocetur; nec negari poſſit, eum multa confinxiſſe, vt vel fabulis dignitatem ſuæ genti conciliaret ac firmiſſimis doctorum chriſtianorum argumentis ineptias obiiceret; tamen a me nequeo impetrare, vt omnia ſpernam & tamquam falſa reiiciam, quæ ille litteris mandauit. Quum narraſſet, decem eſſe ישיבות *academias* Bagdadi; ſiue in vrbe Babylonica *** & enumeraſſet ישבות

*** *tr. chelaim* apud COCCEIVM *dict. loc.* p. 127. adde locum *toſiphta* apud VOISINVM *not. in Martini pug. fidei* p. 335. & R. SAL. BEN VIRGA *hiſtor. Iud.* p. 306. 307. edit. GENTII.

* *itinerar.* p. 71. edit. CONST. LEMPEREVR.

** *dict. loc.* p. 71-75.

*** mirum eſt, quantum viros doctos BENIAMINIS de decem ישיבות locus exer-

ראשי ישבות *rectores academiarum* ſingularum hosque communi בטלנים *otioſorum* nomine vti, tradidiſſet, hæc ſubiecit: ובראשם של כלם ר׳דניאל בן חסדאי הנקרא ראש גלות. *omnibus autem iſtis præeſt R. Daniel, filius Hasdai, qui vocatur caput captiuitatis*, atque addidit, eum originem ſuam referre ad Dauidem regem: adpellari a Iudæis ארנינו ראש הגולה *dominum noſtrum caput exulum*; ab Iſmaelitis autem, id eſt, Muhamedanis סיידנא בן דוד *dominum noſtrum filium Dauidis*: eſſe ipſi שררה גרולה על כל קהלות ישראל תחת יר אמיר אלמומנין ארון ישמעאלים *dominium latiſſimum in omnes Iſraelitarum cœtus, ſub imperio principis fidelium, Muhamedanorum domini*: memoratum Muhamedanorum principem iuſſiſſe omnes populos, ei ſubiectos, æchmalotarchæ adſurgere illumque ſalutare: æchmalotarcham vti veſtibus ſplendidiſſimis & comitatu ampliſſimo cinctum ad regem

cere ſoleat. Plerique de ſcholis hic cogitant, quorum vnam ſuperiorem, nouem ea inferiores eſſe credunt. BASNAGIVS ſuſpicatur, pro diuerſis eruditionis humanæ diſciplinis, tot fuiſſe doctorum collegia. BARATTIERIVS ישיבות de iudiciis exponit, eadem hypotheſi innixus, quam recte probari non poſſe, ſupra monui.

gem accedere: dare eum inſigni gentium, quas nominatim perſequitur, numero רב וקהל קהל כל על לשום רשות וחזן כי הם באים אליו לקחת הסמיכה ורשות ומביאים לפניו דרונות ומתנות מאפסי ארץ *poteſtatem, ſibi in ſingulis congregationibus profeſſorem & concionatorem præficiendi. Nam ipſum conueniunt, vt manuum impoſitione poteſtatem accipiant, & ab vltimis finibus dona & munera deferunt:* porro eum eſſe עשיר גדול וחכם בפסוק ובתלמוד *valde diuitem & edoctum in ſacris litteris & in talmude:* eo die, quo caput exulum creatur, הוא מוציא ממון גדול על המלך ועל השרים ועל הסגנים, *ingentem pecuniæ vim regi & principibus & miniſtris erogare.*

§. V.

Hæc BENIAMINIS de æchmalotarchis narratio ſatis quidem ad excitandam de ſumma eorum auctoritate opinionem videtur adcommodata; multa tamen exhibet, quæ aliorum ſuffragiis confirmantur. Huius rei ne deſint documenta, VI) quæ de poteſtate capitis exulum prodit, magiſtros creandi, comprobantur exemplo R. Achai, de quo IVL. BARTOLOCCIVS * retulit, titulum dignitatemque ma-

* *biblioth. rabbin. tom.* I. p. 97.

magiſtri non potuiſſe eum conſequi propter odium principis captiuitatis, qui eam in famulum R. Achæ contulerat. VII) Bene quoque R. BENIAMIN obſeruat, nouum exulum caput regi; ſiue califæ Babylonico, quando munus, ei creditum, ſuſcipiebat, multam pecuniam dediſſe. Sic R. DAVID GANZ: ** מי ימי ישמעאלים לא נהוו ראשי גליות שררה כראיי וכהגון רק היו קונים אותו מין המלכים כמו מוסכים *inde a diebus Muhammedanorum exulum capita dominium non adminiſtrarunt, vti conueniebat & decebat; ſed id a regibus redimebant velut vectigalium redemtores.* Hæc enim in eadem tempora conueniunt, ad quæ BENIAMINIS verba referantur, oportet. Immo ante Muhamedanorum tempora id a moribus Perſarum haud abhorruiſſe, vt dignitatem æchmalotarchæ venderent, R. Pachræ exemplo conſtat, de quo hæc relata legimus: חד חתן הוה ליה לבית דוד והיה רב פחרא שמיה וכד חזייה דמית בית דוד שקל ממונא ושוחדא למלכא ושוייה רישא, *erat quidam gener, cui nomen R. Pachræ, in familia Dauidica. Quum videret, exſtinctam domum Dauidis, obtulit pecuniam & munera regi* ac

** *Zemach. Dauid* f. 36. b.

ac principatum obtinuit. *** Equidem non diffiteor, liberalitatem hanc & donationem a chronici, ex quo hæc hauſimus, ſcriptore non probari; ſed addi potius, triſtiori fortunæ caſu eum corruptionis huius dediſſe pœnas; ipſe tamen aperte adiecit, Mar Sutram, quum annum XV. attigiſſet, nonniſi beneficio Perſarum regis ad hanc dignitatem perueniſſe. VIII) Neque id negligendum eſſe, putamus, quod diligenter notauit R. BENIAMIN TVDELENSIS, æchmalotarchas primum ſedem habuiſſe in ciuitate Mahaſiana, vbi academiam Soranam fuiſſe, diximus. Ait enim: * היא מתא מחסיא והיו בה ראשי גליות וראשי בתחלה *hæc eſt vrbs Mahaſia, in qua fuerunt capita exulum & rectores academiarum.* Transtuliſſe autem eos poſtea domicilium in ipſam vrbem Babylonicam, ſupra omnem dubitationem poſitum eſt. IX) Porro rituum, æchmalotarchas initiandi, ſolemniumque cærimoniarum, quæ peragebantur, facienda eſt mentio. In his deſcribendis nemo copioſior fuit R. ABRAH. SACCVT ** & R.

*** *ſeder olam zutha.* p. 116. edit. MEIERI.
* *itinerar.* p. 81.
** *iuchaſin fol.* 122. b. ſqq.

& R. SAL. BEN. VIRGA, *** cuius auctoritatem ſequuti ſunt eaque, quæ is primus memoriæ prodidit, repetierunt, CONST. L'EMPEREVR, * GEORG. VRSINVS, ** IAC. BASNAGIVS *** & IO. PHIL. BARATTIERIVS. * Lubentes ergo dum eodem labore ſuperſedemus, ſufficit, ſelectiora tantummodo narrationis adferre capita, quæ noſtro inſtituto inſeruiunt. Caput exulum eligendi conſtituendiue poteſtatem habuerunt duo rectores academiarum שני ראשי ישיבות cum בני ישיבתם *filiis*; ſiue diſcipulis academiarum ſuarum. Die iouis ſolemnis eorum fieri conſueuit conuentus; nec in ædibus publicis; ſed priuatis fauſtisque pronuntiatis verbis נותנין יד עליו *impoſuerunt ei manus*, ** ac

*** *hiſtor. Iud.* p. 300. ſqq.

* *not. in Beniam. itin.* p. 195. ſqq.

** *antiqu. Ebr. ſcholaſtic.* p. 181. ſqq.

*** *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 4. §. 7.

* laudata *diſſert.* §. 11. ſqq. p. 160. ſqq.

** neſcio, qua ex cauſſa CONST. LEMPEREVR recitata SACCVTI verba latine interpretatus ſit: *de ipſo iuramentum præſtant.* Rectius BARATTIERIVS: *qui lui im-*

ac tuba populo ea, quæ facta ſunt, nuntiarunt. Obtulerunt deinde nouo æchma-

poſoient les mains. Nec minus SAL. BEN. VIRGA expreſſe: ר״י נותנין יד עליו *academiarum rectores principi manus imponebant.* Neminem ſane credo rerum Iudaicarum tam imperitum eſſe atque expertem, vt ignoret; hoc fuiſſe Iudæorum inſtitutum, vt per impoſitionem manuum, quam modo סמיכת ידים modo breuius סמיכה adpellare ſolent, magiſtros ſuos in academiis nouo muneri conſecrarent. Legas tr. miſchnicum *ſanhedrin cap.* I. §. III. R. MOS. BEN MAIMON de *ſynedr. cap.* IV. IO. BVXTORFIVM *lexic. rabbin.* p. 1488. IO. SELDENVM de *ſynedr. libr.* II. *cap.* 7. IO. BRAVNIVM *ſelect. ſacr.* p. 747. ſqq. IO. NICOLAI *not. in Cunæum de rep. Ebr. libr.* I. *cap.* 12. p. 578. edit. VGOLINI: CAMP. VITRINGAM de *ſynagog. libr.* III. *part.* I. *cap.* 17. p. 835. GEORGIVM VRSINVM *antiqu. Ebræor. ſcholaſt. cap.* VII. p. 174. FRID. SPANHEMIVM *tom.* II. *oper.* p. 874. ADAM. TRIBBECHOVIVM *de impoſ. man. cap.* II. *ſect.* 4. CHRIST. SCHOETTGENIVM *hor. ebr. & talmud. tom.* I. p. 874. & *tom.* II. p. 887. & ven. IO. GOTTLOB. CARPZOVIVM *adpar. antiquit. ſacrar.* p. 144. eisque omnino addas, quæ vir clariſſimus IO. GOTTL. BOSSECKIVS *diſſert. de profeſſor. extraord. in acad. Iudaeor.* p. 11. monuit.

H

æchmalotarchæ munera, qui ſabbato futuro ſolemni ritu locum in ſynagoga occupauit. Finitis ſacris, domum rediit, comitante eum populo & cum ipſo in ædes eius ingredientibus כל התלמידים *omnibus diſcipulis*, quos per ſeptem dies ex domo egredi, non permittit. X) Addimus denique, quæ de ſublata hac æchmalotarchæ dignitate tradita ſunt. Accidit id eo tempore, quo ſimul ipſæ Iudæorum academiæ Babylonicæ exſtinctæ ſunt. De his R. ABRAHAM *** ita ſcripſit: הישיבות בטלו ממי נ׳ שנה אחרי מות רב סימונא *academiæ ceſſarunt circiter quinquaginta annis poſt mortem R. Simonæ*, id eſt, anno chriſtiano MXXXVII. auctore IO. BVXTORFIO; * aut MXXXVIII. vti IAC. CAPELLO ** viſum fuit. Hoc ſane anno Hiskias, rector academiæ Pumbedithanæ & æchmalotarcha, triſti morte, periit, de quo idem R. ABRAHAMVS *** teſtatur: אחר חזקייה ראש ישיבה וראש גולה פסקו ישיבות וגאונים *poſt Hiskiam rectorem & æchmalotarcham defe-*

*** in *cabbal. fol.* 30. d.

* *Tiber. cap.* VI. p. 26.

** in *ſynopſ. hiſtor. eccleſ. præf.* p. 29.

*** *fol.* 32. d.

defecerunt academiæ & Geonim, vt de R. DAVID. GANZII, R. ABR. SACCVTI aliorumque teſtimoniis iam ſileam. Id vnum addere liceat, ea, quæ R. SAL. BEN VIRGA * de cæde capitis exulum Babylonici retulit, ſine dubio de Hiskia illo capienda eſſe; cetera vide apud IAC. BASNAGIVM ** & IO. PHIL. BARATTIERIVM. ***

§. VI.

Ex iis, quæ ex rabbinorum monimentis in hunc locum congeſſimus, ſi id, quod eſt, fateri libet, quædam veritati conſentanea; alia illi contraria: nonnulla certa; alia dubia nobis videntur. In ea ſumus ſententia, æchmalotarchas, ſi tempora, origini illorum proxima, intuemur, eosdem fuiſſe cum rectoribus academiæ Soranæ. Id ſane euidens eſt, munus illorum non exſtitiſſe, antequam publicæ illæ ſcholæ in Babylonia ordinarentur. Haud inepte IAC. BASNAGIVS * ſibi perſuaſit, R. Hunam primum

* *hiſtor. Iud.* p. 307. ſq.
** *hiſtoir. des Juifs tom.* II. p. 674.
*** *cit. lot.* p. 154. ſqq.
* *dict. loc. tom.* IV. p. 1208.

mum eo officio fuiſſe functum. Talmudici ſane auctores expreſſe eum ריש גלותא adpellant. ** Nihilominus de eo R. ABRAHAM. SACCVTVS *** apertis verbis ſcripſit: ומלך בה ר' הונא מ' שנה והוא ראשון לכל מי שהיה ראש ישיבה & *regnauit in ea*, ſcilicet academia Sorana, *R. Huna quadraginta annis. Hicque fuit primus omnium, qui fuerunt rectores academiarum.* Confirmat hæc R. DAVID GANZ. * Ait enim: ורב הונא מלך בסורא והוא היה ראש הישיבה הראישון שבסורא & *R. Huna regnauit Soræ hicque fuit primus rector academiæ Soranæ.* Aucto deinde Iudæorum æque ac academiarum numero, vt rectius ſibi conſulerent ac maiorem conciliarent dignitatis ſpeciem, crearunt caput exulum, quod perinde omnibus academiis, vt rectores ſingulis academiis, præeſſet. Impoſuerunt illi, vano gloriæ adducti ſtudio, ſplendidum nomen ראש הגולה quod rectius *caput exulum*; quam *captiuitatis* latine reddideris. ** Hinc, ſi ad origines honoris hius

** *tr. cetubboth fol.* 35. a.

*** *iuchaſin fol.* 120. a.

* *zemach Dauid fol.* 32. a.

** qualis nominum ראש גלות, ראש גולה

huius animum aduertis, ſuo iure ad academias refertur. Pleraque ſane, quæ de illo tradita eſſe, vidimus, academicos mores redolent. Quum reges Perſarum liberaliores ſe erga Iudæos profiterentur: illis ſuis mori-

iisque ſimilium ſignificandi vis ſit, facili negotio adſequimur. Vocem enim גולה & גלות ita ab Ebræis vſurpari, vt non ſolum *migrationem* & *deportationem* gentis ex vna prouincia in alteram, *Ier.* XLVI, 7. *Ez.* XII, 3. XXXIII, 22, ſed etiam eos ipſos, qui in alium locum transferuntur, hincque, quia patriam deſerere coguntur, commode *exules* dici queunt, ſignificet, luculenta docent diuinorum ſcriptorum effata: 2. *reg.* XXIV, 15. 16. *Ier.* XXIV, 5. XXXIII, 4. XXIX, 4. XL, 1. *chr.* I, 11. Idem ergo eſt ac בני הגולה quod 1 *chr.* VI, 15. 20. VIII, 38. & alibi paſſim occurrit. Atqui גולה non *captiuitatem*; ſed *exilium* potius ſignificandi habet poteſtatem hincque à LXX. interpretibus & in libris noui fœderis aptius exprimitur Græcis vocibus: *ἀποικία, ἀποικεσία, ἀποικισμὸς, παροικία, μετοικεσία*, 2. *reg.* XXIV, 15. 16. 47. 1. *par.* V, 21 *Ier.* XXVIII, 1. XXIX, 19. XLIV, 19. XLVIII, 11. 1 *chr.* I, 11. II, 1. IV, 1. VI, 19. 21. VIII, 34. *Matth.* I, 17. *act.* VII, 43. Nonnulla, quæ huc ſpectant, obſeruauit GEORG. ERIC. PHALETRANVS de *ablatione ſceptri Iudaic.* p. 429.

bus ſuisque legibus viuere, permitterent; academiarum vero doctores legum & iuris Iudaici adprime periti haberentur ſummaque apud ciues ſuos valerent auctoritate, ſenſim iudicis officium cum doctoris munere fuit coniunctum. Patet inde, facile accidiſſe, vt poteſtas capitis exulum in dies caperet incrementa idque ſummi magiſtratus potius; quam rectoris academiarum ſupremi ſuſtineret perſonam. Atuero quum animum in Iudæos mutarent Perſæ illisque adimerent facultatem, in academiis legis ſuæ placita publice tradendi; ſublata quoque fuit capitis exulum dignitas. Quæcumque ergo Iudæorum ſcriptores de imperio æchmalotarcharum ſummo gloriantur, ad oſtentationem comparata atque ad alios, chriſti maxime ſectatores, decipiendos excogitata & confiſta eſſe, quis eſt, qui non intelligat?

§. VII.

Pergimus ad Iudæos occidentales. In Palæſtina perinde ac Babylonia principem ſuum eos habuiſſe, tradiderunt hiſtorici. Antequam Romani ſibi Iudæorum gentem ſubiicerent, ſummam

mam rerum & ſacrarum; & ciuilium ſynedrio magno commiſſam creditamque fuiſſe, conſenſu æque domeſticorum; ac exterorum ſcriptorum confirmatum eſt. Qualis illuſtris huius ſenatus fuerit indoles ac fortuna, nimis longum foret, hoc loco recte exponere; neque expedit, ea, quæ viri doctiſſimi de hoc argumento diſputarunt, contra inſtituti rationes in commentarios noſtros transſcribere. *

* quum doctrina de ſynedriis ac præcipue de ſynedrio illo magno maxima noſtro argumento præſidia adferre debet, qui eam recte cognoſcere cupiunt, commendamus iis præter laudatos *miſchna* & MAIMONIDIS commentarios, illum a IO. COCCEIO; hunc ab HENR. HOVTINGIO latinitate donatum, & antiquitatum ebraicarum ſcriptores: IO. SELDENVM, cuius immortale de *ſynedriis* opus laudibus noſtris ſuperius habetur: IO. VORSTIVM *diſſ. de ſynedriis*, a THOM. CRENIO *faſcic.* IV. *opuſcul. ad hiſtor. & philolog. ſacr. ſpectant.* iterum edita: HERM. WITSIVM, luculenta de *ſynedriis Ebræorum* diſſertatione, quæ *vol.* I. *miſcellaneor. ſacr. libr.* II. *tertia* eſt: IO. CLERICVM *diſſ.* de *ſynedrio LXXII. virorum*, quam *commentario in libros hiſtor. vet. teſt.* ſubiunxit:

Noſtra id vnum refert, præfuiſſe huic collegio præſidem, illuſtri נשיא titulo dignitateque conſpicuum. De illo generatim hæc tradit R. MOSES BEN MAIMON :. ** ואחר הגדול בחכמה שבכולן מושיבין אותו ראש עליהן והוא ראש הישיבה והוא שקורין אתו חכמים נשיא בכל מקום והוא עומד תחת משה רבינו *vnum vero, ſapientia præſtantem, conſtituebant caput ſuper &c. Idem eſt præſes ſynedrii & quem ſapientes vocare ſolent principem in omni loco ipſeque ſtetit loco Moſis magiſtri noſtri:* Quale eius officium fuerit, *gloſſa* docet,

PETR. CVNAEVM de *rep. Ebr. libr.* I. *cap.* 12. cum not. NICOLAI p. 510. edit. VGOLINI: AVG. CALMETVM *diſſertat. & proleg.. in ſcript. ſacr. tom.* I. p. 89. IOANN. LEVSDENIVM *philol. ebræo-mixt. diſſertat.* XLVI. IO. GEORG. PRITIVM *introd. in lect. nou. teſt*, p. 556. edit. HOFFMANNI: BLASIVM VGOLINVM *not. in Relandi antiquit. ſacr. part* II, *cap.* VII. *tom.* II. *theſ. antiqu. ſacr.* p. 680. ſqq. aliosque, laudatos a IO. ALB. FABRICIO *bibliograph. antiqu.* p. 479. ſqq. IO. CHRIST. WOLFIO *not. in Lund. iudiſche Heiligth.* p. 526. & CHRISTOPH. KREZSCHMARO *comment. de præſide ſynedrii magni*, p. 5. ſqq.

** de *ſynedr. cap.* I. *§.* 3. p. 4.

cet, quam IOANN. COCCEIVS *** ita recitat: הנשיא הוא היה בעל הדרשה ומלמד תורה ברבים *Naſi eſt is, qui publice legis interpretandæ poteſtatem habet*; fuſius autem rem explicat R. DAVID GÁNZ, * ita vt ſimul de communi Iudæorum ſententia, principes illos itidem ex familia Dauidica fuiſſe oriundos, perſpicuum perhibeat teſtimonium. Hæc ſunt eius verba: כי היה המנהג בירושלים שעם היות המלכות מבית חשמונאים ואחריהם מבית הורדוס הנה תמיד היה נשיא מבית דוד כי המלך היה המוציא והמביא במלחמה ועל דברי המלכות אבל כל דברי תורה חקם ומשפטים על פי הכ״ג והנשיא מבית דוד היו נעשים, quæ ita latine vertit GVIL. HENR. VORSTIVS: ** *erat enim mos Hieroſolymis, quod, licet regnum eſſet e familia Chaſmonæorum & poſt illos e domo Herodis; tamen perpetuo eſſet naſi, quia rex egrediebatur atque intrabat cum militia idque ob negotia regni; ſed legis ſtatuta atque iudicia perficiebantur ex præſcripto ſummi ſacerdotis & principis ex familia Dauidis.* Certum ergo eſt, principem ſynedrii, quum Hieroſolymis

 non-

*** *not. in ſanhedr.* p. 39.

* *zemach. Dauid fol.* 24. b.

** p. 84.

conuentus illi haberentur, maxima ſemper valuiſſe auctoritate; nec ſolum in ſemicirculo, in quo conſidebant, locum medium huncque primarium occupaſſe, ita vt אב בית דין *pater ſynedrii* ad dextram ac חכם qui per eminentiam *ſapientis* nomine vtebatur, ad ſiniſtram eſſet; *** ſed ſingularem etiam, eum ſalutandi, ritum introductum fuiſſe. * Viri docti, vt breuiter id moneam, grauiſſime inter ſe diſſentiunt, num pontifex maximus idem fuerit cum principe ſynedrii. Qui id ſibi perſuadent atque exiſtimant, pontificem maximum ſemper ſimul officio principis functum fuiſſe, iis innituntur argumentis, quæ licet a IO. GERH. MEVSCHENIO ** diligentiſſime conquiſita & copioſe enarrata ſint; parum tamen habent ponderis ad conciliandam errori veritatis ſpe-

*** conf. IO. SELDENVM de *ſynedr. libr.* II. *cap.* 6. p. 663. ſqq. & quem caute legas, IO. MORINVM *exerc. biblic.* II. *exerc.* 4. *cap.* I.

* conf. tract. miſchnic. *horaioth. cap.* III, & COCCEIVM *dict. loc.* p. 37.

** *diatr. de* נשיא quam, ſeparatim Coburgi anno MDCCXXIV. editam, *nouo teſt. ex talmud. illuſtrat.* adiecit p. 1284.

ſpeciem. Rectiora ſane docuerunt IOANNES SELDENVS *** & qui contra MEVSCHENIVM diſputauit, venerandus Lubecenſium præſul, IO. GOTTL. CARPZOVIVS. * Argumentis tamen, quæ ad confirmandam veram ſententiam adtulerunt, liceat vnicum MAIMONIDIS ** addere teſtimonium, omni controuerſiæ, ſi quid iudicamus, idoneum componendæ. Quum enim enarrat eos, qui muneri adſeſſoris vel apti; vel inepti habeantur, expreſſis verbis ſubiicit. אבל מושיבין כהן גדול אם היה ראוי בחכמה *conſtituebant pontificem maximum; ea autem lege, vt excellens ſit in ſapientia.* His enim recta concludendi ratione ea confici poſſe, quæ probari debent, quis eſt, qui non videat?

§. VIII.

Synedrium magnum, cuius præſes fuit princeps, haud parum de ſua poteſtate amiſit, quum Romani non ſolum prouincias Iudæorum ſibi ſubiicerent; ſed etiam ſeditionibus incolarum,

*** de *ſynedr. libr.* II. *cap.* 15. §. 14. p. 937.

* *adparat. antiqu. ſacrar.* p. 553.

** de *ſynedriis cap.* II. p. 10.

rum, ad quæuis mala perpetranda iam excitatorum, ad id adducerentur, vt ſenſim priuilegia ac iura illis adimerent. *** Euerſa vrbe Hieroſolymitana ac Iudæorum republica penitus exſtincta, omnis quoque ſynedriorum pote-

*** quæſtio: qualis ſynedrii magni poteſtas tempore Romanorum fuerit, inter viros doctos ita eſt controuerſa, vt ſcriptionis huius rationibus penitus contrarium ſit, de ea fuſius dicere. Qui plura de hac re ſcire cupiunt, adeant ſcriptores, a IO. CHRIST. WOLFIO in *cur. philol. & critic. in Ioann.* p. 965. & PETRO ZORNIO *hiſtor. fiſc. Iudaic.* p. 214. ſqq. laudatos. His tamen addant: NATH. LARDNERVM *fid. hiſtor. euangel. part.* I. *libr.* I. *cap.* 2. p. 49. edit. WOLFII; IO. PHIL. BARATTIERIVM in *diſſertat. ſur l'autorité des Juifs & particulierement en Judée*, quæ inter laudatas *diſſertationes*, BENIAMINIS *itinerario* illuſtrando ſacratas, tertium locum obtinuit, *tom.* II. p. 88. ſqq. ven. CONR. IKENIVM *diſſ. de iure vitæ & necis tempore mortis ſeruatoris apud Iudæos non amplius ſuperſtite*, Bremæ an. MDCCXL. edita & celeberrimum SIGISM. IAC. BAVMGARTENIVM *not.* 310. *tom.* IV. *hiſtor. vniuerſ.* p. 369. Tempore ſane, quo dulciſſimus ſeruator mortem obiit, ius vitæ & necis Iudæis ademtam fuiſſe, ipſe demonſtraui in *diſſ. de Felice Iudææ procuratore* §. IX. p. 24. ſqq.

poteſtas ſublata fuit ; ſolo tamen nomine relicto atque, quum iudicio ante ſupremo eſſet proprium, ad ſcholas publicas translato. Quum enim ea fuit ſynedriorum ratio, vt non ſolum eſſent בתי דינין, *domus iudiciorum*, in quibus ſententia de cauſſis ciuilibus & ſacris dicebatur ; ſed etiam בתי מדרש ſiue potius ſua haberent auditoria, * in quibus de rebus dubiis & controuerſis a magiſtris diſputaretur, facile accidit, vt docendi diſceptandique poteſtate conſeruata, ſcholæ eorum priſtina nomina סנהדרין, בית דין, ישיבה *ſynedrii*, *academiæ* & *domus iudicii* retinerent. Docebantur ſane ibi Ebræorum leges, quamuis ius, illis contentum, nefas eſſet exerceri, & qui iudices eſſe deſierant; manebant tamen iuſti & æqui doctores. ** Temperamus nobis, quominus ea, quæ breuiter diximus, fuſius comprobemus ac contra noſtram voluntatem ad ea diuagemur, quæ minus

* conf. IO. SELDENVM de *ſynedr. libr.* II. *cap.* 10. LIGHTFOOTVM in *hor. ebraic. & talmud. in luc.* II, 46. *tom.* II. *oper.* p. 500. & CAMP. VITRINGAM de *ſynagog. vet. libr.* I. *part.* I. *cap.* 7. p. 158.

** legas laudatum VITRINGAM *dict. loc.* p. 163.

minus arctiori vinculo cum noſtro argumento cohærent. Quam ob cauſſam id potius monemus, ſimili ratione rectorem quoque academiarum perinde, vt ſynedrii præſidem, adpellatum fuiſſe נשיא ſiue principem. Luculentum hanc in rem exſtat R. ABRAH. BEN MAIMON *** effatum: ומי שהוא ראש ישיבה בארץ ישראל נשי אקרינן ליה *& in quicunque eſt rector academiæ terra Iſraelitica, eum vocamus principem.* Nec diſplicet *gloſſa* talmudici loci, quam ſupra notamus. Dicitur enim de principe, quod ſit בעל הדרשה ומלמד תורה ברבים *dominus diſquiſitionis & doceat legem publice.* Idem obſeruarunt CAMP. VITRINGA, * IAC. RHENFERDIVS, ** ven. IO. GOTTL. CARPZOVIVS *** atque alii.

§. IX.

Quum ſtaret adhuc Iudæorum respublica, non vnum illis præfuit ſynedrium, ſed plura eaque minora exſtitiſſe & ſynedrio magno ſubiecta, non eſt,

***. in *epiſtol. ad Ioſeph.* de qua vide WOLFII *biblioth. ebr. tom.* I. p. 87.

* *cit. loc.*

** *diſſ.* II. *de decem otioſis cap.* IV. §. 10.

*** *adparat. antiqu. ſacr.* p. 552.

eſt, cur dubitemus. * Vt rem vnico illuſtremus exemplo, R. PINEHAS ** auctor fuit, ſe hæc accepiſſe a R. Vſchaia: שלוש מאות ותשעים וארבעה בתי דינין היו לירושלים כנגדן בתי כנסיות וכנגדן בתי מדרשות וכנגדן בתי סופרים *trecentæ nonaginta quatuor domus iudiciorum ſunt Hieroſolymis: totidem ſynagogæ: totidem academiæ & totidem domus ſcribarum.* Præterea, quum MAIMONIDIS iudicio diuina lege ſit conſtitutum, vt Iſraelitæ in terra ſancta vbiuis ſuos haberent iudices, mirum ſane non eſt, euerſa quoque republica, quum Iudæi, in terra ſancta reſidui, vires quaſi iterum colligerent, inſignem fuiſſe academiarum numerum. Academias vti in locum ſynedriorum ſurrogatas fuiſſe, perſuaſum habemus; ita facili coniectura adſequimur, præcipuam inter illas & omnino principem fuiſſe, in qua ſpirabant quaſi ſynedrii magni ruinæ. Haud piget, breuiter heic & ſum-

* de ſynedriis minoribus, quorum alia XXIII. alia tribus viris conſtituebantur, legatur IO. SELDENVS de *ſynedriis libr.* II. *cap.* 5.

** *cethub. Babyl. fol.* 104. a.

ſummatim perſequi, quæ IO. SELDENVS *** & IO. LIGHTFOOTVS * copioſe & erudite enarrarunt. Synedrium, varias expertum viciſſitudines, expugnata vrbe, beneficio Titi imperatoris ſedem certam tandem habuit in vrbe Iaſnenſi. Ea tempeſtate R. Iochanan ben Saccai, R. Gamaliel, R. Akiba aliique præſidis functi ſunt officio. Deinde migrauit ſynedrium ad Vsham & Sepharaam: breui tempore interiecto, R. Iuda ſanctus, eadem dignitate conſpicuus, modo apud Bethſchaaraim, modo in vrbe Tſipporenſi; modo Tiberiade ſynedrii domicilium collocauit. Hinc patet, quænam origines celeberrimarum in Iudæa academiarum fuerint, Iaſnenſis ** quippe,

*** de *ſynedriis libr.* II. *cap.* 15. p. 835

* *tom.* II. *operum* p. 142. ſqq. Breuiter R. MOS. BEN MAIMON: וכשנתקלקלה השורה גלו ממקום למקום ולעשרה מקומות גלו וסופן לטבריא, *turbato ordine migrarunt ex loco in vnum: in decem loca migrarunt, eorumque vltimus fuit Tiberias, de ſynedr. cap.* XIV. *§.* 12. p. 88.

** conf. LIGHTFOOTI *hiſtor. academ. Iaſnenſ.* p. 87. *oper. anecdot.* & clariſſimi SPERBACHII *diſſ. de acad. Iaſnenſi.*

pe, Tſipporenſis *** & Tiberienſis, * quæ in rabbinorum monimentis ſæpenumero commemorantur. His additæ fuerant Bitterenſis, Magdalenſis, Lyddenſis, Cæſareenſis &, ſi quæ ſunt, aliæ, in quibus enarrandis operam ſuam poſuerunt: IAC. ALTINGIVS, ** IVL. BARTOLOCCIVS, *** IO. CHRIST. WOLFIVS, * cel. IAC. BRVCKERVS ** & ven. IO. GOTTL. CARPZOVIVS. *** Ex earum numero maxime eminuiſſe ſcholam Tiberienſem, ſatis certum eſt. De hac enim egregia ſemper fuit Iudæorum exiſtimatio, quam his verbis ſigni-

*** conf. LIGHTFOOTVM *centur. chorograph. Matth. præmiſſ. cap.* LXXXII. *tom.* II. *oper.* p. 229.

* conſul. IOANN. BVXTORFIVM *commentar. maſoreth. cap.* V. p. 20. & IO. CHRIST. WOLFIVM *biblioth. ebr. tom.* I. p. 205. ſqq. eique adde fere omnes de maſoræ origine ſcriptores.

** *tom.* I. *oper.* p. 243.

*** *biblioth. oriental. part.* III.

* *biblioth. ebr. tom.* II. p. 920.

** *hiſtor. critic. philoſ. tom.* II. p. 814. ſq.

*** *adparat. antiqu. ſacr.* p. 123.

ſignificauit R. ABRAH. SACCVTVS: * ורבי היה עם שבעים סנהדרין בבית שערים ובטבריה ובציפורי וטבריה עמוקה מכלם ושם גלתה הסנהדרין גלות עשירי & *Rabbi*, id eſt, Iuda ſanctus, *fuit cum ſeptuaginta iudicibus in Bethſchearim, Tiberiade & in Zipori. Tiberias autem ceteris omnibus eſt profundior. Nam eo translatum fuit ſynedrium magnum transportatione decima.* Ad hæc recte capienda omnino facit R. MOSIS BEN MAIMON ** de eadem ciuitate effatum: ומשם לא עמד בית דין גדול עדעתה וקבלה היא שבטבריא עתידין לחזור תחילה ומשם נעתקון למקדש, *ex eo tempore*, a quo Tiberiade fuit ſynedrium, *non exſtitit ſynedrium magnum vsque ad hoc tempus. Sed traditio nobis eſt, fore, vt Tiberiade inſtauretur & exinde transferatur in templum.* Cauſſa ergo, cur academia Tiberienſis ceteris antecelluerit, in eo fuit poſita, quod ſynedrii magni præ ſe ferret ſpeciem. Quo factum eſt, vt rectores academiæ non ſolum per eminentiam honorifico nomine נשיא ſiue *principis* ornarentur; ſed etiam maxima apud ciues ſuos valerent auctoritate. De priori ſententia conueniunt

* *iuchaſin fol.* 21. b.

** de *ſynedriis cap.* XIV. §. 12. p. 88.

niunt viri docti: RICH. SIMONIVS,*** CAMP. VITRINGA, * IAC. RHENFERDIVS, ** IAC. BASNAGIVS, *** PETR. ZORNIVS, * alii. Quum alia huius rei non ſuppetant documenta, ſatis erit, ad ea prouocare, quæ de ſucceſſione principum ſuorum memoriæ prodiderunt hiſtorici Iudæorum. R. DAVID GANZ** de Iuda ſancto, quem Tiberiadem tranſtuliſſe academiam, vidimus, hæc ſcripſit: והיה לנשיא ולראש הישיבה עם שבעים סנהדרין באי״ & *fuit princeps & rector academiæ cum ſeptuaginta ſynedrii adſeſſoribus in terra Iſraelitica:* de R. Gamaliele III. *** כג הבל נשאתו בחיי אביו *R. Gamaliel accepit principatum ſuum, quum pater viueret*, & alio loco, quem infra illuſtrare, animus eſt, ſingulos enumerat principes, quos eosdem eſſe cum rectoribus academiæ Tiberienſis, nemo dubitat.

I 2 §. X.

*** in *collat. cærim. Iudaic.* p. 57.

* de *ſynagog.* p. 522. & de *decem otioſis* p. 277.

** *diſſ.* II. *de decem. otioſis* p. 195.

*** *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 2. §. 5.

* *hiſtor. fiſci Iudaic.* p. 389.

** *zemach Dauid.* p. 30. a.

*** p. 30. b.

§. X.

Hæc eſt eorum ſumma, quæ de principibus Iudæorum occidentalium eorumque dignitate in monimentis rabbinicis tradita ſunt. Quamuis ex his non ſatis pateat, inſtauratam fuiſſe ac pedetentim in priſtinum locum reſtitutam principum auctoritatem, ita vt permiſſa Iudæis liberiore ad leges ſuas viuendi ratione, ipſi hi principes ſupremum quaſi inter eos gererent magiſtratum; aliis tamen teſtimoniis facile id conficitur, de quorum fide nihil ſuo iure derogari poteſt. De chriſtianorum doctorum effatis dicta hæc ſunt, quibus aperte ſignificant, tempore ipſorum Iudæis præfuiſſe principem; nec exiguam eius fuiſſe poteſtatem. Hæc quum in alium locum reſeruare decet, vnum ex multis adferamus ORIGENEM, * quod is ſolus adcurate rem mente concepit recteque his verbis expreſſit: *καὶ νῦν γοῦν Ῥωμαίων βασιλευόντων καὶ Ἰουδαίων τὸ διδραχμὸν αὐτοῖς τελούντων, ὅσα, συγχωροῦντος καίσαρος, ὁ ἐθνάρχης παρ' αὐτοῖς δύναται, ὡς μηδὲν διαφέρειν βασιλεύοντος τοῦ ἔθνους, ἴσμεν*

* *epiſt. ad African.* §. 14. *tom.* I. *oper.* p. 28. ed. DE LA RVE.

ἴσμεν οἱ πεπειραμένοι, certe tunc temporis Romanis imperantibus & Iudæis didrachmam ipſis pendentibus, quanta permiſſu cæſaris ethnarcha apud ipſos poſſit, vt non aliter viuant; quam dum regnaret ille populus, id experti ſcimus. Equidem non dubito, vocem ἐθνάρχης hoc loco non honoris; ſed officii eſſe nomen latiusque patere, ita vt ſingulari ethnarchæ dignitati proprium nomen haud ſit. Viderunt hoc NICOL. FVLLERVS ** & CAMP. VITRINGA ***

§. XI.

Denique hoc loco commemorandum eſſe, cenſeo, viros doctos grauiter diſſentire, num Iudæi Aegyptii quoque ethnarcham ſuum; aut æchmalotarcham habuerint; nec ne? CAMP. VITRINGA * adfirmare id, ſibi ſumſit; rationibus tamen eius parum ponderis ineſſe, quisque videt. STRABONIS teſtimonium, cuius IOSEPHVS ** cuſtos eſt, minus apte in hunc locum adducitur.

** *miſcell. libr.* IV. *cap.* 16.

*** de *ſynagog. vet.* p. 559.

* *cit. loc.* p. 522. & 559.

** *antiqu. Iud. libr.* XIV. *cap.* 12.

citur. Ille de Iudæis Alexandrinis ante euerſam rempublicam Iudæorum; nos de eo ſpatio loquimur, quod triſte illorum exitium conſequutum eſt. ADRIANI imperatoris epiſtolam eidem coniecturæ magis contradicere, quam eam confirmare, paucis interpoſitis, demonſtrabimus. Multo minus huic controuerſiæ componendæ aptum eſt effatum R. BENIAMINIS DE TVDELA *** de duabus in ciuitate Mizraim ſynagogis: וביניהם רבי נתנאל שר השרים ראש הישיבה והוא ראש לכל קהלות מצרים להקים רבנים וחונין *utrique ut ſummus princeps praeeſt R. Nathanael, rector academiæ, & eſt caput omnium cœtuum Aegypti, ut magiſtros & lectores creet.* Hæc enim longe inferiora ſunt ætate, qua Tiberienſis academia floruit eiusque rectores principis Iudæorum dignitatem ſibi adquiſiuerunt. Contraria ſane his ſunt, quæ MAIMONIDES, * ipſe doctor Aegyptius, ita perhibet: אין סומכין זקנים בחוצה לארץ ואף על פי שאלו הסומכין נסמכו בארץ ישראל *non ordinabant ſeniores extra terram, ne quidem ab ordinantibus, qui ſatis rite ordinati fuiſſent intra terram.*

*** *itinerar.* p. 115.

* de *ſynedr. cap.* IV. p. 23.

ram. His ſi addimus, neminem doctoris nomen conſequi potuiſſe; niſi conſentiente principe, vereor, ne BENIAMINIS princeps principum inter aniles fabulas ac ſomnia rabbinica referatur. Ipſe VITRINGA ingenue confeſſus eſt, contra hanc ſententiam pugnare ORIGENEM, nonniſi vnum patriarcham commemorantem. Rectior igitur & veritati adcommodatior mihi videtur coniectura IAC. BASNAGII, ** Aegyptios perinde ac ceteros Iudæos, qui in prouinciis imperii Romani commorabantur, poteſtati principis Tiberienſis fuiſſe ſubiectos.

** in *hiſtoir. des Juifs tom.* II. p. 669.

CAPVT QVINTVM EXPONENS QVINAM FVERINT IVDAEORVM PATRIARCHAE.

Σ Υ Ν Ο Ψ Ι С

Primum recenſentur veterum ſcriptorum teſtimonia de patriarchis Iudæorum, tam chriſtianorum §. I. II.

Quam paganorum & in his præcipue de vexatiſſimo *Vopiſci* loco diſputatur §. III.

Deinde de variis eruditorum, quinam fuerint patriarchæ, ſententiis diſſeritur §. IV.

Atque ex illarum numero ea probatur, qua duos Iudæis fuiſſe patriarchas §. V.

Alterum in oriente; alterum in occidente vixiſſe, creditur §. VI.

§. I.

Ne ea, quæ proxima commentationis noſtræ ſectione diſputauimus, ſine cauſſa & fruſtra diſputaſſe videamur, ſiquidem, cur ea ad noſtrum argumentum referantur, non ſatis patet, ad rem ipſam accedimus ac quænam patriar-

patriarcharum fuerit dignitas: quales officii rationes, iuſto ordine exponere, adgredimur. Exſpectationi lectorum nos ſatisfacturos eſſe, putamus, ſi varias atque inter ſe diſcrepantes virorum doctorum ſententias ſtrictim recenſeamus easque diiudicemus & quænam ex illis ad veritatem maxime accedat, firmis argumentis demonſtremus. Atuero quum præter leges imperatorum, ſupra a nobis recitatas, alia quoque de patriarchis ſuperſunt vetuſtatis monimenta, ante omnia veterum ſcriptorum effata, quibus memoria illorum ad nos transmiſſa fuit, notare, animus eſt, vt eo rectius, quid vere de eis ſtatuendum ſit, queat perſpici.

§. II.

Scriptorum, qui de patriarchis Iudæorum nobis reliquerunt teſtimonia, duplex eſt genus. Alii ex chriſtianorum doctorum ordine ſunt: alii profani ac ſuperſtitioſo idolorum cultui addicti. Illis primum lubet adſignare locum. ORIGENI duo: immo tria accepta ferimus effata, quæ ad hanc rem ſpectant. Quum in explicando pſalmo LXXXIX. ſtudia ſua collocaret ac

nonnulla ipſi viderentur obſcuriora & difficilia, de iis ſe conſuluiſſe Iudæorum patriarcham, ita teſtatus eſt: * τὸ ὕϛερὸν δὲ ἀνακινούμενος περὶ τινῶν λογίων θεοῦ, Ἰούλλῳ, τῷ πατριάρχῃ καί τινι τῶν χρηματιζόντων παρὰ Ἰουδαίοις σοφῶν, κ.τ.λ. *deinde autem quæſtionem mouens de quibusdam dei oraculis Iullo patriarchæ & cuidam apud Iudæos ſapientis famam habenti.* Hunc locum notauit iam HIERONYMVS ** & paucis ante poſitis, narrat, ORIGENEM alibi eiusdem Iulli patriarchæ feciſſe mentionem. Ait enim: *certe etiam Origenes patriarchen Huillum, qui temporibus eius præfuit, nominat & triceſimum tomum in Iſaiam, in cuius fine ediſſerit: væ tibi Ariel, ciuitas, quam expugnauit Dauid, eius expoſitione concludit.* De Iullo iam diſputare, nobis quidem non animus eſt; ſed in alium locum id differre. IAC. GOTHOFREDVS, *** CAMP. VITRINGA *

* conſ. ORIGENIS *fragmentum commentar. in pſalmos*, quod CAROLVS DE LA RVE primus in lucem produxit atque in *tom.* II. *operum* eius transtulit, p. 514.

** *libr.* I. *aduerſ. Ruffin. tom.* IV. *part.* 2. *oper.* p. 363. edit. MARTIANAEI.

*** *not. in cod. Theodoſ. tom.* VI. *part.* I. p. 239.

GA* atque alii tertium his addunt ORIGENIS effatum. Nec bene; nec male id huc adduci poſſe, nobis perſuademus. ORIGENES quidem de patriarchæ dignitate ſermonem fecit; ſed nomen haud expreſſit; addidit autem RVFFINVS, latinus librorum ORIGENIS interpres. Quæ enim de Iudæis hic ita ſcripſit: ** φάσκοντας τὸν ἐθνάρχην ἀπὸ τοῦ Ἰούδα γένους τυγχάνοντα ἄρχειν τοῦ λαοῦ, ea ille his latinis verbis reddidit: *dicunt, permanere adhuc ex genere Iudæ, iſtum videlicet, qui eſt gentis eorum princeps, quem nominant patriarcham.* Origeni adiungimus HIERONYMVM, *** parum honorifice de patriarchis Iudæorum diſſerentem. Eſaiæ enim oraculum: *effeminati dominabuntur eis*, dum exponere ſuſcipit, tum: *conſideremus*, inquit, *patriarchas Iudæorum & iuuenes; ſiue pueros, effeminatosque ac deliciis adfluentes & impletam propbetiam eſſe, cernemus.* Debuit hæc HIERONYMVS EVSEBIO

* de *ſynagog.* p. 523.

** de *princip. libr.* IV. *cap.* 3. *tom.* I. *oper.* p. 153. edit. DE LA RVE

*** *commentar. in Eſai libr.* II. *tom.* III. *oper.* p. 36.

SEBIO *Cæſareenſi,* * qui eamdem ESAIAE vaticinium interpretandi iniit rationem: *τὶς ἐν ὁρῶν τὲς παρὰ Ιεδαίες ὀνομαζομένες πατριάρχας, νεανίσκες ἀληθῶς, ἐ τὴν τῶν σωμάτων ἡλικιαν ἀλλα τὰς ψυχὰς ἀτελεῖς καὶ ἐνδεεῖς φρενῶν, quis ergo, conſpectis iis, qui apud Iudæos patriarchæ vocantur, non corporea ſtatura; ſed animi imperfectione ac mentis indigentia iuuenes eos nuncupet?* Similia de illis tradidit IOANNES *chryſoſtomus.* ** Vocat enim patriarchas *καπήλες, ἐμπόρες καὶ πάσης παρανομίας γέμοντας, caupones, negotiatores atque omni iniquitate plenos*, ac paucis interiectis ita pergit: *ἵνα μαθῃς, ὅτι ἐτοι οἱ νῦν πατριάρχαι παρ' ὑμῖν λεγόμενοι, ἐχ ἱερεῖς εἰσιν ἀλλὰ ἱερεῖς ὑποκρίνονται καὶ παίζεσι καθάπερ ἐν τῇ σκήνῃ, vt intelligas, quod qui nunc apud vos dicuntur patriarchæ, non ſint ſacerdotes; ſed per ſimulationem ſacerdotum agant perſonam; nec aliter ludant; quam hiſtriones in ſcena.* Accedit CYRILLVS *Hieroſolymitanus*, qui

* *comm. in Eſaiam*, quem primus edidit BERN. DE MONTFAVCON in *coll. nou. patr. Græc. tom.* II. p. 368. conf. MONTFAVCONIVM *præfat.* operi huic præmiſſa, *cap.* IV. p. 354.

** *homil.* VI. *aduerſ. Iudæos, tom.* I. *oper.* p. 656. edit. MONTFAVCONII.

qui acriter contra Iudæos diſputauit atque inter inepta eorum commenta retulit, quæ de illuſtri patriarcharum ſuorum ortu confinxerunt. Grauiter ſane hæc ab eo ſunt pronuntiata: *** αἰσχύνομαι γὰρ λέγειν αὐτῶν τὰ πρόσφατα περὶ τῶν καλουμένων παρ' αὐτοῖς νῦν πατριαρχῶν πράγματα, καὶ τί τὸ τούτων γένος, καὶ τίς ἡ μήτηρ; *pudet me, obiicere illis recentia debis, quæ nunc apud illos vocantur patriarcharum inſtituta, & quod nam eſt eorum genus? quæ mater?* Porrô memorabilis eſt EPIPHANII de Ioſepho, Iudæorum apoſtolo, ad chriſtiana ſacra conuerſo, narratio. Huius ſupra iam fecimus mentionem; nec tamen alienum eſt a noſtri inſtituti legibus, ſingulas eius partes, quæ ad patriarchas ſpectant, ſtrictim percenſere. Quum apoſtolos μετὰ πατριάρχην, *poſt patriarcham; ſiue ſecundos ab illis eſſe*, dixiſſet, de illis hæc ſubiecit: προσεδρεύουσι τῷ πατριάρχῃ καὶ σὺν αὐτῷ πολλάκις καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ συνεχῶς διάγουσι, *adſident hi patriarchæ & cum eo*

ſæpius

*** *catech.* XII. §. 7. p. p. 157. *oper.* edit. MILLES.

ſæpius diu noctuque verſantur. * Deinde Hillelem eo tempore patriarchæ munus tenuiſſe, eumque a Gamaliele, in hiſtoria actuum apoſtolicorum commemorato, ortum ac procreatum eſſe: immo ſub vitæ exitum nomen dediſſe chriſto ac ſacro lauacro initiatum fuiſſe, teſtificatur. Copioſe de tranſitu Hillelis in chriſtianorum caſtra quum diſſeruiſſet, inter alia tradit, commiſiſſe eum filii ſui curam Ioſepho aliique ſpectatæ fidei viro atque ab his omnia adminiſtrata fuiſſe, *διὰ τὸ ἔτι τὸν πατριάρχην παῖδα ὄντα νηπιάζειν καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἀνατρέφεσθαι, quod eſſet puer ac propemodum infans & inter illorum manus educaretur.* ** Paullo poſt eumdem Hillelis filium *ἐις πατριαρχίαν τρεφόμενον, ad ſpem patriarchatus educari*, dixit ac cauſſam opportune addidit: *ὀυδεὶς γὰρ ἄλλος ἁρπάζει τὰς ἀρχὰς παρὰ τοῖς Ιουδαίοις, ἀλλὰ υἱὸς πατέρα διαδέχεται, nemo enim alius magiſtratus apud Iudæos præcipit; ſed filius patri ſuccedit.* *** Porro teſtatur, Iudam patriarcham Ioſephum

* *hæreſ.* XXX. *cap.* 4. *tom.* I. *oper.* p. 128. edit. PETAVII.

** *cap.* VI. p. 130.

*** *cap.* VII. p. 130.

phum apoſtoli munere exornaſſe eumque cum litteris in Ciliciam miſiſſe, vt decimas ac primitias ex qualibet ciuitate peteret.* Ex iisdem EPIPHANII dictis haud obſcure colligitur, Tiberiade eo tempore patriarchæ ſedem fuiſſe. Supereſt denique THEODORETVS.** Colloquium Eraniſtis & Orthodoxi de grauioribus doctrinæ ſanctioris capitius finxit atque inter alia Eraniſtem narrauit hæc ex Orthodoxo rogaſſe; *ὁι καλούμενοι οὖν τῶν Ἰουδαίων πατριαρχαι οὐκ ἐν τῆς Δαβιτικῆς ὑπαρχουσι συγγενείας; qui dicuntur Iudæorum patriarchæ, nonne ſunt ex Dauidica ſtirpe?* reſpondiſſe ad hæc Orthodoxum, *οὐδαμῶς, nequaquam:* porro Eraniſtem quæſiuiſſe: *ἀλλὰ πόθεν ὁρμῶνται; vndenam igitur ſunt orti?* atque hoc tuliſſe reſponſum: *ἐξ Ηρώδου τοῦ ἀλλοφύλου, ὅς πατρόθεν μὲν Ασκαλωνίτης ἐτύγχανεν ὤν, μητρόθεν δὲ Ιδουμαῖος. Αλλως τε καὶ αὐτοὶ παντελῶς ἠφανίσθησαν καὶ χρόνος διελήλυθεν, ἐξ οὗ καὶ ἡ τούτων ἡγεμονία τὸ πέρας ἐδέξατο, ab Herode alienigena, qui paterna origine Aſcalonita; materna vero Idumæus fuit. Præterea*

* *cap.* XI. p. 134.

** *dialog.* I. *tom.* IV. *oper.* p. 22. edit. Pariſ.

terea illi omnino interierunt & dudum eſt, ex quo horum quoque principatus finem cepit. Nulla ſane ſubeſt cauſſa, cur adſentiamus LVD. ELL. DVPIN, *** qui Theodoretum non de patriarchis, qui poſt vrbem euerſam Iudæis imperarunt; ſed de principibus eorum Idumæis, Herode, Philippo, Archelao, ceteris interpretatur. Quis, quæſo, hos patriarchas dictos eſſe, teſtatus eſt? His addi poſſunt teſtimonium PALLADII, infra notandum, & quæ a MARCELLO EMPIRICO * de Gamaliele patriarcha commemorantur.

§. III.

Quum ad teſtimonia de patriarchis Iudæorum enarranda accedimus, quæ ſcriptores, ſuperſtitioſo plurium deorum cultui addicti, ad nos transmiſerunt, tum non poteſt fieri, quin primo loco ADRIANVM imperatorem nominemus. Exſtat eius epiſtola, admodum memoria digna atque ad Seruianum conſulem perſcripta, quam FL. VOPISCVS ** ex Phlegontis liberti

*** *diſſ. de antiqu. eccleſ. diſcipl.* p. 10.

* apud GOTHOFREDVM *not. in cod. Theodoſ.* p. 238.

** *vit. Saturnin.* p. 719. *tom.* II. *ſcriptor. hiſtor. Auguſt.* edit. Hackianæ.

ti voluminibus in commentarios ſuos transtulit. Initium litterarum hoc eſt: *Aegyptum, quam mihi laudabas, Seruiane cariſſime, totam didici leuem, pendulam & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi, qui Serapin colunt, chriſtiani ſunt & deuoti ſunt Serapi, qui ſe chriſti epiſcopos dicunt. Nemo illic archiſynagogus Iudæorum: nemo Samarites: nemo chriſtianorum presbyter: non mathematicus: non aruſpex: non aliptes. Ipſe ille patriarcha, quum Aegyptum venerit, ab aliis Serapidem adorare; ab aliis cogitur chriſtum.* Quisquis antiquarum rerum rituumque ſacrorum, quorum diſcrimine Iudæi, chriſti cultores gentesque profanæ ſatis diſtinguebantur, non penitus expers eſt, fateri eum oportet, Adrianum ea tradidiſſe, quæ nullo modo inter ſe poſſunt coniungi, omniaque perturbaſſe. Itaque non miramur, doctorum virorum de vera huius effati ſententia admodum diuerſas eſſe coniecturas; nec eos conuenire, quid de patriarcha Adriani ſtatui debeat. Quatuor eorum claſſes recte conſtitui, nobis videntur. Ad *primam* ii ſpectant, qui patriarcham illum ſuperſtitioſis Aegyptiorum paganorum religionibus præfuiſſe, arbitrantur. Sententiæ huius auctor habetur CAESAR

BARONIVS, *** qui *nomen*, inquit, *antiquiſſimum eſt, tum a Iudæis; tum etiam a gentilibus vſurpatum, quod, ſicut alia multa, in eccleſiam feliciter tranſiit. Non tantum enim Iudæi; ſed & Aegyptii vtebantur eo nomine atque primaria dignitate. Nam & Herodotus, quum agit de ſacris Aegyptiorum, patriarchas illos nominat, qui principem locum in ſacris tenent. Inſuper vſus eſt eo nomine Adrianus imperator, Traiani ſucceſſor.* Num ea, quæ ex HERODOTO adfert, recte ſeſe habeant, hoc loco nequit diſquiri; ADRIANI certe teſtimonium minus eſt adſequutus. Quis enim credat, pontificem Aegyptiorum maximum vi ad adorandum Serapidem coactum eſſe? nec memini, vllum virum doctum ad partes BARONII acceſſiſſe. Secundæ claſſi viri ſummi, CLAVD. SALMASIVS * & IS. CASAVBONVS, ** adſcribendi ſunt, qui Alexandrinum cœtus chriſtiani præſulem patriarchæ titulo ornari, ſuſpicati ſunt. Quam longe vero, qui ita ſen-

*** *annal. eccleſ. ann.* CXII. §. 2. *tom.* II. p. 56.

* cum *tr. de primatu papæ cap.* IV. p. 43. tum *not. in Vopiſcum dict. loc.*

** *not. in Vopiſc. loc. cit.*

ſentiunt, a veritate recedant, grauiſſimis argumentis facile probatur. Alexandrinus epiſcopus non certo tempore in Aegyptum venit; ſed perpetuo Alexandriæ ſuum habuit domicilium; nec ad chriſtum adorandum compelli potuit; ſed ſponte ſua dulciſſimum ſalutis noſtræ auctorem diuino proſequutus eſt cultu. Rectiorem igitur ingreſſi ſunt verba Adriani interpretandi rationem, qui ad *tertiam* claſſem referuntur atque hoc loco de Iudæorum patriarchis cogitandum eſſe, cenſent. Mirifice ſane omnia in Iudæum hominem conueniunt, qui æque a chriſti; atque a Serapidis cultu abhorret. Eorum tamen, qui huic opinioni addictum ſignificarunt animum, duplex eſt genus. Alii ſingularem patriarcham Iudæis Aegyptiis præfuiſſe ac ſedem eius Alexandriæ fuiſſe fixam, contra veterum monimentorum fidem fingunt. Erroneam hanc eſſe ſententiam, quam PETRVS DE MARCA, *** GVIL. BEVEREGIVS, * CAM-

*** de *concord. ſacerdot. & imp. libr.* I. *cap.* 3. *§.* 5. p. 15.

* *adnotat. in canon.* VI. *concil. Nicæn. tom.* II. *ſynodic. part.* 2. p. 52.

CAMPEG. VITRINGA·** & PETR. IOS. CANTELIVS *** defendendam ſuſceperunt. Quum alii antiquiores ſcriptores patriarchas hos Iudæorum Alexandrinos prorſus ignorant vnumque potius Iudæorum occidentalium exſtitiſſe caput, conſentiunt, teſtimonium certe Adriani probandæ huic coniecturæ haud ſufficit. Alii ergo magis ad veritatem acceſſerunt, qui eumdem Tiberienſem patriarcham hoc loco deſignari, recte ſibi perſuaſerunt. Commendatur hæc interpretatio non ſolum ſua probabilitate; ſed etiam auctoritate virorum ſummorum, qui in eamdem ſententiam ingreſſi ſunt. Quum haud paruus eorum eſt numerus, ex multis paucos nominaſſe, ſatis eſt atque in his SAM. PETITVM, * SAM. BAS-

** de *ſynagog. vet.* p. 518.

*** *hiſtor. vrb. metropolit. part* I. *libr.* I. *cap.* 2. p. 8.

* *obſeruat. libr.* III. *cap.* 3. p. 280 ſqq. Notes, PETITVM ſine cauſſa a viris doctis erroris adcuſari, quod Aegyptium patriarcham fingat. Hoc ſane loco, quem diligenter perlegi, id, quod contrarium eſt aperte tuetur.

BASNAGIVM, * IO. CASP. SVICERVM, ** FRID. SPANHEMIVM, *** IO. PEARSONIVM, * IAC. BASNAGIVM, ** IAC. GOTHOFREDVM, *** IOS. BINGHAMVM, * BERN. MONTEFALCONIVM ** & ſumme venerabilem CHRIST. AVG. HEVMANNVM. *** His iure ſuo adiungi debent *quartæ* claſſis ſcriptores, MATTH. LARROQVANVS, * THOM. ITTIGIVS, ** & vene-

K 3

* *exercitat. anti-Baron.* p. 284.

** *theſ. eccleſ.* voc. πατριάρχης *tom.* II. p. 670

*** *oper. tom.* II. p. 295.

* *part.* I. *vindic. Ignat. cap.* II. apud COTELERIVM *tom.* II. *patr. apoſtolic. part.* 2. p. 342.

** tum in *hiſtoir. de l'egliſe libr.* I. *cap.* 9. *§.* 8. *tom.* I. p. 47. tum in *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 2. §. 1.

*** *not. in cod. Theod. tom.* I. *part.* I. p. 238.

* *origin. eccleſ. vol.* I. p. 234. ſqq.

** in *antiquité expliquée tom.* II. *part.* 2. *libr.* 3. p. 354.

*** *diſſ. de S. Hippolyto §.* XI. p. 12. ſq.

* in *obſeru. ad Pearſ. vindic. Ignat. cit. loc.*

** *ſelect. capit. hiſtor. eccleſ. ſec.* II. *cap.* 5. §. 5. p. 275.

venerandus pater meus, *** qui neceſſitatem quidem eſſe, non negant, patriarcham Iudæis tribuendi; nihilominus peropportune monent, totam epiſtolam ita eſſe comparatam tantisque erroribus conſertam, vt quid mente conceperit; aut verbis expreſſerit imperator, nulla diuinatione intelligi poſſit. Hinc recte colligunt, eam prorſus ineptam eſſe teſtimonio, de chriſtianis ritibus perhibendo. Eamdem ſententiam nobis quoque haud diſplicere non diffitemur ac ſimili ratione concludimus, auctoritatem huius epiſtolæ nihil valere ad probanda ac confirmanda ea, quæ de patriarchis Iudæorum per illam probare voluerunt viri docti. Maioris igitur momenti eſt IVLIANI, Romani imperatoris ac deſertoris chriſtianarum religionum, locus, quo *ἀδελφὸν Ιȣλον τὸν ἀδαισιμώτατον παἱριάρχην*, *fratrem Iulum, patriarcham omni obſeruantia dignum*, commemorat. * Præter hæc, quæ excitauimus, alia in veterum ſcriptorum monimentis de patriarchis Iudæorum exſta-

*** *hiſtor. eccleſ. nou. teſt. ſec.* II. *cap.* 3. *ſect.* 2. §. 2. p. 756.

* *epiſt.* XXV. p. 396. *oper.* edit SPANHEMII.

exſtare teſtimonia, nos quidem non recordamur.

§. IV.

Abunde ex his patet, Iudæis primis poſt partum virginis maxime ſalutarem ſeculis omnino præfuiſſe patriarchas, &muneris dignitate & auctoritate illuſtres. Ad quosnam ergo ex Iudæis ſpectet ſplendidiſſimum ac honorificum *patriarchæ* nomen? primaria hoc loco quæſtio eſt; inter viros autem doctos admodum controuerſa. Diuerſas eorum hac de re ſententias nunc animus eſt percenſere. Primo loco de SAMVELIS PETITI * coniecturis diſſeremus, quod is primus diligentius in hoc argumentum inquiſiuit ac ceteris feliciter progrediendi muniuit viam. Olim in ea fuit ſententia vir doctiſſimus, Iudæis multos præfectos fuiſſe patriarchas, qui ſuis ſingulis ἀποδασμοῖς, ſiue prouinciis ſinguli præeſſent. Idem olim HVGO GROTIVS ** ſenſit; facile tamen ei ignoſcitur, quod

 aliud

* *var. lect. cap.* XXIV. *tom.* VII. *crit. Anglic.* p. 367.

** de *imper. ſummar. poteſt. circa ſacr. cap.* X. *§.* 17. *tom.* IV. *oper. theol.* p. 262.

aliud agendo rem noſtram breuiter ac ſtrictim attigerit. Vt ita crederent, adducti videntur nonnullis patrum teſtimoniis, quæ perperam fuiſſe intellecta, ſatis euidens eſt. Nec opus eſt, confutare dogma, quod veritati contrarium eſſe, ipſe PETITVS perſpexit. Nouam enim protulit, priori perinde ac ipſi veritati refragantem, coniecturam, his vſus verbis: *** *verum re penitus perſpecta & adcuratius expenſa, dicendum eſt, vnum tantum fuiſſe apud Iudæos patriarcham; non autem plures eodem tempore, qui omnibus, vbicumque eſſent, Iudæis præeſſent, quem* נשיא *dixerunt, id eſt, principem: Helleniſtæ patriarcham.* Argumenta, quæ ad confirmanda hæc addit, probandi vi prorſus deſtituta ſunt. Prouocat ad ORIGENEM, cuius verba ſupra dedimus. Vnius principis is facit mentionem. Ergo vnum Iudæis tam occidentalibus; quam orientalibus patriarcham præſediſſe, concludit PETITVS. Reuera hoc probandi genus eſt, quod a ſilentio duci, philoſophi dicunt illudque nimis fallax eſſe, demonſtrant. Inſignis ſane eſt error, nullum fuiſſe in occidentalibus partibus Iudæorum patriarcham; ſed omnes vni eique orientali

*** *obſeruat. libr.* III. *cap.* 3. p. 287.

entali paruiſſe. Adducit quidem legem THEODOSII * hæcque eius verba: *hoc, quod de occidentalibus partibus patriarchis conferri conſueuerat*, eaque de patriarchis orientalibus interpretatur; ſed pugnat contra eum legis initium, quo traditur, *patriarchas exceſſiſſe*. Id nequaquam in orientales cadit, quorum imperio ſeculo XI. finem fuiſſe impoſitum, certum eſt. Præterea manifeſto ſibi ipſe contradicit noſter. Concedit enim, Ebraicum nomen, נשיא idem eſſe; ac Græcum *patriarcha*. Atqui ſupra demonſtratum fuit, illud æque principi Tiberienſi, ac æchmalotarchæ Babylonico tribui. Conſequens ergo eſt, vt patriarchæ vtriusque communis ſit titulus. Imperatores certe de patriarchis Iudæorum promulgarunt leges eosque in ciuium ſuorum numerum retulerunt; patriarchæ autem orientales non Romanis; ſed Perſis eo tempore paruerunt. PETITO iure ſuo adiungendus eſt FRID. SPANHEMIVS ** iuni-

* *l.* 17. *cod. Theod. de Iudæis.*

** *tom.* I. *oper.* p. 952. Idem PETR. DE MARCA de *concord. ſacerd. & imp.* p. 15. ſibi perſuaſit. IS. CASAVBONVS *exerc.* I. *in annal. Bar.* §. 2. p. 17. quid de hac re ſentiat, nolim definire.

iunior, celebris inter Reformatos theologus, inter quem & PETITVM hoc conuenit, vnum fuiſſe Iudæorum patriarcham. Atuero quum bene ipſi eſſet cognitum, nullo modo negari poſſe, quod in imperii Romani prouinciis ſuum habuerint patriarcham Iudæi, duos fuiſſe patriarchas, occidentalem & orientalem, concedit; eos tamen ſibi inuicem ſucceſſiſſe, ita vt alter in alterius, orientalis in occidentalis locum ſurrogaretur hincque eodem tempore nonniſi vnus exſiſteret. Falſam tamen hanc eſſe, controuerſiam componendi, viam, chronologicæ & academiarum Iſraeliticarum & Babylonicarum rationes docent, quippe quas ætate omnino fuiſſe coniunctas, iamiam confecimus.

§. V.

Nullum ergo dubium eſt, quin magis illi ad veritatem accedant, qui duos Iudæorum patriarchas fuiſſe, exiſtimant. Quum nec illi omni ex parte conſentiant, haud abs re eſt, diuerſas eorum ſententias adcuratius exponere. IACOBVS GOTHOFREDVS * de pa-

* *not. in cod. Theod. tom.* VI. *part.* I. p. 238. ſq.

patriarchis noſtris credidit, eosdem eſſe cum principibus, quos Iudæi נשיאים adpellant: duplex fuiſſe patriarcharum genus, alios aliis ſuperiores: alios maiores; alios minores: minorum in variis imperatorum legibus fieri mentionem: ** iisdem certos fuiſſe ἀποδασμοὺς, ſiue πατριαρχίας, quibus præfecti eſſent: maioribus maiorem fuiſſe & honoris dignitatem & muneris amplitudinem auctoritatemque: plures fuiſſe patriarchas maiores, Babylonienſes quippe & Tiberienſes. Idem fere ſtatuit IAC. BASNAGIVS. Quamuis enim aperte doceat, *** vtramque Iudæorum nationem, tam orientalem; quam occidentalem, principes ſibi conſtituiſſe, horumque occidentalem *patriarcham*; vocari alibi * tamen ſimili ratione patriarchas minores a maioribus diſcernit illosque horum poteſtati ſubiectos fuiſſe, monet. Inter alia hæc tra-

** huc refert *l.* 1. 2. & 13. *cod. Theod. de Iudæis.*

*** *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* I. §. 2.

* *ib. cap.* II. §. 6. Quem ducem ſibi elegit, ſequitur hoc quoque loco perilluſtris HOLBERGIVS *hiſt. Iud. tom.* II. p. 358. & p. 367.

tradit: *le patriarche avoit ſous lui des officiers conſiderables, dont les uns s'appelloient, comme eux Roſch Abbot, patriarches ou chefs des peres & les autres etoient des Apotres.* Velim ſane, virum celeberrimum vel vnicum talmudicorum, aut rabbinicorum ſcriptorum de ראשי אבות *capitibus patrum*, quos memorat, adduxiſſe teſtimonium. Mihi quidem numquam nomen illud occurrit; neque ab aliis notatum eſſe, memini, adeo vt cauſſa ſit, cur inter figmenta ea referenda eſſe, cenſeam, quæ de illis diſſerit BASNAGIVS. GOTHOFREDVS, qui nihil prætermiſit, quod ad confirmandam ſuam ſententiam valere, putabat, nonniſi tria imperatorum edicta excitauit, quaſi in illis de patriarchis minoribus perhiberentur teſtimonia. Vtrique priori parum ponderis ineſt. Quum in *prima* lege recenſendorum Iudæorum procerum hic ordo ſeruatur: *Iudæis & minoribus eorum & patriarchis*; in *ſecunda* vero hæc leguntur: *qui deuotione tota ſynagogis Iudæorum, patriarchis; vel presbyteris ſe dederunt*, ſicque non ſolum de patriarchis adhibetur numerus multitudinis, vt in ſcholis grammaticorum loquuntur; ſed etiam patriarchæ poſt maiores nominantur, vtrumque in נשיא ſiue patriar-

patriarcham illum, quem vocat, maiorem non conuenire, arbitratur hosque ab illo diſtinguendos eſſe, colligit. Quisquam tamen videt, *maiorum*, heic & alibi ** commemoratorum, nomen latius patere & idem eſſe; ac *procerum Iudæorum*, quorum itidem in legibus imperatorum fit mentio.*** Quodſi malis CAMP. VITRINGAM * ſequi, qui per maiores intelligi, credit, laicos ſynagogarum rectores & conſules, qui פרנסים vocantur, non repugnabimus; certum tamen eſt, minus recte ex ordine, quem tenuerunt imperatores, colligi, patriarchas illis fuiſſe inferiores. Simili modo *hierei*, *archiſynagogi & patres ſynagogarum* enumerantur, ** quamuis archiſynagogi, patres ſynagogarum & archierei ſine omni dubitatione hiereis anteceſſerint, vt recte, quem laudauimus, VITRINGA *** contendit, licet aliam tueatur ſententiam GOTHOFREDVS. Nec apte ex multitudinis nume-

** *l.* 23. *cod. Th. de Iudæis* & *l.* 3. eiusdem *codicis ne chriſtian. mancip. Iudæus hab.*

*** *l.* 10. *cod. Theod. de Iudæis.*

* de *ſynagoga veter.* p. 590.

** *l.* 4. *cod. Th. de Iudæis.*

*** de *decem otioſis* p. 268.

numero id probari poteſt, quod probare ſuſcepit. Pertinuit ſane lex non ſolum ad patriarcham, qui ea tempeſtate ſummam rerum adminiſtrabat; ſed ad eos etiam, qui inſequuti ſunt. Alibi * *clariſſimorum & inluſtrium patriarchorum* fit mentio, quos recte de maioribus ſuis patriarchis interpretatus eſt idem GOTHOFREDVS ** ac PETITO, ſecus ſentienti, contradixit. Maiorem probabilitatis ſpeciem præ ſe fert lex decima tertia, quæ aperte duplex genus patriarcharum fuiſſe, teſtari videtur. Hæc enim ibi inuenimus ſcripta: *nos interea in conſeruandis eorum priuilegiis veteres imitemur, quorum ſanctionibus definitum eſt, vt priuilegia his, qui inluſtrium patriarcharum ditioni ſubiecti ſunt, archiſynagogis patriarchisque & presbyteris ceterisque, qui in eius religionis ſacramento verſantur, nutu noſtri numinis perſeuerent ea, quæ venerandæ chriſtianæ legis primis clericis ſanctimonia deferuntur.* Quisquis ſine partium ſtudio hæc conſiderauerit, velit nolit, fateatur, oportet, valde obſcura ea eſſe. SAM. PETITVS ***

pri-

* *l.* 8. & 13. *cit. tit.*
** *dict. loc.* p. 246.
*** *var. lect. cap.* 24. p. 369.

primus corruptum eſſe locum, ſuſpicatus eſt: *nos*, inquit, *e litterarum ductu emendandum putamus hoc modo: archiſynagogis patri, hiereisque ac presbyteris.* Oppoſuit ſe ei GOTHOFREDVS, * nihilominus addit: *probabilius quis reponeret archiſynagogis archiereisque* atque ad LAMPRIDIVM ** prouocat, cuius hoc eſt effatum: *quodam tempore feſto, vt ſolent, Antiochenſes, Aegyptii Alexandrini, laceſſiuerant cum conuiciolis, Syrum, archiſynagogum, eum vocantes archihiereum.* Acceſſit ei IAC. RHENFERDIVS *** ac poſtquam patriarchas nouos ex ſynagoga proſcripſerat locumque noſtrum plane in mendo cubare; nec *patrem* PETITI admittendum eſſe, docuerat; vocem *hiereisque* omnino reſtitui oportere, monet. Grauiter id quidem tulit VITRINGA * ac contra emendandi veterum monimenta temerariam libidinem verboſius declamat; re ipſa tamen nihil adfert, quod ad tuendos *patriarchas*

* *not. ad hanc legem* p. 250.

** *vit. Alex. Seu. cap.* 28.

*** *diſſ.* II. *de decem otioſ. cap.* IV. §. 26. ſqq.

* de *decem otioſis* p. 286. adde, quæ de *ſynagog. vet.* p. 521. diſputat.

chas illos faciat. Nobis certe admodum probabilis videtur coniectura, legendum eſſe *hiereis*, primum quod manifeſto ii enumerantur, qui in ſynagogis rem ſacram faciebant; deinde quod alibi archiſynagogi, hierei & patres ſynagogarum eodem modo coniunguntur. EPIPHANIVS: ** *ἀρχισυναγώγων, καὶ ἱερέων, καὶ πρεσβυτέρων*, CONSTANTINVS imperator: *hiereos* & *archiſynagogos* & *patres ſynagogarum.* *** Vtcumque ſit, id expeditum eſt, legis noſtræ, dubiæ ſane & controuerſæ, auctoritatem non ſufficere ad fingendum duplex patriarcharum genus.

§. VI.

Vnum ergo qui patriarcharum genus; duos vero Iudæis præfuiſſe, ſtatuunt, rectiorem amplectuntur hac de re ſententiam. Quodſi ſane ea, quæ de patriarchis in veterum monimentis tradita ſunt, cum iis, quæ æchmalotar-

** *hæreſ.* XXX. §. 11.

*** *l.* 4. *cod. Theod. de Iudæis.* Vocem *hiereis* reſpondere Ebræo nomini כהנים nullum eſt dubium. conf. VITRINGA de *ſynag.* p. 525. ſq. & RHENFERDIVS *dict. loc.* p. 283.

lotarcha Babylonico & naſi; ſiue principe Iſraelitico ſupra expoſuimus, comparamus, apte ea inter ſe conuenire, intelligimus. Hæcque fuit cauſſa grauiſſima, cur viri doctiſſimi, dum *patriarcharum* nomen explicant, duos eo nomine ornatos fuiſſe, ſibi perſuadent; alterum in oriente ſedem habuiſſe, quem Babylonici ראש הגולה id eſt, *principem exulum*, adpellarunt; alterum in occidentis prouinciis vitam degiſſe eumdemque eſſe cum נשיא ſiue rectore Tiberienſis academiæ. Ita cenſuerunt CAMP. VITRINGA, * HERM. WITSIVS, ** IOS. BINGHAMVS, *** SEB. NAN. TILLEMONTIVS, * PETR. ZORNIVS ** atque alii. Iis quidem lubentes accedimus; nec tamen diffitemur, ſi rem ſpectes, vera tradidiſſe viros doctos; ſi verba, cautione opus eſſe, ne contra veterum ſcriptorum fidem falſa admittantur. Quare haud piget, ſingulas noſtræ

* de *ſynagog. vet. libr.* II. *cap.* 5. p. 523.
** *miſcell. ſacr. tom.* II. *exerc.* 12. §. 4.
*** *originib. eccleſ. vol.* I. p. 223.
* *hiſtoir. des empereurs tom.* II. p. 988.
** *hiſtor. fiſci Iud.* p. 389.

ſtræ ſententiæ partes enarrare, vt quisque intelligat, quid noſtro iudicio certum; quid fabuloſum ſit: *I)* ante omnia tenendum eſt, duos fuiſſe Iudæorum principes, alterum rexiſſe orientales; alterum occidentales Iudæos: II) principem Iudæorum, quem נשיא adpellant ac inferiori ætate Tiberiade domicilium habuiſſe, tradunt, eumdem eſſe cum patriarcha, a diuis imperatoribus atque a chriſtianis doctoribus ſæpenumero commemorato. Præcipua quum hæc diſputationis, quam ſuſcepimus, ſit quæſtio, mirum eſt, pleroſque eam adfirmaſſe; neminem vero de probanda ea adducendisque, cur ita ſentiant, rationibus cogitaſſe. Ingenue confitemur, tam pauca de נשיא ſiue *principe* illo a Iudaicis ſcriptoribus eſſe tradita, vt iuſta argumentandi ratione id demonſtrare, non audeamus. Nihilominus ſi reputamus, cum nullius ſupremi magiſtratus in Iudaicis mentionem fieri præter נשיא tum nomina patriarcharum Hillelis, Gamalielis, cum principibus illis, vti infra oſtendendi locus erit, optime conuenire, maxime ſane ad veritatem accedere, cognoſcimus, patriarchas eosdem eſſe ac נשיאים ſiue principes. Erronea ergo eſt

eſt ſententia IO. MORINI, *** qui prorſus nullam patriarchæ in ſcriptis Iudaicis fieri mentionem, ſibi perſuaſit. Quodſi vero quæris, cur principes *patriarchæ* nomen tulerint? num ipſi Iudæi, qui Græce loquebantur; an gentes profanæ; an chriſtiani homines eius fuerint auctores? hisque ſimilia, ad ea, per inopiam monimentorum, quid reſpondeam, non habeo. III) æchmalotarcham Babylonicum, ſi non maiore; eadem tamen cum principe, vſum fuiſſe apud ciues ſuos poteſtate, concedimus; ſed vtrique *patriarchæ* titulum fuiſſe communem, dubitamus. Quæcumque adhuc excitauimus, de patriarchis Iudæorum monimenta, ad vnum omnia de naſi; ſeu principe occidentali oportet intelligi. Non poſſumus ergo, quin libenter IAC. RHENFERDIO * ſubſcribamus, rem bene ac circumſpecte ita explicanti: *notum itaque eſt & ἐξαγώνιον, habuiſſe Iudæos etiam poſt vrbem captam principes, id eſt, ſummos rerum ſuarum moderatores &*

*** *exercit. bibl. libr.* II. *exercit.* 3. *cap.* 1. p. 256.

* de *decem otioſ. diſſ.* II. *cap.* 4. §. 10.

ſynedrii præſides. Eorum vnus in Babylonia erat, ראש הגלות *æchmalotarcha vulgo dictus; alter in Palæſtina, ſummi ſynedrii præſes & plerumque etiam academiæ ſupremus rector, quem* נשיא *principem vocabant. Hunc poſteriorem Græci Romanique ſcriptores, ceu ſibi propriorem & notiorem imperioque Romano ſubiectum, paſſim memorant & patriarcham adpellant.*

CAP.

CAPVT SEXTVM DE PATRIARCHARVM IVDAEORVM OFFICIO, POTESTATE ET REDITIBVS.

ΣΥΝΟΨΙΣ

Primum quæritur, quomodo patriarchæ munus ſuum ſint conſequuti §. I. II. *Deinde*, qua vſi ſint poteſtate tam generatim §. III. Quam ſpeciatim in cauſſis eccleſiaſticis §. IV. Ciuilibus §. V. Et criminalibus §. VI. *Tum* de honorum titulis, quos illis non ſolum Iudæi §. VII. Sed etiam ipſi Romanorum imperatores conceſſerunt §. VIII. Aliisque, quæ iisdem cæſaribus accepta tulerunt, beneficiis §. IX. *Porro* de reditibus, maxime auro coronario, quod illis per apoſtolos mittebant Iudæi §. X. XI. Hincque collectis eorum diuitiis &, quæ inde nata fuit, luxuria §. XII. *Denique* de modo, quo patriarcha finiuerit ſuam poteſtatem, agitur §. XIII.

§. I.

Abunde ergo patere, arbitramur, patriarchas Iudæorum, quorum

in legibus imperatorum veterum facta eſt mentio, eosdem eſſe cum *principibus*, quos rexiſſe olim Iudæos, ipſi tradiderunt. Ab omnibus, quibus antea impediebamur, interrogationibus expediti, ad ſingulas officii, quod patriarchis noſtris creditum erat, partes enumerandas & explicandas eius rationes accedimus. De tractandi ordine cogitantibus, eum eligendum eſſe, nobis viſum fuit, vt primum de modo, ad hoc dignitatis faſtigium perueniendi, commentemur: deinde de muneris natura ac indole dicamus, ſiue ad negotia, quæ curæ eorum commiſſa erant; ſiue ad poteſtatem, illis relictam; ſiue ad auctoritatem, qua nomen eorum apud alios valebat; ſiue ad præmia ac reditus, illis conceſſos, aduertamus animum: denique quomodo imperii factus ſit finis, explicemus.

§. II.

Prima quæſtio eſt, quomodo patriarchæ honores hos hancque poteſtatem conſequuti ſint? Nullum eligendi iuri locum fuiſſe; ſed ſplendidiſſimum munus, tamquam hereditatem, filiis a patribus traditum, certis conſtat documen-

cumentis. Conſulto de annalibus Ebræorum tacemus, quibus nomina ſingulorum patriarcharum litteris conſignata ſunt eorumque ſeries eſt enarrata. His luculenter conficitur, poſt patris ex hac vita diſceſſum, filium hanc, quam ille adminiſtrauerat, prouinciam ſuſcepiſſe. Commemoranda potius cenſemus, quæ, EPIPHANIO auctore, comperta habemus. Refert is, hanc eſſe Iudæorum de patriarcharum ſucceſſione legem: υἱὸς πατέρα διαδέχεται, *filium excipit patrem*, * idque abunde confirmat exemplo Hillelis patris & Iudæ filii. Multa ſane continet EPIPHANII narratio, quæ inde repetere, noſtra intereſt. Quum Hillel finiret mortalitatem, filium eius fuiſſe κομιδῇ νέον, *valde tenerum*, tradit. Quamuis ergo minor eſſet ætate, quam vt rite fungeretur grauiſſimo munere; nihilominus vſus eſt patriarchæ nomine & dignitate. Hinc lucem accipiunt verba hiſtorici noſtri: διὰ τὸ ἔτι τὸν πατριάρχην παῖδα ὄντα νηπιάζειν, quæ PETAVIVS ita latine vertit: *quod eſſet patriarcha adhuc ætate puer ac propemodum infans*; rectius vero videntur ſic

* *hæreſ.* XXX. §. 7. p. 130.

exprimi: *quod patriarcha, quum puer eſſet, adhuc erat minorennis.* Hanc enim vocis νήπιος ** eſſe ſignificandi vim, viri docti iamdudum obſeruarunt. *** Non ſolum igitur opus fuit tutore, cui pupillus traderetur; ſed etiam rerum, a patriarcha gerendarum, adminiſtratore. Vtrumque inſtituendi pater ius poteſtatemque habuit. Hinc definite EPIPHANIVS narrat, commiſiſſe Hillelem filium ſuum Ioſepho aliique ſpectatæ fidei viro, atque addit: τὰ πάντα ἐπράττετο διὰ τῶν δύο τούτων, *omnia peragebantur per duo illos,* quippe quæ ad munus patriarchæ ſpectabant, quia pupillus ἐν χερσὶν αὐτῶν, *in manibus eorum* educabatur. Quum ad iuſtam perueniſſet ætatem Iudas, ipſe ſummam rerum curam ſuſcepit & vt tutori ſuo gratias referret, ornauit eum ſplendidiſſimo apoſtoli honore. * Quodſi quæris, qui ſuam fuerit apud Iudæos annus legitimus? reſpondet SAM. PETITVS: ** *duplex eſt apud Iudæos pubertas, plena atque*

** §. 6.

*** conf. IO. CHRIST. WOLFIVM *cur. philol. & critic. tom.* II. p. 742.

* §. II. p. 134.

** *obſeruat. libr.* III. *cap.* 3. p. 273.

que ciuilis: hæc definitur anno tertio decimo: illa anno viceſimo. Ciuilem pubertatem vbi eſſent adſequuti, id eſt, annos nati eſſent XIII. ad ſua mitti poterant negotia habebantque teſtamenti factionem & dicuntur בני מצוה *filii præcepti; at vero publica non obibant munia ante plenam pubertatem, id eſt, annum ætatis vigeſimum, ſi modo habitum puberum iam præferrent.* Non alienum fuiſſe id a moribus Iudæorum, vt quum pater adhuc in viuis eſſet, filius aut *patriarchæ* nomen ſibi adſciſceret; aut ipſum munus ſuſciperet, Gamalielis exemplo patet. De hoc ait R. DAVID GANZ: *** ר"ג קבל נשיאתו בחיי אביו, *R. Gamaliel accepit principatum ſuum, dum pater eius viuebat.*

§. III.

Poteſtatem, qua vtebantur patriarchæ, non abſolutam; ſed precariam, vti in ſcholis loquuntur, atque in benigniore imperatorum Romanorum voluntate poſitam fuiſſe, quantum illam tolerauerint, *ſecundo* loco nunc monemus. Neminem, credimus, rerum Iudaicarum ac triſtioris earum iſto tempore ſtatus tam ignarum eſſe, vt

*** *zemach Dauid.* f. 30. b.

hac de re dubitet. Loquantur pro nobis leges imperatorum, de patriarchis noſtris latæ, quibus modo priſtina iura illis adimuntur; modo reſtituuntur. Iis præcipiunt cæſares, quæ mandanda erant, atque aliis rebus, quas vetare libuit, interdicunt. Patriarchas ergo imperio Auguſtorum ſubiectos fuiſſe, luculenter patet. Confirmantur hæc inſigni effato ORIGENIS, * quo omnia, quæ ad hanc diſputationem referri poſſunt, adcurate & perſpicue explicauit: *καὶ νῦν γοῦν Ρωμαίων βασιλευόντων καὶ Ιουδαίων τὸ δίδραχμα αὐτοῖς τελούντων, ὅσα συγχωροῦντος Καίσαρος ὁ ἐθνάρχης παρ᾽ αὐτοῖς δύναται, ὡς μηθὲν διαφέρειν βασιλεύοντος τοῦ ἔθνους, ἴσμεν οἱ πεπειραμένοι. γάρ τε καὶ κριτήρια λεληθότως κατὰ τὸν νόμον καὶ καταδικάζονταί τινες τὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ οὔτε μετὰ τῆς πάντη εἰς τοῦτο παῤῥησίας, οὔτε μετὰ τοῦ λανθάνειν βασιλεύοντα, certe nunc quum Iudæis, Romanis imperantibus, didrachma pendunt, quantum, concedente cæſare, in ipſos auctoritatem habeat ethnarcha, vt nihil differat ab eo, qui regnum obtineret in gentem, ſcimus, qui ſumus experti. Fiunt etiam iudicia latenter ſecundum legem & non-*

* *epiſt. ad African.* §. 14. *tom.* I. *oper.* p. 28. edit. DE LA RVE.

nonnulli morte damnantur, non quidem cum plena omni ex parte libertate; ſed tamen non inſcio imperatore.

§. IV.

Accedimus ad *tertium* diſceptationis noſtræ caput. Quum triplex cauſſarum eſt genus, de quibus ſummus magiſtratus cognoſcere ſolet, ita vt aliæ ad rem ſacram: aliæ ad ciuilem vitam; aliæ denique ad pœnas ſpectent capitales, quanta patriarcharum in ſingulis fuerit poteſtas, diſtincte explicare, animus eſt. Initium a cultu diuino rebusque, ad eum pertinentibus, faciemus. Ea tempeſtate, qua patriarchæ Iudæis præerant, omnis eorum religio ſacræque cærimoniæ ſynagogis continebantur. Hinc ſequitur, dum de auctoritate patriarcharum in cauſſis eccleſiaſticis agimus, neceſſe eſſe, vt in ſynagogis potiſſimum oculos figamus ac qualis ibi patriarchæ locus, quæ iura, ſedulo perquiramus. Sicuti patriarchæ munus parum cohærebat cum officiis ſynagogæ; ita nec fieri poteſt, vt inter hæc illud numeremus. Nihilominus ipſe VITRINGA, ſummus ſynagogæ architectus, conceſſit, apud ipſos in cauſſis religionis ſummum fuiſſe arbi-

arbitrium. * Illuſtria ſane huius rei conſeruata nobis ſunt hæc documenta: I) viri ſacri ordinis poteſtati eius ſubiecti erant. THEODOSIVS ** ſenior de his ita loquutus eſt: *qui deuotione tota ſynagogis Iudæorum, patriarchis; vel presbyteris ſe dederunt & in memorata ſecta legi ipſi præſident*, cetera. Clariora his ſunt verba legis, ab ARCADIO & HONORIO latæ: *** *nos interea in conſeruandis eorum priuilegiis veteres imitemur, quorum ſanctionibus definitum eſt, vt priuilegia his, qui inluſtrium patriarcharum ditioni ſubiecti ſunt, archiſynagogis, patriarchisque & presbyteris ceterisque, qui in eius religionis ſacramento verſantur, nutu noſtri numinis perſeuerent ea, quæ venerandæ chriſtianæ legis primis clericis ſanctimonia deferuntur.* Quid, quæſo, apertius aut mente concipi; aut oratione exprimi poteſt; quam ditioni patriarcharum noſtrorum ſubiectos fuiſſe archiſynagogos & presbyteros? II) porro certum eſt, in poteſtate noſtrorum patriarcharum id fuiſſe, vt varios ſynagogæ honores iis, quos illis dignos iudi-

* de *ſynagog. vetere libr.* II. *cap.* 5. p. 522.
** *l.* 2. *cod. Theod. de Iudæis.*
*** *l.* 13. *cod. Th. de Iudæis.*

iudicabant, conferrent. Quare THEODOSIVS, * quum de iis legem ferret, quos vt in ſocietatem ſacrorum reciperent, Iudæos nonnulli cogere ſibi ſumſerunt, aperte ſcripſit: *primates clariſſimorum & inluſtrium patriarcharum arbitrio manifeſtum eſt ſuam habere de religione ſententiam.* Hinc factum eſt, vt Iudas patriarcha Ioſephum in Ciliciam ablegaret, vt presbyteros aliosque ſynagogæ antiſtites, qui perditorum morum conuicti erant, a munere ſacro remoueret, teſte EPIPHANIO. ** Quid? quod PALLADIVS, vitæ Ioannis chryſoſtomi ſcriptor, acriter conqueratur, patriarcham munera eccleſiaſtica vendere & vt maiorem ſibi conquirat nummorum copiam, ſine cauſſa nonnullis priſtinam dignitatem adimere & ad alios transferre. *** III) memoriæ proditum eſt, patriarchas tantum ſibi adrogaſſe, vt nouas exſtruerent ſynagogas. Iure ſane hanc ob rem in HONORII ac THEODOSII * offenſionem

* *l.* 8. *cit. loc.*

** *cit. loc.* §. II. p. 135.

*** conf. IAC. BASNAGIVM *hiſtoir. des Juifs tom.* II. p. 695.

* *l.* 22. *cod. Theod. de Iudæis.*

nem incurrit Gamaliel atque in cauſſa fuit, cur illi ad Aurelianum reſcriberent: vt *deinceps nullas condi faciat ſynagogas.* His ſi ea addas, quæ ſupra demonſtrauimus, inter doctores legis Iudaicæ ſemper principem tenuiſſe locum נשיאים ſiue patriarchas, quanta eorum in rebus ſacris fuerit auctoritas, facile cognoſces. conf. HVG. GROTIVM. **

§. V.

Pergimus ad cauſſas ciuiles. Num de his cognoſcendi, patriarchæ ius habuerint, grauiter inter ſe diſſentiunt viri docti. Nonnulli ſine omni dubitatione id adfirmant, ex quorum numero SAM. PETITVS * nihil prætermiſit, quod ad confirmandam hanc ſententiam faciat, ab aliis ac præcipue IAC. GOTHOFREDO ** notatus ac refutatus. Alii id, quod contrarium eſt, contendunt ac dum ad Iudæorum, imperio Romanorum ſubiectorum, ſtatum pene ſeruilem prouocant, iudican-

** de *iur. ſummar. poteſtat. circa ſacr. cap.* IX. §. 15. p. 251.

* *var. lect. cap.* 24. p. 379. ſq.

** *not. in cod. Theod. tom.* VI. p. 240.

candi facultatem illis fuiſſe, negant. In hac opinione fuit IAC. RHENFERDIVS; *** nec diffitemur, admodum vero ſimilem eſſe hanc coniecturam. Nihilominus ſi vtraque pars de ſuo quid remittere velit hincque ſententia, inter illas media, admittatur, facile eos putamus poſſe coniungi. Quum præcipue hoc loco de conditione Iudæorum ſub imperatoribus ciuili ſit quæſtio; nec fieri poſſit, vt de ea fuſe diſputemus, lectorem ad doctiſſimum GOTHOFREDVM * liceat ablegare. Id certum eſt, Iudæos habuiſſe iurisdictionem voluntariam, ita vt litigantes arbitros conſtituerent, quamuis alioqui omnino legibus Romanis eſſent obnoxii atque ad eas vitam componere deberent. Comprobat hæc illuſtre ARCADII & HONORII ** edictum: *Iudæi, communi Romano iure viuentes, in his cauſſis, quæ tam ad ſuperſtitionem eorum, quam ad forum & leges ac iura pertinent, adeant ſolemni more iudicia omnesque Romanis legibus inferant & excipiant actiones. Siqui vero ex his communi pactione ad ſimilitu-*

*** *diſſ.* II. *de decem otioſ. cap.* IV. §. 13.

* *cit. loc. tom.* I. p. 102. ſqq.

** *l.* 10. *cod. Th. de iurisdict.* & *l.* 8. *eiusd. cod. de Iudæis.*

litudinem arbitrorum apud Iudæos in ciuili duntaxat negotio putauerint litigandum, ſortiri eorum iudicium iure publico non vetentur. Eorum etiam ſententias iudices exſequantur, tamquam ex ſententia cognitoris arbitri dati fuerint. Per hanc legem nulla relicta eſt Iudæis iurisdictio, præter arbitrariam; nec repugnant ei verba eorundem imperatorum de Iudæis: *ſint igitur etiam a curialibus alieni pareantque legibus.* *** Nefas enim eſt, vltra quam ſatis eſt, progredi ac contra imperatorum voluntatem ampliorem eorum verbis tribuere ſignificandi vim. Satis conſtat, totam legem ad ſacrum ordinem ſpectare, hincque non poteſt fieri, quin *leges*, quibus eos parere, permittit legislator, de iis intelligamus, quæ ad Iudaicam ſuperſtitionem pertinebant. Quod paullo ante diximus, omnino Iudæis ſpeciem iurisdictionis relictam fuiſſe eorumque proceres, quorum caput fuit noſter patriarcha, de litibus eorum cognouiſſe, aliis quoque confirmatur argumentis. Quando inter ea, quæ a Gamaliele peragi vetant imperatores, id quoque repoſitum eſſe, videmus: * *vt chriſtianos*

** *l.* 13. *cod. Th. de Iudæis.*
* *l.* 22. *cod. Th. de Iudæis.* Doctiſſimus

nos nullam habeat copiam iudicandi & ſi qua inter eos ac Iudæos ſit contentio, a rectoribus prouinciæ dirimatur, annon recte concluditur, liberam eis fuiſſe de Iudæis iudicium ferendi, facultatem? Edixerunt hæc HONORIVS & THEODOSIVS eademque, breui interiecto ſpatio, ita repetierunt: * *ſiqua inter chriſtianos & Iudæos ſit contentio, non a ſenioribus Iudæorum; ſed ab ordinariis iudicibus dirimatur.* Alibi memoratur, ** primates Iudæorum in *ſynedriis* dominari. Non ignoro, quanta inter viros doctos de ſynedriis his ſit contentio; nec lubet, eis accedere, qui talem credunt iſta ætate ſynedriorum fuiſſe formam ac indolem, qualis ſtante republica fuit; nihilominus non poſſum a me impetrare, vt omne iudicis officium ex illis proſcriptum fuiſſe, mihi perſuadeam. His denique ea addas, quæ doctores Iudæorum atque in his maxi-

codicis interpres recte monet, quæſtionem hic eſſe de Iudæo reo, num ad chriſtianum; an iudæum iudicem deferri eius cauſſa debeat.

* *l.* 15. *cod. de Iudæis.*

** *l. vlt. cod. Th. de Iudæis.*

maxime R. MOSES BEN MAIMON de ſynedriis commentatur., vbi tradit, per ſolemnem conſecrandi ritum, nonniſi auctoritate principis in terra ſancta peragendum, doctores adeptos eſſe facultatem, iudicandi. *** Quæ ſi iunctim ſumo, vera mihi omnino videtur ſententia, quæ his continetur capitibus: Iudæi omnino iurisdictioni magiſtratuum Romanorum ſubiecti fuerunt: imperatores, quo quisque erga Iudæos benignior erat; eo magis hoc eorum arrogantiæ induleſerunt, vt ex ſuorum numero quisque ſibi eligeret controuerſiarum arbitros, facto compromiſſo: quum doctores academici& maxime eorum dux ac caput legum, quibus gloriabantur, patriarum peritiſſimi haberentur, ſponte ſua ceteri iudicandi munus iis obtulerunt idque fecerunt eo libentius; quo aptius illis id videbatur, ad inanem proprii regis adfectandam gloriam: acceſſit, quod alioquin maxima apud Iudæos valeret patriarcha auctoritate, hocque factum eſt, vt vel inſcio imperatore, iuſto maiorem ille ſibi vindicaret poteſtatem, de qua ORIGENES teſtatur; Iudæi vero vltro obſe-

*** de *ſynedriis cap.* 4.

obſequerentur, eo conſilio, vt homini Iudæo, non profano, parere viderentur.

§. VI.

Accedimus denique ad difficillimam huius argumenti quæſtionem: num capitalis rei aliquem damnandi eique mortis pœnam inferendi, ius habuerint patriarchæ? Controuerſiæ huius auctor eſt ORIGENES, * cuius verba, quæ huc ſpectant, ſupra dedimus. Aperte enim ait: *καταδικάζονταί τινες τὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ*, *nonnulli morte damnantur.* Sine omni dubitatione fidem ei habuerunt: CAES. BARONIVS, ** PAVLL. PEZRON, *** PETR. DAN. HVETIVS * & CAMP. VITRINGA. ** Alii ſecus ſentiunt atque in his PETR. ZORNIVS *** & ill. LVD. HOLLBERGIVS * generatim

* *epiſt. ad Afric.* §. 14.

** *annal. eccleſ. ann.* CCXXIV. §. 9.

*** in *antiquité des tems defendue cap.* IV. p. 278.

* *not. in comm. origenis* p. 29.

** *cit. loc.* p. 522. adde TILLEMONTIVM *hiſtoir. des emper. tom.* II. p. 984.

*** *hiſtor. fiſci Iud.* p. 397.

* *hiſtor. Iudaic. tom.* II. p. 370.

ratim contendunt, iuri vitæ & necis, quod ORIGENES Iudæis tribuit, manifeſto aduerſari ſeruitutis, qua Iudæi premebantur, conditionem ac naturam exilii. Haud inepte ita diſputari, non diffitemur; nec tamen negari poteſt, maius huic ſententiæ pondus addere aliud eiusdem ORIGENIS ** teſtimonium: *annon iure dicitur*, inquit, *in hac parte mortuus ſermo legis, cui nulla ſacrificia, nullum ſacerdotium, nulla leuitici ordinis deferuntur miniſteria. Homicidam non punire poteſt; nec adulterum lapidare: hæc enim ſibi vindicat Romanorum poteſtas.* Sibi ipſum contradicere litteratiſſimum doctorem, æque vidit IAC. BASNAGIVS; *** ac confeſſus eſt, nullam exſiſtere viam, vtraque effata, manifeſto inter ſe pugnantia, conciliandi; niſi prius non de pœna mortis; ſed de iure, in ſynagogis reos flagellandi, interpreteris. Atuero parum hæc explicatio reſpondet iis, quæ ORIGENEM mente concepiſſe, orationis nexus docet. Loquitur enim de Suſannæ hiſtoria ac monet, contra veritatem eius nullo modo adduci poſſe,

** apud HVETIVM *loc. cit.*

*** *hiſtoir. des Juifs tom.* II. p. 636.

ſe, quod Iudæi, in exilio Babylonico, nullum ius habuerint, reos in ius vocandi & de iis ferendi ſententiam. Concludendi ergo rationem eſſe falſam, vt rite demonſtraret, prouocauit ad Iudæos ſui æui eosque itidem, ſublata illorum republica, eamdem ſibi adrogare poteſtatem, contendit. Quare ne cogitare quidem potuit de flagellatione. Scriptor enim fragmenti de Suſanna expreſſe ait: *καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς*, *& occiderunt eos.* Nobis vero rectius admittenda eſſe videtur facilis diſtinctio iuſti & iniuſti: eorum, quæ Iudæos facere oportuit, quæue inſolenter reipſa perpetrarunt. Haud obſcure id nobis ſignificauit ORIGENES, qui bene ac prudenter verbis: *καὶ καταδικάζονταί τινες τὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ*, hæc ſubiecit: *οὔτε μετὰ τῆς πάντη εἰς τοῦτο παῤῥησίας, οὔτε μετὰ τοῦ λανθάνειν βασιλεύοντα, non quidem cum plena omni ex parte libertate; ſed tamen non inſcio imperatore.* Conſequens ergo eſt, vt ius vitæ & necis Iudæis illius ætatis prorſus abiudicemus; concedamus tamen, tantam fuiſſe eorum audaciam & impudentiam, vti ſub imperatoribus minus ſeueris; ſed benignis ac mollioris ingenii, de-

capite reorum ferre ſententiam, ſcelere nefando ſibi ſumerent. Pœnas eccleſiaſticas a reis repetere variique generis ἀναθηματισμοὺς exercere, illis omnino liberum fuit. Teſtatur hanc in rem non ſolum Ioſephi exemplum apud EPIPHANIVM; * ſed etiam lex THEODOSII ** eiusque filiorum, quæ prohibuerunt, ne a iudicibus Iudæi cogerentur, *eos in ſectam ſuam recipere, reclamantibus legis ſuæ primatibus, quos ipſi iudicio ſuo ac voluntate proiiciunt.* *** Aliquando vero in ſynagogis nonnullos crucis ſupplicio; aut alio mortis genere adfectos fuiſſe, auctore EVSEBIO, **** habemus compertum.

§. VII.

* *hæreſ.* XXX. *§.* 11. p. 134. ſq.

** *l.* 8. *cod. Th. de Iudæis.*

*** haud obſcurum eſt, verbi *proiiciendi* hoc loco virtutem eſſe, ritum iudaicum, חרם dictum, quo quis a ſacrorum communione excludebatur, denotandi. De eo pleni ſunt ſcriptorum de Iudæorum antiquitatibus libri; nec eſt, quod de iis fuſius diſſeramus. Illis addas interpretes oraculorum diuinorum *Io.* IX, 22. XVI. 12. & quos ibi laudat WOLFIVS *cur. philol. & critic. tom.* I. p. 904. & 949.

**** *hiſtor. eccleſ. libr.* V. *cap.* 16. p. 281. ſq.

§. VII.

Quarto obſeruandum eſt, patriarchæ dignitatem minus amplam; quam honorificam fuiſſe ac illuſtrem. Summum ſane eius exſtitiſſe ſplendorem, luculentum perhibent teſtimonium honoris tituli ac magnifica nomina, quibus patriarchas tam a Iudæis; quam ab ipſis Romanorum imperatoribus ornatos fuiſſe, accepimus. De vtroque genere iam diſpiciamus. Iudæos quidem principibus ſuis honorificum nomen *rabban*, id eſt, *magiſtri noſtri*, attribuiſſe, recte obſeruauit IAC. BASNAGIVS. * De eo generatim ſic ſcripſit R. DAVID GANZ: ** רבן הוא שם חשוב במעלה יותר מרב ורבי *rabban nomen cenſetur maius dignitate; quam raf & rabbi*; maiore autem cura rem explicauit R. NATHAN, *** cuius hæc ſunt verba: גדול מרב רבי וגדול מרבי רבן וגדול מרבן שמו ולא מצאנו אדם שנקרא רבן חוץ מין הנשיאים *rabbi excellentior titulus eſt; quam raf: rabban maior; quam rabbi; at ſimplex nomen eius maius; quam rabban; nec reperimus, quem-*

* *dict. loc.* p. 606.

** *zemach. Dauid.* ann. MMMDCCLXI. f. 28. a.

*** in *aruch.* voc. אביי.

quam vocatum fuiſſe rabban, præterquam principes. Idem confirmauit R. ABRAH. SACCVTVS * ac oppoſuit ſe R. MOS. BEN MAIMON, ** qui contra veritatem *rabban* vnum ex communibus doctorum titulis fuiſſe, crediderat, ſicque concluſit: לא מצאנוהו לשום חכם כי אם לנשיאים לבד *non reperimus illud cum vllo ſapiente; ſed cum principibus duntaxat.* Hinc nulla cauſſa ſubeſt, cur dubitemus, principes Iudæorum vindicaſſe ſibi titulum רבן Nec tamen firmis demonſtrari poteſt rationibus, omnes, qui patriarchæ munere functi ſunt, eodem inſignitos fuiſſe nomine. Certe in monimentis talmudicis & rabbinicis nonniſi ſeptem principes eo deprehendimus ornatos, vti recte docent IO. BVXTORFIVS, *** GEORG. VRSINVS * & ADR. RELANDVS. ** Quos dum viri laudati & qui iis adiungen-

* *iuchaſ.* f. 20. b. adde f. 48. a. & R. DAVID GANZ *zem. Dauid* ad ann. MMMD. f. 21. a.

** *præf. tract. talm.* זרעים.

*** de *abbreuiat.* p. 175. ſqq.

* *antiqu. ebr. ſcholaſt.* p. 191.

** *not. in Othon. hiſtor. doct. miſchnic.* p. 93.

gendus eſt, IO. HENR. OTHO *** recenſent & in eo conueniunt, rabbanem Simeonem, filium Hillelis, chriſto æqualem & a diuo LVCA commemoratum, primum eo titulo vſum eumdemque in rabbane Gamaliele, filio R. Iudæ ſancti, ſeculo tertio chriſtianorum claro, exſtinctum fuiſſe, haud difficili coniectura intelligi poteſt, ad patriarchas inſequutos eum non referri poſſe; niſi tibi perſuadeas, quamuis huius rei in monimentis rabbinicis non fiat mentio; tamen illos priſtinum nomen ſibi conſeruaſſe. Præterea ſilentio prætermittere haud poſſum, recentiore ætate immutatam eſſe vocabuli רבן ſignificandi vim, ita vt iis Iudæorum doctoribus tribueretur, qui Geonæos ſequuti ſunt atque inde a ſeculo XI. vsque ad noſtram ætatem ruinæ Iudaiſmi conſulere, conati ſunt, de quibus legas IO. CHRIST. WOLFIVM. * Simili ratione præclare ven. IO. GOTTL. CARPZOVIVS ** noſtros רבנים ab alio doctorum Ebræorum genere diſcerni iubet, qui dum maio-

*** *cit loc.*

* *biblioth. ebr. vol.* II. p. 916.

** *adparat. antiqu. ſacr.* p. 139.

rum placitis omnem rerum diuinarum humanarumque cognitionem abſolui eaque ipſis diuinis oraculis anteferenda eſſe, perperam tradunt hancque ob cauſſam karæis obiiciuntur, rabbanitæ adpellari ſolent. Denique notes velim, ſcite a BASNAGIO hanc proferri ſententiam, æchmalotarchis Babylonicis nomen רבנא *rabbana* proprium illudque longe illuſtrius fuiſſe; quam *rabban*. Titulus enim *rabbana*, quod BVXTORFIVS *** & VRSINVS, * ex R. NATHANE didicerunt, communis eſt familiæ Dauidicæ. Atqui æchmalotarchæ iactabant, ſe ortos eſſe ex gente Dauidica; conſequens ergo eſt, vt ad illos omnino ſpectauerit nomen rabbana. R. BENIAM. TVDELENSIS ** de hac re ſilet idque vnum memorat, æchmalotarcham a Iudæis adpellari ארונינו *dominum noſtrum*. Plura de hoc argumento addere piget; iis tamen, qui plura deſiderant, commendamus de titulis Iudæorum academicis ſcriptores, laudatos a beato IO. CHRIST. WOLFIO. ***

§. VIII.

*** *lexic. rabbin.* p. 2177.
* *dict. loc.* p. 194.
** *itiner.* p. 173.
*** *bibl. ebr. tom.* II. p. 920.

§. VIII.

Haud minus glorioſi his fuerunt honorum tituli, quos patriarchis noſtris ipſi Romanorum auguſti imperatores conceſſere. Qui de variis eius generis honorificis adpellationibus earumque diuerſis claſſibus data opera commentati ſunt: IAC. GVTHERIVS, * GVID. PANCIROLLVS, ** IAC. GOTHOFREDVS, *** SAM. PITISCVS * aliique, docte adductisque veterum ſcriptorum ipſarumque legum ſuffragiis comprobarunt, quum tres eſſent dignitatum in aula imperatorum ordines, ita vt aliæ eſſent maiores: aliæ mediæ: aliæ inferiores, ad primum ſpectaſſe tria hæc vocabula *illuſtris*, *clariſſimus*, *ſpectabilis*. Singulis his videmus patriar-

* de *offic. domus aug. libr.* I. *cap.* 4. ſqq.

** *comment. ad notit. dignit. cap.* II. apud GRAEVIVM *tom.* VII. *theſ. antiqu. Rom.* p. 142.

*** *comm. in cod. Theod. tom.* I. p. 335. *tom.* II. p. 358. ſqq. *tom.* IV. p. 125. & alibi paſſim.

* *lexic. antiqu. Rom. tom.* II. p. 399. & *tom.* III. p. 466. adde alios, laudatos a IO. LVD. BVNEMANNO *not. in Lact. inſt. diuin. libr.* V. *cap.* 14. p. 646. *oper.*

patriarchas Iudæos exornari iisque eadem exhiberi reuerentiæ ſigna, quibus præſtantiſſimi ac de republica immortaliter meriti viri alioquin ab aliis diſtingui, conſueuerant. THEODOSIVS eiusque filii adpellarunt noſtros *viros clariſſimos & inluſtres:* ** ARCADIVS & HONORIVS *** *inluſtres patriarchas* & alibi * *viros ſpectabiles.* Quænam vocum illarum hoc loco ſit ſignificandi poteſtas, non eſt animus diſquirere; tamen non poſſumus nobis temperare, quin breuiter ex GVTHERII commentariis repetamus, *clariſſimos* dictos eſſe præſides, conſulares, correctores: *ſpectabiles* proconſules, comites orientis, præfectum auguſtalem ac vicarios: *illuſtres* patricios, præfectos prætorio, præfectos vrbis, viros conſulares. Inſigniter ſeſe falleret, qui putaret, cum ſummis his magiſtratibus pari loco haberi patriarchas. Bene enim viri docti notarunt, hos fuiſſe dignitatum ordines, vt primus eſſet eorum, qui in actu poſiti ſunt: ſecundus vacantium: tertius honorariorum.

** *l.* 8. *cod. Th. de Iud.*
*** *l.* 11. & 13. *cod. Th. tit. cit.*
* *l.* 15. *loc. cit.*

rum. ** Ex his honorarii nihil præter honorem; ſiue vt vera dicam, vmbras & nuda nomina conſequebantur, in quorum numero patriarchas noſtros fuiſſe, res ipſa loquitur. Neque id mirum eſt, quod tres diuerſæ dignitatis tituli, in aliis diuiſi, in Iudæorum rectoribus coniuncti fuerint. Parum enim id abhorruiſſe a Romanorum inſtitutis, exempla abunde teſtantur. Sic, vt ex multis vnum adferamus, magiſter officiorum pariter *clariſſimus*, *** *ſpectabilis* * & *illuſtris* ** adpellatur. Quænam cauſſæ fuerint, cur tam liberales ac benignos ſeſe erga patriarchas præbuerint imperatores, quisque intelliget, ſi cogitauerit, quanta Iudæorum, per omnes imperii prouincias diſperſorum, fuerit multitudo: quanta eorum potentia: quanta opum copia: quanta denique eorum de patriarcha exiſtimatio: quanta illius auctoritas quamque late patuerit eius

** conſ. GVTHERIVM *dict. loc. libr.* I. *cap.* 14.

*** *l.* 8. *cod. Th. de curſ. publ.*

* *l.* 35. *tit.* eiusdem

** *l.* 20. & *vlt. cod. Theod. de agent.* & alibi paſſim.

eius imperium, adeo vt prudentiæ leges efflagitarent, vanis ac inanibus honorum titulis eos mitigare ac ſuperbia illorum ad continendos in obſequio eorum animos vti. Plura hanc in rem diſſeruit PETRVS BAELIVS, *** quem hanc in rem conſulant velimus lectores. Longe alia ratio fuit, cur IVLIANVS * eo progreſſus eſt, vt Iulum patriarcham diceret *fratrem* ac *αἰδεσιμώτατον*, *omni obſeruantia dignum*. Singulare ſane hoc fuit; nec ſufficit ad perſuadendum nobis, commune id fuiſſe patriarcharum nomen. Quanto miſer ille homo proſequutus ſit Iudæos amore quantisque eos adfecerit beneficiis, vt, inaudito furoris exemplo, expleret ac ſatiaret infinitum illud in dulciſſimum vnicumque noſtræ ſalutis auctorem eiusque adſeclas odium, inter omnes conuenit. ** Cuius rei documentum exhibet epiſtola illa ad Iudæos, eo conſilio perſcripta, vt perquam effuſam voluntatem illis decla-

*** in *critique generale de l'hiſtoire du Caluiniſme de Mr. Maimbourg* p. 150.

* *epiſt.* XXV. p. 396.

** ſatis docte de hoc argumento egit PETR. ZORNIVS *hiſt. fiſci Iud.* p. 376.

clararet. Hinc non mirum nobis videtur, quod Iulum *fratris* nomine honorauerit, de quo olim QVINCTILIANVS*** pereleganter dixit: *certe quotiens blandiri volumus his, qui eſſe amici videntur, nulla adulatio procedere vltra hoc nomen poteſt; quam vt fratres vocemus.* Hinc ſequitur, vt adſentationis ſuſpicionem vix effugiat IVLIANVS.

§. IX.

Præter honoris titulos, alia quoque ſummæ patriarcharum dignitatis nobis conſeruata ſunt monimenta. Nominatim ad hunc locum referenda eſſe cenſemus inſignia eorum priuilegia, itidem a Romanorum imperatoribus illis conceſſa. Duplex eorum eſt genus. Aliis liberantur ab omni onere perferendo, quod alii imperii Romani ciues; aut municipes ſuſtinebant; aliis tantummodo honori eorum conſulitur, ne vllum capiat detrimentum. Ad priorem claſſem referenda eſſe, cenſemus, quæ generatim ARCADIVS & HONORIVS * ita ſanxerunt: *cuncta priuilegia, quæ viris ſpectabilibus,*

*** *declam.* CCCXXI. p. 594.

* *l.* 15. *cod. Th. de Iudæis.*

bus, patriarchis; vel his, quos ipſi ceteris præpoſuerunt, diuæ memoriæ pater noſter atque retro principes detulerunt, ſuum robur tenere, cenſemus. Quænam ſint illa priuilegia, quæ confirmari voluerunt cæſares, facile ex aliis legibus intelligimus, quibus ſtatutum eſt, vt vel inferioris dignitatis Iudæorum magiſtratus; aut ſynagogorum miniſtri ** *immunes ſint ab omnibus, tam perſonalibus; quam ciuilibus muneribus, ita vt illi, qui iam forſitan decuriones ſunt, nequaquam ad proſequutiones* *** *deſtinentur: vt bini; vel terni nullis nominationibus occupentur:* * *vt hierei & archiſynagogi & patres ſynagogarum & ceteri, qui ſynagogis deſeruiunt, ab omni corporali munere liberi ſint:* ** ne vlli, qui ſacrorum communione ſecluſi erant, *inuitis primatibus, per iudicum vim; aut reſcripti ſubreptionem opem reconciliationis mereantur indebitæ:* *** *vt iisdem cum venerandæ legis chriſtianæ clericis* fruantur iuribus: * hisque ſimilia.

** *l.* 2. *cod. Th. de Iudæis.*
*** conf. IAC. GOTHOFREDVM *not. in cod. Theod. libr.* XII. *tit.* 8. *tom.* IV, p. 602.
* *l.* 3. *cod. Theod. de Iudæis.*
** *l.* 4. *eiusdem tituli.*
*** *l.* 8.
* *l.* 13.

lia. Nec enim dubitamus, quin ea, quæ archiſynagogis aliisque, patriarchis ſubiectis conceſſa ſunt; nec ipſis patriarchis fuerint denegata. *Poſterioris* claſſis eſt hæc lex: ** *ſiquis audeat inluſtrium patriarcharum contumelioſam per publicum facere mentionem, vltionis ſententiæ ſubiugetur*, de qua legantur, quæ ſupra diximus. His non poſſumus non addere inſignia HONORII & THEODOSII iunioris verba, de Gamaliele patriarcha edicta, ſe præcepiſſe viro illuſtri, magiſtro officiorum, vt *ab illo codicilli demandentur honorariæ præfecturæ: ita vt in eo ſit honore, in quo ante præfecturam fuerat conſtitutus*, *** inter viros doctos controuerſa, licet parum difficultatis in iis inſit. SAM. PETITVS, * quantum meminimus, ptimus fuit, qui de medica arte hoc loco cogitaret, quam Gamaliel exercuit; *comitiuæ* vero honore medicos olim donatos fuiſſe, certum eſt. Ipſe tamen confeſſus eſt, de illo noſtrum effatum non poſſe intelligi, idque recte cenſuit, ſiquidem quantum inter

** *l.* 11.
*** *l.* 22.
* *obſeru. libr.* III. *cap.* 3. p. 33.

inter comites & præfectos; tantum etiam inter comitiuam & præfecturam eſt diſcrimen. IAC. BASNAGIVS ** nimis copioſe demonſtrare ſtuduit, præfecturam nec de imperii ſpecie; nec de patriarchæ dignitate; nec de medici officio poſſe capi. Manifeſtum enim eſt, omnia illa tam aliena eſſe a verborum, quibus lex expreſſa eſt, vi, vt ne de illis quidem hoc loco cogitare deceat. Varia olim exſtitiſſe præfectorum genera, neminem fugit; neque id eget probatione, nonnullos fuiſſe *præfectos honorarios*, qui licet nullum gererent magiſtratum; iisdem tamen honoris ſignificationibus eos alii proſequi debebant, quaſi & ipſi præfecti fuerint. *** Donabantur illa dignitate per codicillos, a principe impetratos; * vbi vero flagitiis, ſceleribus, aut prauis facinoribus ſe ipſi reddidiſſent

** *hiſtoir. des Juifs tom.* II. p. 640.

*** conf. IAC. GVTHERIVM de *offic. domus auguſt. libr.* II. *cap.* 6. p. 431. ſq.

* de codicillis, per quos imperatores viris illuſtribus conferebant honores, legas GVIL. PANCIROLLVM *comm. in not. dignit. cap.* 101. p. 1603. IAC. GOTHOFREDVM *not. in cod. Theod. tom.* II. p. 114. & SAM. PITISCVM *lexic. antiqu. Rom. tom.* I. p. 479.

ſent illa indignos, ea ipſis auferebatur. Hinc intelligi poteſt, Gamalielem eadem dignitate fuiſſe ornatum, quæ quum honoraria eſſet, valde dubito, facultatem ei fuiſſe datam, in iudiciis occupandi locum. Quum amitteret Gamaliel præfecturam, *in eo fuit honore, in quo ante præfecturam fuerat conſtitutus*, id eſt, retinuit priſtinum, quod illi creditum erat, patriarchæ officium. Id vnum addimus, peculiarem fuiſſe illam Gamalieli; nec cum ceteris patriarchis communem honorem. In qua ſententia conſtanter permanebimus, donec id, quod contrarium eſt, iuſtis rationibus fuerit demonſtratum.

§. X.

Quinto loco de reditibus patriarcharum differendi, neceſſitatem videmus nobis eſſe impoſitam. Supra omnem dubitationem poſitum eſt ac luculentis veterum monimentorum ſuffragiis confirmatum, Iudæos, quotquot patriarcharum ditioni ſubiecti erant, eis quotannis ſoluiſſe tributa. De his mirifice viri docti diſcrepant, ſi qualis eorum fuerit indoles, declarare ſibi ſumſerunt; nec difficilis eſt res, veras errorum cauſſas inueſtigare, ſiquidem plerique ea, quæ

 quam

quam maxime inter ſe ſunt diuerſa, perperam coniungunt. Cuius rei infra dabimus ſpecimina; nunc vero, antequam quid ipſi ſentiamus, exponamus, ſingula percenſebimus, quæ ad nos transmiſſa ſunt, veterum de tributis his teſtimonia, vt lectores rectius de controuerſia iudicent quidque verum; quid falſum ſit, manifeſto intelligant. *Primum* notanda ſunt verba IVLIANI: ** *τὸν ἀδελφὸν Ἰȣλον τὸν αἰδεσιμώτατον πατριάρχην παρήνεσα καὶ τήν λεγομένην ἐιναι παρ᾽ ὑμῖν ἀποσολὴν κωλυθῆναι καὶ μηκέτι δύναθαι τὰ πλήθη ὑμῶν τινα ἀδικεῖν τοιάυταις Φόρων ἐισπράξεσιν, ὡς πανταχόθεν ὑμῖν τὸ ἀμέριμνον ὑπάρχειν της ἐμῆς βασιλείας, fratrem Iulum, patriarcham omni præſentia dignum, hortatus ſum, vt etiam tributum, quod apoſtolatus apud vos vocatur, prohibeat & inpoſterum nemini liceat populos veſtros huiuscemodi tributorum exactionibus lædere, quo vobis ſecuritas vndique in meo regno ſit.* Recte ita latine vertit DION. PETAVIVS atque *ἀποσολὴν* per *tributum*; ſiue vt imperatores loquuntur; *deportationem*, interpretatur. Male ergo PETR.

** *epiſtola* ſæpius iam laudata.

PETR. DE MARCA *** & qui parum a partibus eius abeſſe videtur, PETR. ZORNIVS * ſibi perſuadent, per ἀποστολὴν apoſtolorum munus deſignari; peius tamen SAM. PITISCVS ** *apoſtolen* tributum eſſe, imperatoribus ſolutum, credidit. *Deinde* huc ſpectant tres leges. Prima eſt ARCADII & HONORII; ſiue potius HONORII ſolius, *** quia Mediolani data eſt, cuius hæc ſunt verba: *ſuperſtitionis indignæ eſt, vt archiſynagogi; ſiue presbyteri Iudæorum; vel quos ipſi apoſtolos vocant, qui ad exigendum aurum atque argentum a patriarcha certo tempore diriguntur, a ſingulis ſynagogis exactam ſummam atque ſuſceptam ad eumdem reportent. Qua de re omne, quidquid, conſiderata temporis ratione, confidimus eſſe collectum, fideliter ad noſtrum dirigatur ærarium. De cetero autem nihil prædicto decernimus eſſe mittendum. Nouerint igitur populi Iudæorum, remouiſſe nos deportationis functionem. Quodſi qui ab illo depopulatore Iudæorum ad hoc officium exactionis fuerint directi, iudicibus offerantur, ita vt tam-*

*** *diſſ. de diſcr. laicor. & cleric. cap.* III. §. 13.
* *hiſtor. fiſci Iud.* p. 406.
** *lexic. antiqu. Rom. tom.* I. p. 126.
*** *l.* 14. *cod. Th. de Iudæis.*

tamquam in legum noſtrarum violatores ſententia proferatur. Huic mandato oppoſita eſt lex ſecunda eiusdem auguſti : * *dudum iuſſeramus, vt ea, quæ patriarchis a Iudæis iſtarum partium ex conſuetudine præbebantur, minime præberentur; verum nunc, amota prima iuſſione, ſecundum veterum principum ſtatuta priuilegia, cunctos ſcire volumus, Iudæis mittendi copiam a noſtra clementia eſſe conceſſam.* Longe tamen alia, poſt breue tempus edixit THEODOSIVS: ** *Iudæorum primates*, inquit, *qui in vtriusque Palæſtinæ ſynedriis nominantur; vel in aliis prouinciis degunt, quæcumque poſt exceſſum patriarcharum penſionis nomine ſuſcepere, cogantur exſoluere. In futurum vero periculo eorumdem anniuerſarius canon de ſynagogis omnibus, Palatinis compellentibus, exigatur, ad eam formam, quam patriarchæ quondam coronarii auri nomine poſtulabant, quæ tamen quanta ſit, ſolerti inquiſitione diſcutias & quod de occidentalibus partibus patriarchis conferri conſueuerat, noſtris largitionibus inferatur.* Tum audiamus EPIPHANIVM, *** qui de Ioſepho, apoſtolo

* *l.* 17. *cod. Th. de Iudæis.*

** *l. vlt. eiusdem tituli.*

*** *hereſ.* XXX. §. 11.

ſtolo a patriarcha in Ciliciam delegato, ita ſcripſit: *καὶ μετ' ἐπιςολῶν ἔτος ἀποςέλλεται ἐις τὴν Κιλίκων γῆν ὅς ἀνελθῶν ἐκεῖσε ἀπὸ ἑκάςης πόλεως τῆς Κιλικίας, τὰ ἐπιδέκατα καὶ τὰς ἀπαρχὰς παρὰ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰȣδαίων ἐισέπραττεν, cum litteris in Ciliciam proficiſcitur. Quo quum acceſſiſſet, vnoquoque ex oppido decimas ac primitias a prouincialibus Iudæis exigebat.* Ne quid prætermittamus, HIERONYMVS * quoque teſtatur, ſuo tempore a patriarchis Iudæorum miſſos fuiſſe apoſtolos; ſed dum cauſſam ſilet, cur miſſi ſint, parum id noſtram iuuat diſputationem. *Denique* cum his apte comparantur, quæ de æchmalotarchis Babylonicis doctores Iudæorum prodiderunt memoriæ. R. ABRAH. SACCVT: ** וכללו של דבר שמגיע אליו בכל שנה ושנה מכל אלו המקומות תש׳ זהובים ואם רצה כתב למקומות רחוקים שיסמכוהו ויכבדוהו כתב להם ועושין לו בק שת *ſumma rei eſt, ad eum quotannis ex illis omnibus regionibus peruenire ſeptingentos aureos, & ſi velit, ad remota loca ſcribit, vt ei ſubueniant &*

* *comm. in epiſt. ad Gal.* I, 1. *tom.* IV. *oper.* p. 225.

** *iuchaſin.* f. 124. *col.* 1.

& honorarium mittant: *** *ſcribit eis, inquam, & petitioni eius ſatisfaciunt.* Conuenit cum his effatum R. BENIAMINIS TVDELENSIS: ומביאים לפניו דורונות ומתנות מאפסי ארץ *& ab vltimis finibus dona & munera ei deferunt.* **** Minorem ſane Iudæorum occidentalium, quam orientalium erga patriarchas ſuos fuiſſe liberalitatem, quis credat?

§. XI.

Eorum, quæ recitatis teſtimoniis perhibentur, hæc præcipua ſunt capita: I) Iudæos oportuit ſoluere patriarchæ

*** ita vocem ebræam ויכבדוהו CONSTANTINVS LEMPEREVR *not. in Beniam. itinerar.* p. 197. latine expreſſit. Elegantiſſime monuit CAMP. VITRINGA de *ſynagoga vetere* p. 883. vocabulum כבד, cuius *honorandi* notio propria eſt, perinde *liberalitatem* ſignificare; ac Græcorum τιμὴ & τιμᾶν 1. *Tim.* V, 3. 17. adde *Matth.* XV, 5. vbi vide beatum IO. CHRIST. WOLFIVM in *cur. philol. & critic. tom.* I. p. 244. & cel. HEVMANNVM in *der Erklær. des neuen Teſt. tom.* I. p. 193. Simili ratione CICERO: *Curio miſi, vt medico honos haberetur, libr.* XVI. *epiſt.* 9. *ad famil.* §. 6. adde VELLEIVM *libr.* II. *cap.* 129. §. 3. & CELLARIVM KORTIVMque, Ciceronis interpretes.

**** *itiner.* p. 74.

archæ tributum : II) variis illud ſignificatur nominibus. Adpellatur enim modo *ἀποςολή*, modo *decimæ & primitiæ* : modo *penſio* : modo *canon anniuerſarius* : denique *aurum coronarium.* *

N 5 III)

* *auri coronarii* nomen tributi Iudaici nequaquam proprium fuit. Inſolenter id more ſuo, a Romanis acceptum, ad ſuum cenſum transtulerunt. Apud illos denotabat dona voluntaria, a ciuibus imperatoribus oblata, quæ in *l.* 4. *cod. Th. de auro coronario* ita explicantur : *eſt aurum coronarium, quæ diuerſarum ordines curiarum vel amore proprio ; vel indulgentiarum lætitia ; vel rebus proſpere geſtis admoniti in coronis aureis ſignisque diuerſis obtulerint.* Scilicet triumphanti victori amici antiquiore ætate *coronas aureas* obtulerunt ; recentiores vero in earum locum pecuniam ſurrogarunt , quæ hac de cauſſa *coronarium aurum* adpellata fuit. Pluribus id docent : IAC. GOTHOFREDVS *not. in cod. Theod. tom.* IV. p. 638. IVSTVS LIPSIVS de *magnit. Rom. libr.* II. *cap.* 9. p. 716. *tom.* III. *oper.* IVL. CAES. BVLENGERVS *libr. de tribut. & vectig. pop. Rom. cap.* XXVII. *tom.* VIII. *theſ. antiqu. Rom.* p. 874. SAM. PITISCVS *lexic. antiqu. Rom. tom.* I. p. 225. IO. GOTTL. HEINECCIVS *antiqu. Rom. libr.* II. *tit.* 7. §. 4. aliique , laudati a ZORNIO *diſſ. loc.* p. 409. & 582. Hæc de vſu vocis apud Romanos. Quodſi quæris, cur Iudæi tributo ſuo idem dederint nomen, facile intelliges rei

III) ſingulis annis id pendendi, erat neceſſitas: IV) nulla lege id mandatum eſſe, ſcimus; ſed conſuetudine, quæ pedetentim legis vim accepit, receptum ac longo annorum vſu confirmatum: V) nihilominus a Iudæis graue onus, ab imperatoribus reipublicæ perniciosſum habebatur, adeo vt *depopulatoris* ignominia patriarcham adficere, haud dubitarent: VI) coactum in ſingulis ſynagogis ab earum antiſtitibus: VII) *apoſtolis*, qui hunc in finem in ſingulas prouincias delegati ſunt, tradebatur, vt ad patriarchas deferrent. ** Plura exinde elici poſſe, vix

cauſſas, ſi vtrumque inter ſe contenderis. Vtrumque fuit donum voluntarium: vtrumque ab ordinibus diuerſarum curiarum; ſiue ſynagogarum collectum: vtrumque amore proprio obtulerunt: vtrumque, quamuis liberum cuique eſſe diceretur, conſuetudine tamen a ciuibus coactum fuit.

** honorificum eo tempore inter Iudæos & nomen & munus apoſtolorum fuiſſe, ſupra omnem dubitationem ponimus. Viris grauiſſimis ac de rep. optime meritis illud credebatur; nec ſolum ampliſſimis fungebantur legationibus atque in Iudæorum ſynagogis ſynedriisque ordinandi, quæ illis e ſalute ciuium eſſe, videbatur, habebant ius poteſtatemque; ſed & conſiliorum prudentia patriarchæ

vix nobis perſuaderi, patimur. Nihilominus non defuerunt viri docti atque ingenioſi, qui pro inſigni coniecturas faciendi cupiditate, partes, quas ſibi

aderant; nec inepte cum primariis principum miniſtris conferuntur. Nimis longum foret, de illis fuſius hoc loco diſputare; nec opus eſſe videtur vberiore diſquiſitione, ſiquidem in hoc argumento explicando viri doctiſſimi feliciter verſati ſunt. Quare iis, qui plura ſcire cupiunt, commendamus: FRID. SPANHEMIVM *diſſ. de apoſtolis* §. 7. *tom.* II. *oper.* p 291. IAC. GOTHOFREDVM *not. in codic. Theodoſ. tom* VI. p. 251. ſqq. SAM. PETITVM in *var. lect. cap.* 24. p. 370. ſqq. HERM. WITSIVM *vit. Paull. ſect.* IV. §. 18. p. 22. *meletem. Leidenſ.* CAMP. VITRINGAM de *ſynagog. vet. libr.* II. *cap.* 10. p. 577. IAC. BASNAGIVM *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 2. §. 8. 10. FRID. MAYERVM *diſſ. de apoſtolis ebraeorum*, Gryphiſw. an. MDCCIX. edita, alioſque, laudatos a ZORNIO *hiſtor. fiſci Iudaic.* p. 405. Nec tamen a nobis impetrare poſſumus, quin moneamus, omni cautione eſſe opus, ne alia apoſtolorum apud Ebraeos genera cum noſtris inepte confundamus. Etenim praeter apoſtolos patriarcharum, commemorantur cum *apoſtoli ſynedriorum*, qualis Paullus fuit, antequam ad chriſtianae doctrinae lucem perueniret, de quibus vide GVIL. CAVEVM *antiquit. apoſtol. proleg.* §. 3. p. 183. IO. MICH. HEINECCIVM in *der Abbildung der alten und neuen griechiſchen*

ſibi relictas eſſe putarunt, explerent. Ne iuſto copioſiores ſimus, vnam ex multis eamque præcipuam attingemus quæſtionem, quæ de origine huius tributi & vnde illa repetenda ſit, agitata fuit. Maximi viri adhuc in ea fuerunt ſententia, quum, ſtante republica Ebræorum, omnes Iudæi quotannis ſemiſiclum; ſiue δίδραχμον Hieroſolyma in templum mitterent *** idque

Kirche part. III. *cap.* I. *§.* 8. ven. GEORG. HENR. RIBOVIVM *progr. de apoſtolatu Iudaic. ſpeciatim Paulli* & quem præ ceteris legi velimus, BERN. MONTEFALCONIVM *præfat. comm. Euſeb. in Eſai. cap.* IV. §. 3. *tom.* II. *collect. nou. patr. Græcor.* p. 355. aliosque, excitatos a doctiſſimo viro, CHRIST. NIC. KOCHIO *comm. de legation. eccleſ. veter. chriſtianor.* p. 5. & 9. tum *legati eccleſiæ*, quos dum שלוחי צבור adpellant, ſimul tradunt, eos in ſynagoga ad fundendas preces fuiſſe conſtitutos. De his vide CAMP. VITRINGAM de *ſynagog. vet. libr.* III. *part.* 2. *cap.* 1. IAC. RHENFERDIVM *diſſ.* II. *de decem otioſ. cap.* 8. CHRIST. SCHOETTGENIVM. *hor. ebr. & talmud. tom.* I. p. 188. ſqq. & ven. IO. GOTTL. CARPZOVIVM *adparat. antiqu. ſacr.* p. 314.

*** ſcriptores, qui de didrachmo illo commentati ſunt, laudant IO. CHRIST. WOLFIVS *cur. philol. & critic. tom.* I. p.

que omnino lege diuina eſſet præceptum, exciſa vrbe, pecuniam hanc, ſi non integram; certe magnam eius partem patriarchis datam fuiſſe. Ita rem exponunt: FRID. SPANHEMIVS, * HERM. WITSIVS, ** IAC. BASNAGIVS, *** ADR. RELANDVS, * IO. FRID. MAYERVS. ** Erroneam tamen eſſe hanc ſententiam, nemo non videt. Tacemus, *didrachmum* illum cultui diuino conſeruando fuiſſe conſecratum hincque non potuiſſe ad vſum patriarcharum conuerti; ſed id potius vrgemus, exciſa vrbe, Titum imperatorem iuſſiſſe Iudæos, didrachmum ſingulis annis pendere; ſiue, quod XIPHILINVS habet, fano iouis capitolini inferre. Neque

269. & PETR. ZORNIVS *dict. loc.* p. 269. iis tamen addi meretur IO. HENR. PARREIDT *diſſ. de auro Iudaico*, Lipſ. anno MDCCXLIV. edita, qui §. XIII. p. 28. eamdem, quam nos confutamus, ſententiam amplectitur.

* *tom.* II. *oper.* p. 292.

** *miſcell. ſacris*, *tom.* II. *exerc.* 12. §. 4.

*** *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 2. §. 9.

* in *antiqu. ſacr. ebr. part.* I. *cap.* 10. §. 11. p. 70.

** *diſſ. de apoſtol.* §. 8.

que vllo hiſtoricorum teſtimonio probari poteſt, ſublatum fuiſſe hoc tributum; aut inter patriarchas & imperatores diuiſum. De hoc argumento quum nemo fuſius; nec elegantius diſſeruit PETRO ZORNIO, *** ad commentarium eius liceat lectorem noſtrum ablegare. Quæ quum ita ſunt comparata, lubentes confitemur, ſi non certa; meliora tamen docuiſſe SAM. PETITVM. * Hic aperte negauit, aurum patriarchis miſſum fuiſſe e didrachmis, ſed proprio Iudæorum amore, vti ſcite ex *coronarii* nomine collegit. Præterea primus haud negligenter tractauit, quæ EPIPHANIVS de *decimis & primitiis* expreſſis verbis tradidit. Conceſſit quidem, euerſo templo ac ſublato publico ſacroque cultu, nullam relictam fuiſſe neceſſitatem, primitias & decimas dandi; nec id ſiluit, quod præcipue ei aduerſari videtur, vtrumque munus a deo ſacerdotibus & leuitis conceſſum fuiſſe; apte tamen coniecit, non lege adductos; ſed ſponte ſua adærationem primitiarum & decimarum patriarchis conferre potuiſſe Iudæos.

*** *hiſtor. fiſci Iudaic. cap.* IV. & V.
* *var. lect.* p. 369.

dæos. Hactenus bene ſcripſit PETITVS; male autem addit, quotannis non vna vice coactum fuiſſe illud aurum; ſed pro diuerſarum frugum collectionibus, diuerſo tempore inſtitutis, vario quoque tempore & quidem ter aurum coronarium exactum. Velimus, hæc rectius probata fuiſſe a viro ſummo. Nobis certe argumentum ex die, quo lex THEODOSII ſcripta fuit, ſumtum haud ſufficit. At mittimus ea, quippe quod prorſus a nobis aliena ſunt atque accedimus ad exponendam noſtram de hac re ſententiam. Ante omnia id ſtatuimus, de quo nemo ante dubitauit, *decimas* ac *primitias* EPIPHANII cum auro coronario easdem eſſe. Deinde negamus, poſt deſtructum templum omnes remiſſas fuiſſe decimas. Bene R. ABRAH. SACCVTVS :** אחר החרבן גזרו שלא יוציאו מעשר בהמה: *poſt excidium decreuerunt, ne quis ſolueret decimas pecorum.* Decimæ ergo frugum rerumque aliarum facile ordini ſacro potuerunt reſeruari. Porro egregie falluntur, qui ſibi perſuadent, decimas ſolis ſacerdotibus ac leuitis, qui ſacra faciebant ac cultum diuinum perage-

** *iucbaſin fol.* 38. b.

agebant, fuiſſe conſecratas. Maxima potius earum pars illis relicta erat, qui in vrbibus illis adſignatis addiſcendæ legi operam dabant, quod recte obſeruarunt IO. LIGHTFOOTVS *** & IO. CONR. HOTTINGERVS. * Id ſane certum eſt & R. MOS. MAIMONIDIS ** ſuffragio confirmatur, תרומה hoceſt, ἀπαρχὴν *** ſiue *primitias* æque ac decimas nec ſolum tantum in loco ſancto; nec in vrbe Hieroſolymitana; ſed in omnibus terræ ſanctæ oppidis potuiſſe comedi. Inſigne eſt inprimis teſtimonium *gemaræ Hieroſolymitanæ*, * vbi traditur; *R. Ioah. decimas ſoluit R. Achæ bar Vlæ, non eo, quod ſacerdos fuerit* אלא משום דהוה לעי באורייתא *verum eo, quod in lege laborabat.* His iure ſuo addimus

*** *tom.* II. *oper.* p. 41.

* *de decim. Iudæor. exerc.* VI. §. 29. p. 145.

** *hilcoth biccur. cap.* I. §. 6. p. 29. ed. CRAMERI.

*** Græcos id, quod Ebræi תרומה adpellant, dixiſſe ἀπαρχὴν, præter alios docent ADR. RELANDVS *antiqu. ſacr. ebr. part.* III. *cap.* 8. §. 7 THOM. GOODWIN *Moſ. & Aaron, libr.*VI. *cap.* 7. §. 3. & IO. RVD. CRAMERVS *not. in Maim. conſt. de primit.* p. 29.

* *maſſ. ſcheni fol.* 217. b.

dimus effatum HIERONYMI: ** *hæc in Iudæa vſque hodie perſeuerat conſuetudo, non ſolum apud nos; ſed & apud Ebræos, vt qui in lege domini meditantur die & nocte & partem non habent in terra; niſi ſolum deum, ſynagogarum & totius orbis ſouecantur miniſteriis.* Quæ vbi iunctim ſumta, recte expenduntur, non ſolum conficitur, patriarchas noſtros, tamquam capita academiarum & principes litteratorum, ſua habuiſſe honoraria; ſed etiam corroboratur noſtra coniectura, illa, ſi non ipſas primitias & decimas; certe in locum illarum ſuffecta fuiſſe, idque ex benigna in illos Iudæorum voluntate. *** Nec eſt, quod cum PETITO credamus, originem patriarcharum nobis aduerſari, ſiquidem, paucis interpoſitis, eos ex tribu leuitico ortos eſſe, demonſtrabi-

** *aduerſ. Vigilant. tom.* IV. *oper. part.* 2. p. 287.

*** SEB. NAN. TILLEMONTIVS nobiſcum facit, qui ſatis adcurate hæc ſcripſit: *cet argent ſe leuoit ſous le titre des decimes & des premices, comme pour etre emploié à l'entretien des ceux qui s'appliquoient dans la Iudée à l'etude & à la meditation de la loi, in hiſtoir. des emper. tom.* II. p. 987.

ſtrabitur. Plura his vt adiiciamus, per inopiam monimentorum fieri nequit. Ceteroquin diuerſas fuiſſe auri coronarii viciſſitudines, ita vt imperatores illud pendere, modo prohiberent; modo permitterent, vsque dum ipſa dignitas patriarcharum exſpirauit, ex iis, quæ ſupra diximus, luculenter patet; nec eſt; quod ea repetamus.

§. XII.

Vtcumque ſit, tanta ſane fuit Iudæorum erga patriarchas ſuos liberalitas, vt magnas illi colligerent opes iisque ad explendas prauas ſuas cupiditates ſectandumque luxurioſum vitæ genus abuterentur. De priori locuples teſtis eſt IOANNES *chryſoſtomus*, * qui quum grauiter demonſtraret, immortalis dei prouidentia ac poteſtate Iudæos ſolum impediri, quominus reſtituerent priſtinum fanum Hieroſolymitanum, hæc pronuntiauit: *καὶ τοι τὶ τὸ κωλύον ἦν ἢ μὴ θεία δύναμις ἦν ἡ ἀντιπίπτουσα, οὐ χρημάτων περιουσία πολλή*

* *libr. contra Iudæos & gentiles, quod chriſtus ſit deus tom.* I. *oper.* p. 581. edit. MONTEFALCONII, quem ibi vide eique adde illuſtr. IO. DAN. RITTERVM *not. in cod. Theod. tom.* VI. *part.* I. p. 253.

λὴ παρ' αὐτοῖς; ὁ τοὺς ἁπάντων πανταχόθεν φόρους συνάγων ὁ πατριάρχης, ἀπείρους κέκτηται θησαυρούς; atqui ſi non diuina virtus obluctaretur, quid obſtaret? Annon magna vis pecuniarum apud illos eſt? annon ab omnibus vndique tributa colligens patriarcha, immenſos poſſidet theſauros? Intemperantius eos vixiſſe ſeque voluptatibus dediſſe, non ſolum Iudæ exemplo probatur apud EPIPHANIVM; ** ſed etiam expreſſis HIERONYMI *** verbis: *conſideremus patriarchas Iudæorum & iuuenes; ſiue pueros effeminatosque ac deliciis adfluentes & impletam prophetiam; ſiue vaticinium* quippe *Eſaiæ* III, 1. *eſſe, cernemus.* Cum his conueniunt effata IOANNIS *chryſoſtomi*, quæ quum paullo ante **** a nobis recitata ſunt, nimis longum foret, ea hoc loco repetere.

§. XIII.

Sexta denique ſupereſt quæſtio, quomodo finiuerit quisque patriarcha ſuam dignitatem. Nulla ſane dubitatione

O 2 opus

** *hæreſ.* XXX.

*** *comment. in Eſ.* III, 4. *tom.* III. *oper.* p. 36.

**** conf. *cap.* V. §. 2.

opus eſſe videtur, quin eam nonniſi cum vita amiſerint, ſiquidem efflagitat id hereditarii iuris, quo ſinguli vtebantur, indoles comprobaturque patriarcharum exemplis. Recte de hac re diſputauit IAC. BASNAGIVS; * huic vero ſententiæ ea repugnare, monuit, quæ a doctoribus talmudicis de rabban Simeone III. נשיא ſiue *principe* & R. Meir, qui אב ב"ד ſiue *ſynedrii vicepræſes* erat, enarrantur. Simeon enim quum offendiſſet R. Meir, eo quod legem tulit de maiore reuerentia, principi, vbi in ſynedrium intraret; quam patri domus iudicii, ſignificanda, conſilium hic cepit, principis officium R. Simeoni auferendi. Quod vt efficeret, decreuerat cum R. Nathane, proponere Simeoni difficiliorem de pediculis quæſtionem ad quam ſi non reſponderet, exoptatam ſperabat ſe nacturum eſſe occaſionem, ignorantiæ rerum ſacrarum eum inſimulandi & de munere ſuo remouendi. ** Factum R. Meir noſtra quidem ſententia egregie conuenit ſuperbiæ & ingenio Iudaico; nec tamen ſufficit ad proban-

* *hiſtoir. des Juifs tom.* II. p. 641. ſq.

** conſule IO. HENR. OTHONEM *hiſtor. doctor. miſchnic.* p. 149. ſq.

bandam ſententiam nonnullorum, in poteſtate ſynedrii fuiſſe poſitum, vt præſidem ſuum priuarent eius dignitate. R. Meir ſibi id ſumſiſſe, vt tentaret, rabban Simeonem ignorantiæ coarguere, vt ceteri cognoſcerent, principis, quem aliis voluerunt ſapientia præſtare, perſona eum indignum eſſe, non negamus; ſed quum euentus ſpei illius haud par eſſet, nec conſiliis reſpondere potuit exitus. Hinc nec licet nobis colligere, tale potuiſſe fieri, quale is exſpectabat.

CAPVT SEPTIMVM
DE
TEMPORE, QVO PATRIARCHAE IVDAEIS PRAEESSE, TAM COEPERVNT; QVAM DESIERVNT.

ΣΥΝΟΨΙΣ

Huius ſectionis tres ſunt partes §. I.
Primum de tempore, quo patriarchæ Iudæis præeſſe, cœperunt, agitur, ita vt iis, quæ *tam* in Iudaicis §. II. III.
Quam chriſtianis monimentis tradita ſunt, enarratis §. IV.
Rectior de hac re ſententia explicetur & comprobetur §. V.
Deinde tempus ſublatæ illius dignitatis definitur, adductis *partim* Iudæorum §. VI.
Partim chriſtianorum ſcriptorum teſtimoniis §. VII.
Denique nonnulla de *primatibus* Iudæorum, patriarchis ſuffectorum, adduntur §. VIII. IX.

§. I.

Expeditum ergo eſt, quale fuerit patriarcharum munus, quæue eius partes. In temporis rationes, quo illi floruerunt, iam inquirere, decet, vt certe

certe pateat, quando initium ceperit patriarcharum apud Iudæos dignitas: quando illi præcipue inſigni illa floruerint poteſtate: quandoque, ea abrogata, ſimul ipſum nomen fuerit exſtinctum. Eo magis ad argumentum hoc illuſtrandum ſtudia noſtra conferenda eſſe, cenſemus, quo grauiora adhuc de hac re inter viros doctos fuerunt diſſidia. Quod vt rectius fiat; nec ipſi cum plerisque aliis, qui eumdem ſuſcepere laborem, λογομαχεῖν videamur, neceſſe eſt, ante omnia de eo conuenire, quinam patriarcharum nomine intelligantur. IAC. BASNAGIVS * & qui eum ſequuti ſunt, PETR. ZORNIVS ** & ill. HOLBERGIVS *** iniquius Iudæos erroris adcuſant, quod centum annis ante excidium vrbis Hieroſolymitanæ patriarchas ſibi præfuiſſe, comminiſcantur. Nec in ſacris litteris; nec in commentariis IOSEPHI patriarcharum vllam fieri mentionem, omnes Iudæis obiiciunt. Sed non opus eſt armis, ſi hoſtes deſunt, quorum vis illis repelli debeat. Quis,

 quæ-

* *hiſtoir. des Juifs tom.* II. p. 610.
** *hiſtor. fiſci iudaic.* p. 390.
*** *hiſtor. Iud tom.* II. p. 360.

quæſo, ex doctorum & ſcriptorum Iudaicorum numero commemorauit patriarchas? aut eos centum ante incendium templi ſecundi annis exſtitiſſe, tradidit? Vt breuiter dicamus, quod res eſt, cautione opus eſt, ne ea, quæ inter ſe ſummopere ſunt diuerſa, inuicem confundantur. Aliud eſt nomen; aliud officium patriarcharum: alia fuit officii ratio ſub eius origine, vbi non poterat non eſſe momenti leuioris; alia, quum indies maiora caperet incrementa, vsque dum ad ſummum perueniret faſtigium. Omnia hæc recte diſcerni, quisque videt. Hinc dum de origine patriarcharum eſt diſputatio, de iis nobis eſt ſermo, qui ab Ebræis נשיאים ac רבנים adpellati: ſynedriorum; ſiue potius academiarum, euerſa Iudæorum rep. conſtitutarum, præſides & rectores fuerunt: honorificum deinde obtinuerunt patriarcharum nomen & ſenſim tantam ſibi adquiſiuerunt poteſtatem, quanta ſub imperatoribus chriſtianis vſi ſunt.

§. II.

Nunc paullo adcuratius audiamus Iudæos, de origine patriarcharum; ſiue potius principum, quos נשיאים dicunt,

cunt, differentes. Quantum memini, nemo Iudæorum poſteritati tradidit, centum annis ante templum ſecundum deſtructum inſtitutos fuiſſe hos principes. Scio quidem, prouocari ad R. DAVID GANZ; * ſed tribui ipſi ſententiam, quam nunquam mente concepit, hæc eius verba nos doceant:
הלל הנזכר הנאהנקרא הלל הזקן הנשיא הוא
עלה מבבל לירושלים ומצא שם בני בתירא שנתמנו
אחרי מות שמעיה ואבטליון והם הניחו ובתנו
הנשיאות להלל ותחלת נשיאת היה ק׳ שנים
קודם החרבון כפי שאמרו בפ״ק דשבת הלל ושמעון
בנו ור״ג הזקן בנו ורשב״ג נהגו ארבעתם נשיאהם בפני
הבית מאה שנה, quæ GVIL. VORSTIVS ** luculenter ita latine vertit: *Hillel memoratus fuit vocatus Hillel ſenior bannaſi, princeps, qui ex Babel adſcendit Hieroſolymam atque reperit ibi filios Bethiræ, qui præfecti fuerunt poſt obitum Schemaiæ, & Abthalionis & hi deſtiterunt atque tradiderunt principatum Hilleli. Atque initium principatus eius fuit centum annis ante excidium, prouti dicunt cap. I. ſabath: Hillel, Simeon filius eius, & R. Gamaliel ſenior, huius filius, atque R. Salomo, filius Gamalielis, quatuor illi*

O 5

* *zemach Dauid. an.* MMMDCCCCXVIII. f. 24. b.

** in *chronol. ſacr. prof.* p. 84.

illi principatu defuncti ſunt ante templum ſcil. exciſum centum annis. His addidit R. DAVID, quæ ſupra iam recitauimus, quamuis ea tempeſtate Herodes Iudæorum eſſet rex, nihilominus præfuiſſe illis principes ac imperium inter vtrumque ita fuiſſe diuiſum, vt rex rerum publicarum & militarium curam haberet; אבל דברו תורה חקים ומשפטים על פי הכג̈ והנשיא מבית דוד היו נעשים *ſed omnia negotia legis, ſtatuta atque iudicia ex præcepto ſacerdotis maximi & principis ex domo Dauidis agerentur.* Quæ ſi adcurate expenduntur, nihil ſane illis tradi, quiſque intelligit, præterquam quod R. Hillel centum annis ante templum combuſtum principis dignitatem ſit conſequutus; nec quemquam de hac re dubitaſſe, meminimus. Quid? quod ne fieri quidem potuit, vt iſta tempeſtate ortum fuiſſe principis nomen & munus, vllus Iudæorum ſibi perſuadeat, qui in eo omnes, mirifico conſenſu, conueniunt, a Moſe ſynedrium magnum inſtitutum fuiſſe. *** Quare nihil certius eſt, quam eos-

*** rabbinorum hanc eſſe communem ſententiam, a Moſis ætate ſynedrii magni repetendam eſſe originem, ſtudioſe probarunt: IO. SELDENVS *de ſynedr. libr.* II. *cap.* 4. §.

eosdem perinde vt ſynedrii; ita & principis originem ad Moſen ſicque ad vltima reipublicæ Iudaicæ initia referre. In hac opinione fuiſſe R. MOSEN BEN MAIMON, * haud obſcure ex eius verbis: והוא עומד תחת משה רבינו & is, ſiue princeps, *conſtituebatur loco Moſis magiſtri noſtri*, colligitur. Hæc enim ita interpretari, nos oportet, vt Moſes omnium primus fuerit princeps & qui poſtea hoc munere functi ſunt, nonniſi in locum eius ſucceſſerint. Confirmantur hæc eorumdem doctorum de *catena cabbalæ*; ſiue שלשלת הקבלה commentis. Principes enim & adſeſſores ſynedrii legis ſuæ oralis, quam fingunt ac ſanctiſſimis a deo promulgatis præceptis opponunt, cuſtodes fuiſſe volunt, ita vt a Moſe ad Ioſuam ac a ſingulis principibus ad ſucceſſores ſuos propagaretur, quod more ſuo, id eſt, erudi-tiſſime

2. IO. BEN. CARPZOVIVS *not.* in *Schickh. ius reg.* p. 10. HENR. BENZELIVS *ſyntagm. diſſertat. tom.* II. p. 184. & qui in colligendis illorum teſtimoniis, omnium ſuperauit diligentiam, cel. BLAS. VGOLINVS *obſeru. in Reland. antiqu. ſacr. libr.* II. *cap.* 7. §. 3. *tom.* II. *theſ. antiqu. ſacr.* p. 688.

* de *ſynedriis cap.* I. p. 2.

tiſſime perſequutus eſt IOANNES SELDENVS. **

§. III.

Hinc patet, quo tempore ex Iudæorum ſententia נשיא inter Iudæos eſſe, cœperit. Atuero ſicut non omnes נשיאים ſiue *principes* in patriarcharum numero haberi poſſunt; ita idem de iis adfirmare haud piget, quos רבנים dixerunt Iudæorum magiſtri. Vti ſupra demonſtratum fuit, proprius hic honoris titulus ſeptem Hillelis ſenioris poſterorum fuit, ita vt filius eius R. Simeon primus eo vteretur. R. DAVID GANZ * aperte ſcripſit: ורבן שמעו בן הלל הוא הראשון הנקרא בשם רבן *fuit autem R. Simeon filius Hillelis primus vocatus boc nomine rabban.* Hinc ſatis patet, quum non omnes נשיאים a Iudæis *rabbanim* dicti ſunt; non fieri poſſe, vt ad id temporis ſpatium, quo introductum fuit nomen *rabban*, patriarcharum origines a Iudæis referri perſuadeamus. Titulus *rabban* non muneris nomen fuit; ſed ad ſapientiam perinde ſpectauit; ac rabbi hisque ſimilia, quibus quisque ornabatur, de quo pruden-

** de *ſynedr. libr.* II. *cap.* 16. §. 2. ſqq.

** *cit. loc.* f. 25. a.

dentiæ & doctrinæ erat opinio. Haud inepta eſt IO. LIGHTFOOTI ** coniectura, titulorum horum academicorum originem ex controuerſiis, de quibus inter R. Schammai & R. Hillelis ſectatores acriter diſputatum fuit, eſſe repetendam, adeo vt illos doctores vtriusque partis, ad conciliandam ſibi maiorem auctoritatem & eruditionis exiſtimationem, ſibi adrogauerint. Acceſſerunt illi, docte hæc ſuſpicanti, ANT. BVNAEVS *** & GEORG. VRSINVS; * nos vero ei haud refragamur; addimus tamen, quum ceteris omnibus נשיאים ſiue principes præſtare crederentur iidemque ex Hillelis familia eſſent, hinc factum eſſe, vt illuſtrior titulus רבן illis ſolis relinqueretur; inferioris autem dignitatis nomen רבי aliis quoque concederetur. Vtcumque ſit, id certum eſt & euidens, ex tituli רבן vſu nullo modo poſſe confici, quonam tempore patriarchæ ſint orti. Nihil ergo definiri poteſt, quid Iudæi de origine patriarcharum ſentiant. §. IV.

** *hor. ebraic. & talmud. in Matth.* XXIII, 7. *tom.* I. *oper.* p. 357.

*** de *morte ieſ. chriſt. libr.* I. *cap.* 6. §. 14. p. 486.

* *antiquit. Ebraeor. ſcholaſt.* p. 150.

§. IV.

Progredimur ad chriſtianos ſcriptores; neminem tamen ex eorum numero meminimus argumentum hoc tractaſſe, præter IAC. BASNAGIVM * & quos ſequutos eum eſſe, diximus, PETR. ZORNIVM ** ac LVD. HOLLBERGIVM. *** Quid illi de hac re ſentiant, breuiter explicabo. Primo loco conſtituunt, teſtimonium ADRIANI imperatoris, quod ſupra ex VOPISCO deſcripſimus, de patriarcha Iudæorum eſſe intelligendum. Deinde quum ſupra omnem dubitationem poſitum ſit, ante triſtiſſima fata, quæ ſub Tito pertulit Iudæórum gens, de nullo patriarcha cogitari poſſe, inde colligunt, rectiſſime ad tempora τῆς ὑςερᾶς διαςπορᾶς patriarcharum origines referri. Tum obſeruant, veroſimile eſſe, quod ſenſim pedetentimque poteſtatis ſuæ protulerint terminos; hanc autem quum ADRIANI æuo ſatis amplam fuiſſe, res ipſa loquitur, conſequens eſt, vt ante ætatem ADRIANI patriarcharum nomen & munus ortum ſit. Ad-

* *hiſtoir. des Juifs. libr.* III. *cap.* 3. §. 2.
** *hiſtor. fiſci Iudaic.* p. 390.
*** *hiſtor. Iudaic. tom.* II. p. 360.

Addunt denique, imperatore Traiano, minime tam fortunatum fauſtumque fuiſſe rerum Iudaicarum ſtatum, vt magiſtratus conſtituendi, ius illis eſſet relictum; * atuero a Neruæ Cocceii ingenio facili eiusque animo, erga Iudæos benigno, ** rectius id exſpectare potuiſſe Iudæos. Concludunt igitur, veras patriarchæ Iudæorum origines ab æuo Neruæ eſſe repetendas: hoc imperante, lætiorem eorum fuiſſe fortunam: maiore vſos eos eſſe ſacra ſua pera-

* ſub TRAIANO Iudæi variis adflicti ſunt vexationibus iisque eo iuſtioribus, quo crudelius illi ſeſe geſſerunt erga alios, apud quos commorabantur: conferas CAESAR. BARONIVM *annal. eccleſ. ann.* CXVI. *tom.* II. p. 61. HERM. WITSIVM *miſcell. ſacr. tom.* II. *exerc.* 12. §. 10. PETR. ZORNIVM *hiſtor. fiſci Iudaic. cap.* VII. §. 1. CHRIST. ERDM. DEYLINGIVM in *Ael. Capitolin. orig. & hiſtor.* §. 19.

* locuples huius rei teſtis eſt notiſſimus ille nummus, quo poſterorum memoriæ ſedulo mandatum fuit, calumniam fiſci Iudaici per Neruam fuiſſe ſublatam. De eo varias eſſe virorum doctorum, qui luci publicæ eum expoſuerunt illuſtraruntque, ſententias, monuerunt laudati viri ZORNIVS *dict. loc.* §. 2. p. 301. ſqq. & cl. DEYLINGIVS *loc. cit.* §. XIII. p. 23.

peragendi libertate: maiorem denique dignitatem conſequutas eſſe eorum academias, eam maxime, quæ loco ſynedrii magni erat, huiusque rectorem, ad aucupandam vanam gloriam, facile ſibi adrogaſſe titulum patriarchæ.

§. V.

Satis docte hæc eſſe diſputata, non negamus; maiore tamen cura ac diſtinctius, vt rite omnia intelligantur, decet nos rem explicare. Quum ex iis, quæ ſupra diximus, abunde conſtat, noſtra ſententia patriarchas reuera eosdem eſſe cum præſidibus ſynedrii magni, certo modo adfirmare nos oportet, origines patriarcharum; ſiue, vt rectius loquamur, נשיאים principum ætate coniunctas fuiſſe cum initiis illuſtriſſimi illius ac ſupremi ſenatorum Iudaicorumcollegii. Noſtra non intereſt, difficilem & maxime controuerſam de origine ſynedrii magni tractare quæſtionem. * Nobis ſemper placuit, nec um-

* varias virorum doctorum de hoc argumento ſententias diligentius collegit ac ſingulorum argumenta expoſuit ven. IO. GOTTL. CARPZOVIVS in *adparat. antiqu. ſacr.* p. 572. ſqq: adde alios, laudatos a beato WOLFIO *not. in Lund. iudiſch. Heiligth.* p. 5:6.

umquam fore, putamus, vt nobis diſpliceat eorum ſententia, qui ſynedrium a ſynedrio diſtingunt ac tale ſynedrium, quale ætate chriſti fuit, ante Babylonicum exilium exſtitiſſe, negant. ** Eſram quidem auctorem eius eſſe, nec adfirmamus; nec negamus; facile tamen largimur, admitti poſſe præſidum ſynedrii ſeriem, quam Iudæi tradunt quamque, ex eorum monimentis repetitam, præter alios exhibet HERM.

** ornant hanc ſententiam clariſſima nomina: IO. VORSTII *diſſ. de ſynedr. Ebræor.* *§.* 37. p. 399. ſqq. edit. CRENII: HERM. CONRINGII de *rep. Ebræor.* *§.* XXXVII. IO. FRISCHMVTHII de *rege eligendo & deponendo* §. 53. ſqq. HERM. WITSII *miſcell. ſacr. tom.* I. *libr.* II. *diſſ.* 3. §. 79. ſqq. IO. CLERICI *diſſ. de ſynedrio LXXII. virorum*, quæ ſubiecta eſt *commentario* eius in *libros hiſtor. vet. teſt.* §. 6. IO. FRANC. BVDDEI *hiſtor. eccleſ. vet. teſtam. period.* II. *ſect.* 6. *§.* 11. IO. GEORG. PRITII *introd. in lect. nou. teſt. cap.* XLV. §. 4. p. 558. edit. HOFFMANNI: AVG. CALMETI in *proleg. & diſſert. tom.* I. p. 97. IO. LAVR. DE MOSHEIM in *obſeru. ad Calmeti diſquiſ. biblicas*, germanice verſas, *tom.* II. p. 275. IO. PHIL. BARATTIERI in *diſſertat. ſur l'autorité des Juifs*, quæ *tom.* II. verſ. Gallicæ *itinerarii R. Beni. Tudel.* exſtat, *§.* 11. p. 88. & HENRIC. BENZELII *ſyntagm. diſſert. tom.* II. p. 205.

HERM. WITSIVS. *** Hæc ſi conſtituimus, Eſram ſi non primum ſynedrii præſidem fuiſſe; certe tamen in locum eius, poſtquam ex vita migrauerat, ſucceſſiſſe, recte creditur. Atuero non ſufficit, noſſe, quando præſides ſynedrii ſupremum magiſtratum apud Iudæos gerere, cœperint; ſed de eo etiam diſquirendum eſt, quo tempore præſides illi munus ſummi magiſtratus cum rectoris academiæ perſona commutauerint. Id tunc accidiſſe, quisque perſpiciet, quum ſynedrio magno omnem iuris dicendi & de cauſſis ciuilibus cognoſcendi poteſtatem, cuius exigua pars vsque ad excidium vrbis ſanctæ ei relicta erat, Romani adimerent ſicque non iudices; ſed doctores iuris patrii eſſent collegio illi adſcripti, quod nihil præter nomen *ſynedrii magni* ſeruauerat. Eo ſane tempore reuera patriarchas noſtros fuiſſe ortos, certe nobis perſuademus. Adpellationem *principis* antiquis moribus iam receptam fuiſſe, non negamus; ſed ea ſola fuit, quæ priſcis ſynedrii præſidibus cum nouis academiæ rectoribus communis eſſe ſolet. Nouum ſane erat munus, quo fungeban-

*** *dict. loc.* §. LXXVIII. p. 444.

bantur, quod, inſolentia Iudæorum & negligentia imperatorum Romanorum, indies cepit incrementa, vsque dum nomine patriarcharum conſpicui, ſuprema potirentur poteſtate. Hinc facile a nobis impetramus, vt ad imperium Titi patriarcharum noſtrorum referamus originem, ſi vera quidem ſunt, quæ Iudæorum magiſtri de R. Iochanan ben Saccai tradunt, Titum Veſpaſianum precibus eius id dediſſe, vt ſynedrio magno, derelictis Hieroſolymis, ſedem ſuam Iamniam transferre, permitteret, eumque tunc primo munere principis fuiſſe functum. **** Atqui factum id eſt, poſtquam templum fuit euerſum; nec dubium eſt, tum ſynedrium magnum, ampliſſimum iudicum Iudaicorum corpus, in academiæ formam fuiſſe redactum adeoque qui illis præerat, principi, licet priſtinum retineret titulum; nullam tamen relictam præter rectoris dignitatem. Hæc

P 2 quum

**** vt de Iudæis iam ſileamus, legas doctores chriſtianos IO. HENR. OTHONEM *hiſtor. doctor. miſchnic.* p. 99. ſq. IO. LIGHTFOOTVM *tom.* II. *oper.* p. 97. & *oper. poſth.* p. 87. & ven. IO. GOTTLOB. CARPZOVIVM *cit. loc.* p. 124.

quum gererentur, triſtiſſimus erat Iudæorum ſtatus; poſtea tamen ſenſim meliori vtebantur fortuna. Quare probabile eſt, ſub initium academiæ Iaſnenſis prudenter eos abſtinuiſſe a nouo honoris titulo, ne caderent in odium offenſionemque imperatorum ſibique contraherent culpam, quod imperium in ciues ſuos adfectarent. Facilius ſane *principis* nomen excuſabant, quod ſcholaſticum eſſet & antiquiſſimis maiorum moribus ad eos transmiſſum; ac ſynedrii præſidem ſignificaret. Quum Iudæis eſſet liberum, ſuis legibus viuere, hancque ob cauſſam ſynedrium relinqueretur, fas quoque: immo neceſſe fuit, vt eius capiti perinde nomine נשיא ac toti collegio adpellatione סנהדרין vti, permitteretur. Maiora pericula a *patriarchæ* titulo metui poterant, plane nouo & antea inaudito, de cuius notione parum conſtabat, num nouum munus ſignificaret, ad recuperandam priſtinam libertatem ac inſtaurandam quaſi priſcam reip. formam inuentum & excogitatum; nec ne? Atuero quum immutaretur rerum ſtatus: Iudæis accederet paullum firmitatis ipſique animos demiſſos iam & oppreſſos ſenſim erigerent ac præterea benignitatem Ner-

Neruæ experirentur, facili ſane negotio accidit, vt ad conciliandam rectoribus maiorem æque apud ſuos ciues; quam gentes profanas auctoritatem & addendam dignitatis ſpeciem, priſco *principis* titulo adiicerent nouum *patriarchæ* nomen; ſiue potius per hoc illum græce interpretarentur. De origine patriarcharum hactenus.

§. VI.

Accedimus ad alteram argumenti noſtri partem, qua de tempore diſquirendum eſt, quo *patriarchæ* Iudæorum deſierunt. Iterum orationem a Iudæorum de hac re ſententia ordiamur. Quando ſynedrium magnum penitus ſit ſublatum, illi non ſatis adcurate definiunt. R. MOSES BEN MAIMON ſatis habuit, quum varias illius migrationes narraſſet, hæc notare: * וסופן לטבריא *poſtrema migratio fuit ea, quæ fiebat Tiberiadem.* R. ABRAH. SACCVTVS ** paullo adcuratius, quid ſenſerit, expoſuit. Poſtquam tradidit, Hillelem iuniorem, ſeculo chriſtiano quarto aucto-

* de *ſynedr. cap.* XIV.

** *iuchaſ.* f. 90. b.

rem fuiſſe *cycli decemnouennalis*, *** hæc adiecit: ואחריו לא היה בית דין עד *& poſteum domus iudicii amplius non erat.* Quæ, niſi recte explicentur, facile, male intellecta, alios in errorem adducere poſſunt. Quare adſcribere haud piget verba IO. SELDENI, * iſta ita interpretantis: *quod dum pronuntiatur, ad hunc modum intelligendum eſt: non quod vsque ad tempora illa duraſſent alicubi ex lege & moribus auitis ſatis vndiquaque integra & legitima; ſed quod, quum hactenus vmbra illa ſynedrii ad intercalandi munus, quod quidem ampliſſimum erat, vsque in Hillelis illius tempora; nec ſine intermiſſionibus, duraſſet, etiam illam iam ita euanuiſſe, vt diutius nequidem eiusmodi vlla dein haberentur.* Non ergo Hillelis tempore prorſus exſtinctum fuit ſynedrium; ſiue potius academia Tiberienſis; ſed amiſſa fuit, quæ alioquin illi commiſſa erat, temporis dimetiendi cura, non quod ea illis eſt prohibita; ſed quod Hillel certum cyclum fixit, adeo

*** conf. ANDR. GEORG. WAEHNERVM *antiqu. ebraor. tom.* II. p. 38. vbi male, Hillelem Babylonicam rexiſſe academiam, ſcripſit.

* de *ſynedriis libr.* II. *cap.* 16. *§.* 10.

adeo vt auctoritate ſynedrii ad deſignandos annos intercalares haud eſſet opus. Nec rectius R. AZARIA ** in hoc argumento verſatus eſt. Quantum ex eius oratione obſcura colligere licet, anno CCLXX. poſt excidium vrbis; ſiue anno chriſtianorum CCCXL. finitum fuiſſe ſynedrium magnum, credit, quamuis, paucis interpoſitis, negare videatur, ſynedrium illud exſtitiſſe ætate R. Iudæ ſancti. Alii, quum rabban Gamalielem, filium R. Iudæ ſancti, vltimum eorum fuiſſe, qui nomine רבן inſignirentur, ſtatuunt, ſimul vltimum eum fuiſſe ſynedrii præſidem, adfirmant. *** Adeo ſane rerum ſuarum, maxime ſi de temporis rationibus ſit diſputatio, expertes ſunt Iudæi, vt manifeſto ſibi inuicem contradicant; nec ipſi; nec alii, quid ſibi velint, intelligant.

§. VII.

Certiora ex monimentis chriſtianis diſcimus. Duo nobis ſuperſunt teſti-

 monia,

** in *meor. enaiim tract.* II. *cap.* 24. vnde inſignia loca, latine verſa, GVIL. VORSTIVS exhibet *not. in R. Dau. Ganz. chron.* p. 189. ſqq.

*** legas WITSIVM *loc. cit.* p. 446.

monia, quibus facile confici poteſt, quonam tempore abrogata ſit patriarcharum dignitas. Alterum in lege * exſtat, a Theodoſio iuniore anno ſeculi quinti vigeſimo nono data: ** Ibi expreſſe hæc edicta ſunt: *Iudæorum primates, qui in vtriusque Palæſtinæ ſynedriis nominantur; vel in aliis prouinciis degunt, quæcumque poſt exceſſum patriarcharum penſionis nomine ſuſcepere, cogantur exſoluere.* Quibus verbis id vnum patet, eo tempore, quum hæc lex ſcripta fuit, non exſtitiſſe patriarchas; eorum vero nomen tum demum fuiſſe antiquatum, eiusdem legis auctoritate probari non poteſt. Recte hoc SAM. PETITVS *** obſeruauit & quum nouiſſimam eorum mentionem ab Honorio, an. CCCCIV. factam eſſe, monuiſſet, concluſit, eo interuallo, quod inter annos ſeculi quinti quartum & vigeſimum nonum interceſſit, accidiſſe patriarcharum exceſſum, vt imperatorum verbis vtar. Miramur, viro ſummo excidiſſe Gamalielem patriarcham, cuius nomen lex HONORII, ann. CCCCXV. ſcripta, ſeruat.

* *l. vlt. cod. Th. de Iudæis.*

** conf. quæ ſupra diximus *cap.* I. *§.* 10.

*** *var. lect. cap.* XXIV. p. 373.

uat. * Legantur: DAV. BLONDELLVS,** IAC. GOTHOFREDVS, *** FRID. SPANHEMIVS, * PETR. ZORNIVS ** & SEB. NAN. TILLEMONTIVS, *** qui eleganter coniecit, Gamalielem illum omnium fuiſſe vltimum patriarcham. Alterum, quod in hunc locum ſpectat, effatum THEODORETI * eſt, qui quum vel vanam gloriolam Iudæis de patriarchis ſuis auferre vellet, hæc protulit: ἄλλως τε καὶ αὐτοὶ παντελῶς ἠφανίσθησαν καὶ χρόνος διελήλυθεν, ἐξ οὗ καὶ ἡ τούτων ἡγεμονία τὸ πέρας ἐδέξατο, *præterea illi omnino interierunt & dudum eſt, ex quo horum quoque principatus finem cepit.* Hunc ſine cauſſa erroris dum adcuſauit IAC. BASNAGIVS, ** grauius ipſe peccauit. Ait: *Theodoret a dit que cette charge etoit abolie longtems auparauant qu'il trauaillat à ſes dialogues; mais il s'eſt trompe, car ce ne fut que l'an* 429. *tres peu de tems auant qu'il publiat ſon ouurage,* P 5 *quo*

* *l.* 22. *cod. Th. de Iud.*
** de *primat.* p. 532.
*** *not. in cod. Theod. tom.* VI. *part.* I. p. 269.
* *tom.* I. *oper.* p. 1052.
** *hiſtor. fiſci Iud.* p. 414.
*** *hiſtoir. des empereurs tom.* II. p. 986.
* *dial.* I. *tom.* IV. *oper.* p. 22.
** *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 2. *§.* 20.

que les patriarches furent caſſes & qu'on ne vit plus de princes de la captiuité d'occident. Primum THEODORETVS nullo loco ſcripſit, ante longum ſpatium deſiiſſe patriarchas; ſed χρόνος διελήλυθεν, *tempus aliquod præterlapſum eſt:* deinde vtitur vir doctiſſimus argumento, ad probanda ea, quæ probari debent, haud idoneo, ſiquidem nullo modo demonſtrari poteſt, exceſſum patriarcharum ad ann. CCCCXXIX. eſſe referendum: denique, quod caput rei eſt, non attigit præcipuam quæſtionem, quando Theodoretus ſcripſerit dialogos? Iam dudum viri docti probarunt, *** THEODORETVM opus ſuum ſcripſiſſe ann. CCCCXLVI. Hinc intelligimus, quamuis poſueris, nomen patriarcharum demum ann. XXIX. exſtinctum eſſe; tamen THEO-

*** de ætate *dialogorum*; ſiue potius *quatuor librorum*, *Eraniſtis* nomine inſcriptorum, ex quibus hæc deſumta ſunt, ac triſtioribus, quæ experti ſunt, fatis, legantur: GVIL. CAVEVS *hiſtor. litterar. ſcriptor eccleſ. tom.* I. p. 407. LVD. ELL. DVPIN *biblioth. des auteurs eccleſ. tom.* IV. p. 101. IO. GARNERIVS *diſſ. de libris Theodoreti*, *auctario oper. Theodor.* inſerta, p. 238. CASIM. OVDINVS *commentar. de ſcript. eccleſ. tom.* I. p. 1099. & IO. ALB. FABRICIVS *biblioth. Græc. vol.* VII. p. 436.

THEODORETVM vere adfirmaſſe: χρόνος διελήλυθεν, quod aliquod temporis ſpatium poſt euentum illud præterierit. Hæc ſi iunctim ſumta, recte expenduntur, vero ſane ſimile eſt, patriarchas circa ann. CCCCXX. ex ſynedriis fuiſſe proſcriptos.

§. VIII.

Synedria certe omnia eo tempore in prouinciis Romanis ſublata eſſe, quo minus nobis perſuadeamus, efficit lex memorata, vbi perſpicue commemorant cæſares, *primates* in vtriusque Palæſtinæ ſynedriis poſt exceſſum patriarcharum nominari. Verba illa inter difficiliora legum Romanarum de Iudæis effata referenda eſſe, omnes conſentiunt. Quid alii docte & eleganter diſputauerint, prius exponam; quam quid ego ſentiam. SAM. PETITVS * paullo longius a veritate diſceſſit omniaque inter ſe miſcuit, quum *primates*, & *archiſynagogos* & *patres domus iudicii* eosdem eſſe, coniiceret. Loquuntur imperatores de *ſynedriis*, quid ad ea ſynagogæ cum archiſynagogis? Ceteroquin eo nomine laudandus vir doctiſſimus eſt, quod ſedulo notauit alium

* *var. lect. cap.* 24. p. 374.

um legum Romanarum locum, quo conſtat, *primates illuſtrium patriarcharum arbitrio ſuam habere ſententiam*,** adeoque primatum officium tempore patriarcharum iam receptum fuiſſe. IAC. GOTHOFREDVS *** de primatum dignitate eiusque rationibus parum ſollicitus fuit; ſed ſatis ei fuit, monere, fuiſſe *primates electos, ſic vt quum ſucceſſionis iure & πατροπαραδότως patriarchatus deferretur, primates iſti iam in ſynedriis nominarentur, id eſt, electionis iure hanc primatiam ſortirentur.* Quæ ſic breuiter complexus eſt, copioſe deinde explicat; argumentis tamen, quibus vtitur, id quidem efficitur, primates collegiſſe, quod patriarchæ olim ſoluebatur, aurum coronarium; eos autem demum poſt exceſſum patriarcharum conſtitutos fuiſſe, non æque probatur. Refragantur ſane viro ſummo *primates*, quos patriarcharum ætate iam fuiſſe, paullo ante diximus. Nec VITRINGA * rem penitus perſpexiſſe videtur, dum hoc nomine intelligi vult *ſynedriorum Iudaicorum adſeſſores* eosdemque, fuiſſe cen-

** *l.* 8. *cod. Th. de Iudæis.*
*** *not in l.* 29. *cod. Th. cod. tit.* p. 269.
* de *ſynagoga veter. libr.* II. *cap.* 5. p. 224. & de *decem otioſ.* p. 277.

cenſet cum proceribus & maioribus, hebraice, vt autumat, רבנים. Humani vero quid eum paſſum eſſe, quum hæc ſcriberet, ex ebraico nomine רבנים intelligitur, quod patriarcharum proprium fuit. Quantum memini, omnium diligentiſſime hoc argumentum tractauit IAC. RHENFERDIVS ** ac nihil prætermiſit, quod ad ornandam PETITI ſententiam, cui ſe addixit, faceret. Primates ergo cum presbyteris & patriarchis, legum duarum conſenſu, comparare, inſtituit, quarum altera presbyteris: *** altera primatibus curam, aurum illud coronarium exigendi, tribuit. Dubito autem, quin idem auri colligendi fuerit modus tempore patriarcharum & poſt eorum exceſſum. Exigebant illud in ſynagogis archiſynagogi; tamen non ſibi ſeruabant; ſed ad patriarchas deportabant; at poſt exceſſum patriarcharum idem aurum, quod olim ſuſceperunt patriarchæ, ſuſcipiebant primates. Ipſa ſane, quibus lex noſtra expreſſa eſt, verba perſpicue docent, aliam fuiſſe rationem exacti auri, quum patriarchæ adhuc præeſſent Iudæis; aliam poſt eorum in-

** de *decem otioſ. diſſ.* II. *cap.* 4. §. 12. ſqq.
*** *l.* 14. *cod. Th. de Iudæis.*

interitum. Præterea, ſatis perſpexit RHENFERDIVS, repugnare ei *ſynedrii* nomen, quo efficitur, vt primates non in ſynagogis; ſed in ſynedriis, id eſt, iudiciis recte quærantur. Leui reſpondet coniectura, *ſynedrii* vocem καἰαχρηςικῶς potius de ſynagoga; quam ſynedrio accipiendam eſſe, tandemque concedit, ſynedria a ſynagogis diuerſa & primates ratione officii ſui ἀποσυναγώγȣς fuiſſe. Præter hos, iam laudatos, viros, IAC. BASNAGIVS *** de primatibus ita loquitur, vt ipſe, quid certe ſtatuendum ſit, ignoraſſe videatur; PETRVS vero ZORNIVS: **** *vox primatum*, inquit, *itaque generalis eſt & magiſtratibus Iudæorum quibusuis, ſiue politicam; ſiue eccleſiaſticam rem curantibus competit.*

§. IX.

Recentiore ætate his, qui de Iudæorum primatibus egerunt, adiunxit ſe vir celeberrimus, PETRVS WESSELINGIVS, * ac feliciter falſas opiniones erroresqe turbulentos reiecit viamque muniuit, verum inueniendi. Quum fuſe eleganterque monſtraſſet, Iudæos in vrbibus Romani imperii ſuos

*** *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 3. §. 24.

**** *hiſtor. fiſci Iud.* p. 415.

* de *archont. Iudæor. cap.* X. p. 193.

ſuos habuiſſe ἄρχοντας, id eſt, magiſtratus ciuiles, hoc nomine per eminentiam ornatos, bene obſeruauit, archontes illos diuerſos fuiſſe a ſynagogarum præfectis, ac *primates* noſtros, *proceres* & *iudices*, in aliis legum Romanarum monimentis commemoratos, eosdem eſſe. Non poſſumus ſane non in eo cum viro celeberrimo conſentire, quod primates magiſtratum geſſerint ciuilem; atuero ea, quæ deinde de illorum auctoritate diſputat, nobis quidem haud probantur. Diſcrimen potius fuiſſe credimus inter archontes Iudæorum, qui ante euerſam eorum remp. in variis imperii Romani prouinciis exſtiterunt, & primates inferioris ætatis. Maior illorum fuit auctoritas maiorque poteſtas, illis Romanarum benignitate permiſſa; propter varias vero ſeditiones, a Iudæis excitatas, valde contracta; inſtaurata tamen ac ſenſim recuperata. Quare de primatibus nobis perſuademus: I) fuiſſe eos rectores academiarum inferiorum. Synedria enim eo tempore academias fuiſſe, ſæpenumero iam diximus: II) academiæ inferiores ſynedriorum minorum; Tiberienſis autem ſynedrii magni præ ſe ferebat ſpeciem, hinc huic illæ erant ſubiectæ:

III)

III) ſimili ratione patriarchæ Tiberienſis obſequii lege obſtricti erant primates: IV) hinc de eius arbitrio ſuam habebant poteſtatem, ** id eſt, a patriarcha conſtituebantur: V) aderant, illis perinde vt patriarchæ, apoſtoli, teſte EVSEBIO *Cæſareenſi*: *** VI) ſi qua illis fuit iuris dicendi poteſtas, itidem nonniſi arbitraria erat, eaque vtebantur maxime in cauſſis, ad ſuperſtitionem eorum pertinentibus, beneficio imperatorum: VII) quum patriarchæ deſiiſſent, primates in ſynedriis nominabantur, hoc eſt, munus ſuum non ex voluntate patriarchæ; ſed ex iure eligendi, quod doctores academiarum ſibi vindicarunt, ſuſcipiebant. Hactenus de primatibus. Id vnum addere, liceat, IAC. GOTHOFREDVM * & SEB. NAN. TILLEMONTIVM ** ſuſpicatos eſſe, exſtinctam fuiſſe patriarcharum dignitatem ob ſceleratam, quam illi ſectabantur, viuendi rationem.

CAP.

** *l.* 8. *cod. Th. de Iudæis.*

*** *comment. in Eſ.* XVIII. *tom.* II. *collect. nou. patr. & ſcript. Græc.* MONTEFALCONII p. 425.

* *not. in cod. Theodoſ. tom.* VI. *part.* I. p. 296..

** *hiſtoir. des emp. tom.* II. p. 896.

CAPVT OCTAVVM

QVO

PARTIM DE GENERE PATRIARCHARVM DISSERITVR; PARTIM EORVM SERIES, NOTATIS TEMPORVM RATIONIBVS, EXHIBETVR.

ΣΥΝΟΨΙϹ

Primo loco de genere patriarcharum diſſeritur §. I.
Ex explicatur, quid comminiſcantur Iudæi §. II.
Quid ſtatuant doctores chriſtiani tam veteres §. III.
Quam recentiores, quæque vera ſit hac de re ſententia §. IV.

Deinde ipſi patriarchæ recenſentur ac illuſtria eorum facta enarrantur §. V-X.

§. I.

Accedimus tandem ad vtiliſſimam noſtri argumenti partem, qua quo genere patriarchæ Iudæorum ſint orti? diſpiciendum nobis eſt. Si vera fateri libet, hæc omnium, in quibus explicandis adhuc verſati ſumus, quæſtio-

 num

num eſt grauiſſima æque atque vtiliſſima, ſiquidem illa ad confutandos Iudæorum errores, ſanctiſſimæ chriſtianorum diſciplinæ oppoſitos, eorumque inepta, quibus contra ſalutarem de chriſto vero meſſia doctrinam adhuc pugnarunt, argumenta & recte capienda & feliciter refellenda, multum valet. Conſtat inter omnes, quam diuina vis inſit in oraculo Iacobi de ſceptro, a tribu Iudæ ante aduentum meſſiæ non receſſuro, quamque luculenta & certa ſit concludendi ratio, qua chriſtiani doctores omni tempore vſi ſunt ad demonſtrandum, meſſiam vere veniſſe, propterea quod omnis regni ac ſupremæ poteſtatis expertes eſſe Iudæos, videamus. Nec negare, libet, magiſtros eorum, doctrinæ laude & ſumma apud gentem ſuam auctoritate conſpicuos, in eo omni tempore maximam collocaſſe operam, vt ſuæ cauſſæ conſulerent & quas eorum aduerſarii proferunt, exquiſitiſſimas argumentationes diluerent. Multa quidem eos excogitaſſe futilia & leuia, neminem fugit; nobis tamen ii ſatis docte & adcurate diſputaſſe videntur, qui, vt philoſophorum formulis rem declaremus, ratiocinii chriſtianorum

pro-

propoſitionem maiorem: *ſi ſceptrum Iuda amiſit, certe veniſſe meſſiam*, tamquam veram, admittunt hincque nec in interpretatione vaticinii a nobis recedunt; minorem vero, *amiſiſſe Iudam ſceptrum*; ſiue regiam dignitatem poteſtatemque, leges ferendi, ſibi negandam eſſe, ſentiunt. Quod dum ſuſcipiunt, impoſita illis eſt neceſſitas, argumentis hiſtoricis probandi, aut adhuc exſtare regem Iudæorum, ex tribu Iuda ortum; aut certe pluribus poſt chriſtum natum ſeculis præfuiſſe Iudæis aut regem; aut principem; regia tamen poteſtate conſpicuum, ita vt tempore ieſu Nazareni ſceptrum a Iuda ablatum fuiſſe, nequeat recte dici. Quo factum, vt varias Iudaici doctores ingreſſi ſint rationes, officio, quod ab illis iure exſpectatur, ſatisfaciendi. *Alii*, qui manifeſtis delectati ſunt nugis fabuliſque rabbinicis, id eſt, ineptis, clamant, in terris, neſcio quibus, incognitis florentiſſimum eſſe Iudæorum ſtatum: proprios eorum ibi eſſe reges ipſisque nihil deeſſe, quod ad ſceptri Iacobæi indolem referatur. *

* de his vide IO. PHIL. BARATTIERIVM in *diſſertatione*, quæ hac inſcriptione: *rela-*

Alii, qui maiorem veritatis ſpeciem dictis ſuis conciliare, ſtudent, ad æchmalotarchas & patriarchas Iudæorum, de quibus adhuc diſputauimus, prouocarunt. Hos, monent, duxiſſe ſanguinem a Dauide: hinc ortos eſſe ex tribu Iudæ: rexiſſe Iudæos ac tantum non regia eſſe vſos auctoritate. ** Num recte hæc a Iudæis contendantur, eo minus hoc loco diſputabimus, quo maior eſt virorum eruditorum numerus, qui in vindicando Iacobi oraculo a Iudæorum obtrectationibus egregiam collocarunt operam. *** Iudæorum

tions touchant le pretendu empire que les Juifs croient encore auoir en diuerſes parties du monde ornata, *tom.* II. verſionis Gallicæ *itinerarii R. Beniam.* exſtat, p. 183.

** notarunt id: IOS. VOISINVS *obſ. in Martin. pugion. fidei part* II. *cap.* 4. §. 10. p. 335. IO. COCCEIVS *not. in ſanhedr.* p. 127. MART. HELVICVS de *ſceptro Iudæ* p. 264. *tom.* VI. *criticor. ſacror.* IAC. ALTINGIVS in *ſchilo libr.* I. *cap.* 3. 13. 15. 19. *libr.* IV. *cap.* 5. HVMPHR. PRIDEAVX in *hiſtoir des Juifs & des peuples voiſins tom.* I. p. 200. RICH. KIDDERVS in *demonſtr. de chriſto vero meſſ. part.* III. *cap.* 8. §. 23. & PETR. ZORNIVS *hiſtor. fiſci Iud.* p. 393.

*** doctiſſimos de vaticinio Iacobi commentarios diligenter enarrarunt præter LI-

dæorum teſtimonia, quæ in hunc locum adduci ſolent, maximam partem ita ſunt comparata, vt eâ de æchmalotarchis Babylonicis prolata eſſe, quisque intelligat, quæ nos quidem iam miſſa facere oportet. Duplex potius munus noſtrum eſſe, credimus, alterum, vt quid Iudæi de patriarcharum occidentalium origine comminiſcantur, exponamus; alterum, vt quid vere de hac re ſit ſentiendum, ſignificemus. Quodſi confectum fuerit, eos haud ex tribu Iudæ fuiſſe, ſimul omnis Iudæorum diſputatio, contra rectiorem de ſceptro Iudæ interpretationem facta, confutabitur.

 §. II.

LIENTHALIVM eiusque ſimiles ſcriptores, beatus auus, IO. FRANC. BVDDEVS *hiſtor. eccleſ. vet. teſt. tom.* I. p. 284. cel. SIGISM IAC. BAVMGARTEN *not. in hiſtor. mund. vniuerſal. tom.* II. p. 339. & ven. IO. GOTTL. CARPZOVIVS *adparat. antiqu. ſacr.* p. 19. Prætermiſſum his iure ſuo addimus elegantiſſimum librum Belgicum, ab HENR. VAN HEYMENBERG conſcriptum atque ſub hac inſcriptione: *de komſte van de Schiloh ter beſtemder tiid voor - gevalen ende tol - vloed der Heydenen tot denſelven* Vltraiecti MDCXCV. in lucem emiſſum, vbi p. 333. ſq. de Hillelis poſteris docte diſputauit.

§. II.

In explicando patriarcharum ſuorum genere, Iudæorum quidem magiſtri ſibi haud conſtant. Id vnum certum eſt, Hillelem ſeniorem omnium haberi patrem ac ſatorem; quis vero ille fuerit, in dubitatione & controuerſia eſſe poſitum. Sunt quidem, qui ſatis confidenter ſibi aliisque perſuadere ſtudent, omnino patriarchas hos eſſe ex tribu Iuda. Patet id non ſolum ex ORIGENE, * qui docte contra nugas illas rabbinicas diſputauit atque expreſſe hæc tradidit: *φάσκοντες τὸν ἐθνάρχην ἀπὸ τοῦ Ἰούδα γένους τυγχάνοντα ἄρχειν τοῦ λαοῦ*, *dicunt, permanere adhuc ex genere Iudæ, iſtum videlicet, qui eſt gentis eorum princeps*; ſed etiam doctores gemarici, vti ſupra iam monſtrauimus, vaticinium Iacobi ita interpretati ſunt: ** תניא לא יסור שבט מיהודה אלו ראשי גליות שבבבל שרודין את ישראל בשבט. ומחוקק מבין רגליו אלו בני בניו של הלל שמלמדין תורת ברבים *traditur: non recedet ſceptrum a Iuda. Hi ſunt æchmalotarchæ Babylonici, qui dominantur Iſraeli ſceptro: & legislator e medio pedum*

* de *princip. libr.* IV. *cap.* 3. *tom.* I. *oper.* p. 113.

** vid. *gem. codic. ſanh. cap.* I. *§.* 1.

pedum eius, hi ſunt poſteri Hillelis, qui docent legem publice. Ita COCCEIVS latine verba talmudica expreſſit; nec dubitamus, rectius eum mentem ſcriptoris cepiſſe; quam RAYM. MARTINI, *** qui nimis copioſe probare ſuſcepit, voces בני בניו של הלל non de poſteris & nepotibus; ſed de diſcipulis Hillelis eiusque filiorum intelligendas eſſe. Alii non ſolum tribum Iudam; ſed ipſam etiam Dauidis familiam nominant, ad quam Hillel & ceteri præſides ſynedrii referantur. De Hillele teſtimonia talmudica aliorumque ſcriptorum notarunt IO. COCCEIVS, * IO. HENR. OTHO ** & IO. CHRISTOPH. WOLFIVS. *** Nihilominus R. Iudam ſanctum, qui Hillelem inter maiores ſuos numerauit, ex tribu Beniaminitica ortum eſſe, omnes conſentiunt. * Nec negari poteſt, facile hæc a Iudæis conciliari, vt ex hoc R. IVDAE effato colligitur: ** אזן סליק ר׳ חונא ריש גלותא להכא

 מן

*** *pugion. fidei* p. 316. edit. CARPZOVII.
* *not. in ſanhedr.* p. 127.
** *hiſtor. doctor. miſchnic.* p. 74.
*** *bibliothec. Ebr. tom.* II. 824.
* conf. WOLFIVM *dict. loc.* p. 839.
** apud COCCEIVM *cit. loc.*

מיתב ליה לעיל מיני דהוא מן יהודה ואנא מן בנימין דהוא מן דכריא ואנא מן נוקבויא *ſi adſcendat Raf princeps captiuitatis huc, collocarem eum ſupra me. Nam ipſe eſt ex Iuda; ego vero Beniamine. Atque adeo ipſe a maribus eſt, ego a femellis.* Confirmantur hæc *gloſſa* antiquiore, ad MAIMONIDEM *** adſcripta, quam IOS. VOISINO * debemus: בירושלמי מפני מה ראש גולה שבבבל גרול מן הנשיא שבא״י מפני שהוא בא מן הזכרים והנשיא בא מן הנקבות *ſcriptum eſt in talmude Hieroſolymitano: quare dux captiuitatis Babylonicus maior eſt naſi in terra Iſraelis? quia nimirum ille oriundus eſt e maribus; iſte vero e feminis.* Simili modo alibi ** genus R. Iuda e Schephathiah, quem Dauid ex Abital ſuſcepiſſe legitur, 2. *Sam.* III, 4. arceſſitur idemque de materno genere accipiendum eſſe, facile cognoſcitur. Incerta tamen hæc omnia eſſe, liquet; nec operæ pretium eſſe cenſemus, in iis enarrandis diutius morari.

§. III.

Quæ in chriſtianis monimentis hac de re tradita ſunt, itidem parum inter ſe

*** de *ſynedr. cap.* IV.
* *pugion fid.* p. 335.
** *tract. chethub. cap.* IV.

ſe conueniunt, vti præter alios SEB. NAN. TILLEMONTIVS * recte obſeruauit. ORIGENES, quum ea, quæ paullo ante excitaui, commemoraſſet, nihil ad confutandam Iudæorum argumentationem adtulit, præterquam quod ne ſpecies quidem libertatis priſtinæ ac ſacri cultus publici illis relicta ſit, adeo vt riſu dignum ſit, ad patriarchas noſtros prouocare. CYRILLVS *Hieroſolymitanus* ** eamdem ingreſſus eſt diſputandi rationem, vt ſignificaret, pudidum eſſe, ſi hanc cauſſam non iocoſe ageret, ac nugas rabbinorum de patriarchis confutaret, omnino dignas, quæ omnium irriſione ludantur. Eo tempore, quo ſcripſit illa CYRILLVS, argumento huic omne pondus haud defuiſſe, facile intelligitur, ſiquidem omnibus ea nota & perſpecta ſatis erant, quæ conſulto ac prudenter ſilentio transmiſit. Nobis vero, iſta ignorantibus, non poteſt non perobſcurum eſſe CYRILLI effatum, adeo vt optandum ſit, vt melius ea explicuerit, quæ verbis his:

Q 5 τί

* *hiſtoir. des emper tom.* II. p. 987.

** *catecheſ.* XII. *§.* 7. p. 152. *oper. edit.* MILLES.

τί τὸ τȣ́των γένος, καὶ τίς ἡ μήτηρ, exprimere voluit. Idem fere ſentiendum eſt de difficiliori THEODORETI *** loco, itidem a nobis paullo ante exhibito. Nemo ſane adhuc diuinauit, quis verborum: ἀλλὰ πόθεν ὁρμῶνται; ἐξ Ηρώδȣ τȣ͂ ἀλλοφύλȣ, ὅς πατρόθεν μεν Ασκαλωνίτης ἐτύγχανεν ὢν, μητρόθεν δε Ιδȣμαῖος, *vndenam igitur ſunt orti? ab Herode alienigena, qui paterna origine Aſcalonita; materna vero Idumæus fuit*, ſenſus eſſet. EPIPHANIVS, * dum patriarchas ſuos a Gamaliele procreatos eſſe, narrat, cuius a diuo Luca ſit mentio, vera quidem tradit, nihil tamen id valet ad componendam controuerſiam. IOANNES denique *chryſoſtomus* ** haud obſcure declarauit, ſe in ea eſſe opinione, quod non ſolum patriarchæ in locum pontificum maximorum ſucceſſerint; ſed etiam a Iudæis ipſis eodem loco haberentur. Num vero eos quoque ad ipſum ſacerdotum ordinem retulerit hocque modo eos ex tribu Leuitica fuiſſe, putauerit, non ſatis liquet.

§. IV.

*** *dialog.* I. *tom.* IV. *oper.* p. 22.

* *hæreſ.* XXX. *cap.* 4.

** *homil.* IV. *aduerſus Iudæos tom.* I. *oper.* p. 446.

§. IV.

Ex recentiorum doctorum chriſtianorum numero, quoad ſcio, nemo præter IAC. BASNAGIVM, * quid hac de re ſentiat, definite explicauit. Hic aperte quidem profeſſus eſt, patriarchas Iudæorum ex tribu Leuitica fuiſſe ortos; quibus tamen ad hanc ſententiam amplectendam adductus ſit, rationes præteriit ſilentio. Satis ipſi fuit, pauca hæcce adferre: *Ieruſalem aiant été ruinée & le peuple diſperſé en diuers lieux, il ne ſe trouua qu'un petit nombre de pretres & de laiques, qui tacherent à établir leur domicile dans la Iudée. Ce qui reſtoient de Levites & de ſacrificateurs, travaillerent a raſſembler les debris de leur nation. Tiberias & Iaphné leur parurent des lieux propres pour cela. L'autorité ſe trouva alors toute entiere entre les mains des pretres qui etoient mieux inſtruits de la loi qu'on vouloit conſeruer & les plus propres à l'enſeigner aux autres*; paucis autem interpoſitis, ** ita orationem concludit:

* *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* I. §. 4. p. 608.

** p. 612.

cludit: *ainſi ces chefs de la captiuité dans la Judée etoient point de la maiſon de David; mais de la tribu Leui.* Inſignem ſane conciliaſſet coniecturæ ſuæ ſpeciem veritatis, ſi, quod rei caput eſt, rite demonſtraſſet, eo tempore nullos inter Iudæos doctrinæ & eruditionis laude claros fuiſſe, præter ſacerdotes ac Leuitas. Sed quam id abhorreat a veritate, nemo non intelligit. Certiore ſane argumentatione hæc opinio poſſet confirmari, ſi vera eſſent, quæ nonnulli virorum doctiſſimorum tradiderunt, dignitatem præſidis ſynedrii magni arctiſſimo vinculo cum munere pontificis maximi fuiſſe coniunctam, ita vt pontifex idem ſemper eſſet cum principe. Meminimus, nos ſupra hanc quæſtionem attigiſſe *** ac contra hanc, quæ aperte erronea eſt, ſententiam pugnaſſe. Hinc fit, vt nullo modo ad ſuſcribendum BASNAGIO nos adduci patiamur; quamuis nec eum prorſus a vero ab erraſſe, cenſeamus. Etenim ſicut negamus, principes Iudæorum ſemper pontifices hincque neceſſario ex tribu Leuitica ortos eſſe; ita eo magis R. DAVIDI GANZ contradicendum eſſe, cenſe-

*** vid. *cap.* IV. §. 7.

cenſemus, qui ſine cauſſa præſides illos ad familiam Dauidis retulit. Præcipua ſane eius ſententia, omnes principes, ſiue ſynedrii præſides, ex Dauidis poſteris fuiſſe, nullo modo comprobari poteſt, adeo vt miremur, celeberrimum Lubecenſium theologum, IO. GOTTLOB. CARPZOVIVM * ei adſentitum eſſe ac talibus argumentis SELDENI coniecturam confutaſſe, quæ quum minus certa ſunt, nihil ſane efficiunt, quamuis antea IO. CONR. DIETERICVS ** itidem parum ab hac ſententia alienus fuerit. Iudæorum doctores a præſide non requirunt, vt ſit ex tribu Iuda; ſed vt ceteris omnibus ſapientia præſtet, hincque ſæpenumero accidit, vt pontifex maximus ad hoc dignitatis faſtigium perueniret, vti præter alios recte demonſtrant PETR. DAN. HVETIVS, *** ANT. BYNAEVS * & qui ſatis adcurate rem expoſuit, HENR. VAN HEYMENBERG. ** Nobis,

* *adparat. antiqu. ſacr.* p. 553.

** *antiquit. biblic. vet. teſt.* p. 141.

*** *demonſtrat. euangelic. prop.* IX. *cap.* 4. §. 3. p. 603. ſq.

* de *morte ieſu chriſti libr.* I. *cap.* 2. §. 13.

** in *de komſte van de Schiloh cap.* 17. §. 12. ſq.

bis, omnia circumſpicientibus, id vnum conſultum, neque ingenui hiſtorici perſona indignum videtur, rerum, quæ his occultatæ & circumfuſæ ſunt tenebris, confiteri ignorantiam. Satis enim expeditum videtur, prorſus denegata nobis eſſe hiſtoriarum monimenta, ex quibus, quid verum certumque ſit, poſſimus cognoſcere. Quamuis ergo, ſi vera fateri licet, non videamus cauſſam ſubeſſe, cur de fide R. Iudæ ſancti nimis dubitandum ſit, qui expreſſe ſe ex Beniaminitis ortum eſſe, tradidit, hancque ob rem hæc ſententia, noſtro quidem iudicio, ceteris omnibus anteferenda ſit; nihilominus eam ſupra omnem dubitationem haud poſitam eſſe, bene intelligimus ac rem relinquere incertam malumus; quam in errorem delabi. Sufficit ergo, Hillelem ſeniorem, qui centum ante initia æræ chriſtianæ annis clarus fuit, omnium conſenſu vltimum haberi patriarcharum patrem, ita vt primus ex ſua familia præſidis ſynedrii dignitatem conſequutus ſit & eam ad poſteros ſuos, per tot ſeculorum ſpatium transmiſerit.

§. V.

§. V.

Nihil ſupereſt; quam vt de patriarchis Iudæorum occidentalium nominatim agamus atque enarremus, quæ de ſingulis in annalium monimentis memoriæ ſunt prodita. Quum breuitatem ſectari, animus eſt, in eo potiſſimum collocabimus operam, vt, quantum fieri poteſt, narrationes ſcriptorum chriſtianorum cum rabbinicis commentariis conciliemus. Cetera enim, quæ modo vere; modo falſo a Iudæis de nonnullis circumferuntur, qui ſcire cupit, legat IAC. BASNAGIVM * & illuſtrem HOLBERGIVM. ** Quum quando patriarcharum munus ortum ſit, paullo ante fuſius expoſuimus, non fieri poteſt, quin orationis initium ducamus a RABBAN IOCHANAN BEN SACCAI, qui omnium primus poſt deſtructum templum Iudæorum principatum geſſit in academia Iaſnenſi. De ætate eius R. DAVID GANZ *** hæc ſcripſit: רבי יוחנן בן זכאי יבינו

* *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* I. ſqq.

** *hiſtor. Iudaic. tom.* II. p. 372. Quæ de his IO. MORINVS *exerc. bibl. libr.* II. *exerc.* 2. *cap.* 3. p. 253. ſqq. narrat, caute legenda ſunt.

*** *zemach Dauid f.* 24. a.

נולד בשנת תשג״ו והיה ק״ך שנה כמשה רבינו עליו השלום עד שנת תשל״ג חמש השנה אחר החרבן *R. Ioannes filius Zechai natus eſt anno DCCXIII.* quippe millenarii quarti, ; *& vixit CXX. annis, ſicut Moſes magiſter noſter, ſuper quem ſit pax, vsque ad annum DCCXXXIII. quinque ann. poſt excidium.* * & alibi ** teſtatus eſt, eum in locum R. Simeonis, filii Gamalielis, qui triſtiori fato periit, principem factum fuiſſe ac impetraſſe a Tito, vt ſynedrium Iamniam transferret. Quod aliis hiſtoricorum teſtimoniis comprobatur. Quamuis ipſe non filius; aut nepos eſſet Hillelis; tamen non ſolum præſidis dignitate; ſed etiam nomine רבן fuit ornatus. Auctor huius rei idem eſt R. DAVID GANZ, *** qui quum de honorifica illa adpellatione quædam monuiſſet, hæc addidit: ונמשך זה היחס עד רבן שמעון בר רבי וריב״ז בעבור שהיה נשיא במקום ר״ג *& ſubſequuta fuit hæc ſucceſſio vsque ad Rabban Simeonem bar rabbi & R: Ioannem filium Zechai, propterea quod eſſet princeps loco R. Gamalielis.* Hunc Ioannem de futuro

* in hoc R. DAVIDIS effato vitio ſcribarum legi תשל״ג pro תתל״ג quisque intelligit.
** f. 27. b.
*** f. 25. a.

futuro templi excidio vaticinatum ac effatum Zachariæ prophetæ, de portis Libani, a flammis conſumendis, relictum, apte eſſe interpretatum, talmudici ſcriptores * tradiderunt, vt alias huius generis ſileamus narrationes, in quibus colligendis nemo diligentior fuit IO. HENR. OTHONE. ** Præter hunc de Ioanne noſtro digni ſunt, qui legantur: GVIL. VORSTIVS, *** IO. LIGHTFOOTVS * IO. CHRIST. WOLFIVS ** & IAC. BASNAGIVS ***

§. VI.

Poſtquam is de vita deceſſit, principis titulum ann. chriſt. LXXVI. conſequutus eſt RABBAN GAMALIEL II. *Iaſnenſis* dictus, filius R. Simeonis & nepos R. Gamalielis ſenioris & priſtinum honorem familiæ ſuæ recuperauit. Sic de eo loquitur R. ABRAH. BEN DIOR:

* *Hieroſol. ioma* f. 43. *c.* 3.

** *hiſtor. doctor. miſchnicor.* p. 96. ſqq.

*** *not. ad R. Dau. Ganz. chronol.* p. 279.

* *oper. poſth.* p. 88.

** *biblioth. Ebr. vol.* II. p. 844.

*** *dict. loc. cap.* I. §. 9. ſqq.

DIOR: * ר״גמליאל בן רשב״ג הנהרג בשמר הוא ראש ישיבה ונשיא אחר פטירת ריב״ז *Rabban Gamaliel*, *filius R. Simeonis*, *filii R. Gamalielis*, *occiſi in vaſtatione vrbis*, *fuit rector & academiæ poſt obitum R. Iochanan ben Saccai.* IO. LIGHTFOOTVS ** monſtrare, ſibi ſumſit, admotum eum eſſe muneri anno chriſt. LXXVI. illudque perdidiſſe ann. LXXVIII. vitam vero finiiſſe ann. LXXXII. Diſcedit tamen ab eo R. DAV. GANZ, *** qui initium patriarchatus eius refert ad ann. DCCCXXXIII. millenarii quarti, id eſt, ex computo chriſtianorum LXXIII. Multo minus admittenda eſt IAC. BASNAGII * ſententia, Neruæ æqualem eum fuiſſe. De R. Gamaliele noſtro multa narrant ſcriptores talmudici, vix digna, quæ repetantur. Breuiter tamen liceat notare, inſigniter falli HENRIC. HOVTINGIVM, ** quum ea de cauſſa Gamalielem impediuiſſe R. Akibam, quominus de nouilunio ferret ſen-

* in *libr. cabbal.*

** *cit. loc.* p. 81.

*** *zemach. Dauid* f. 24. b.

* *dict. loc. cap.* III. §. 2.

** *not. in cod. talm. de princip. noui anni* p. 62.

ſententiam, *quod maioris apud ſacerdotes & populum eſſet auctoritatis*, ſcripſit; nec de *præſidis ſynedrii*, cui commiſſa erat calendarii cura, dignitate cogitauit. Legas IO. HENR. OTHONEM *** & IO CHRIST. WOLFIVM * & de R. Eleaſare ben Aſaria ſacerdote, qui in locum Gamalielis ſurrogatus fuit; ſed eodem anno mortuus eſt atque hinc inter principes haud memoratur, R. ABRAH. SACCVT, ** IO. LIGHTFOOTVM, *** IO. CHRIST. WOLFIVM. ****

§. VII.

Sequitur Gamalielis filius, RABBAN SIMEON III. cuius maximam apud Iudæos eſſe auctoritatem, talmudici ſcriptores, qui, ſi diuerſas doctorum de controuerſiis adferunt ſententias, plerumque a noſtris partibus ſtare, conſueuerunt, & R. SACCVTVS teſtantur.*

*** *hiſtor. doct. miſchn.* p. 113. ſqq.
* *biblioth. Ebr. tom.* II. p. 822.
** *iuchaſin fol.* 51. a.
*** *oper. poſt.* p. 89.
**** *cit. loc.* p. 812.
* *iuchaſ. fol.* 67. a.

R. ABRAHAM ** memoriæ prodidit, eum ope & conſilio R. Ioannis ben Nuri ad ſupremum hoc dignitatis faſtigium euectum fuiſſe munusque ſuſcepiſſe poſt mortem R. Akibæ, quæ contigit, ſecundum R. DAV. GANZ *** ann. DCCCLXXX. ſiue ann. chriſt. CXX. ſub imperio Adriani auguſti. Quare non poteſt fieri, quin eumdem eſſe cenſeamus cum patriarcha, cuius ipſe ADRIANVS iniecit mentionem. Quum eſſet patriarcha, poteſtas eius inſigniter fuit confirmata atque aucta, quum ille R. Meir grauiter ſe opponeret atque efficeret, vt maior reuerentia præſidi; quam patri domus iudicii alterique collegæ, quem חכם *ſapientem* adpellant, ſignificaretur. Plura collegit, quem ſæpius laudauimus, IO. HENR. OTHO ****

§. VIII.

Parentis dignitatem, quum ex vita migraſſet, locumque obtinuit R. IVDA, qui

** *ſchalſch. hacabb.*
*** *f.* 29. a.
**** *dict. loc.* p. 148.

qui a ſanctitate nomen tulit ac *miſchnæ* opere illuſtrem ſibi conciliauit famam. Mittimus ea, quæ alii de principe doctorum Iudaicorum ſtudioſe expoſuerunt, ac potiſſimum de ætatis eius rationibus diſpiciamus. Vitæ initium fecit an. mundi Iudaico MMMDCCCLXXX. & chriſtiano CXX. teſtibus R. ABRAH. SACCVT * & R. ASARIA ** eamque vsque ad obitum Commodi imperatoris produxit. Hinc R. DAV. GANZ: *** ait: והיה לנשיא ולואש הישיבה עם שבעים סנהדרין באי״ וזמן תחלת נשיאתו לא נודע לנו ושלשה קסרים היו בימיו קיסר אנטונינוס ואחריו מרקוס אנטונינוס ואחריו קמאדוס. *fuit caput academiæ & princeps ſummi LXX. aſſeſſorum ſynedrii in terra Iſraelitica. Notum autem nobis non eſt tempus, quo princeps eſſe cæpit. Trium imperatorum temporibus vixit. Antonini pii, M. Aurelii Antonini & Commodi.* Hinc ſequi, recte putat SAM. PETITVS, * vt vsque ad ann. CXCII. poſt ſalutarem virginis partum vixerit. Nec diſcrepat ab hac com-

 putandi

* *iuchaſin* f. 32.

** *meor enaiim cap.* XII. p. 66.

*** *zemach Dauid* f. 30. a.

* *obſeru. libr.* III. *cap.* 3. p. 269.

putandi ratione ea, quam IVL. BARTOLOCCIVS ** ingreſſus eſt, vt intra chriſtianos annos CLXXXIX & CXCIV. deceſſiſſe eum, cenſeret; nec videmus cauſſam, cur beatus WOLFIVS *** rem dubiam, relinquere; quam BARTOLOCCIO accedere, maluerit. Praeterea ad hunc locum ſpectat, quod IO. HENR. OTHO * ex talmudicis monimentis refert, tempore Iudae noſtri principis tantam tamque amplam fuiſſe poteſtatem, vt R. Simeonem ben Lachiſch, qui maiorum more contenderat, *principem, qui peccaſſet, in conſeſſu triumuirali flagellandum eſſe*, prehendiſſet ac cuſtodiae tradidiſſet; niſi fuga ſalutem eſſet conſequutus. Haec eo conſilio adferimus, vt quisque quantus Iudaeorum & ſcriptorum chriſtianorum de patriarcharum potentia ſit conſenſus, facile intelligat. Praeter laudatos viros, conſule IO. FRANC. BVDDEVM. **

§. IX.

Quum diem ſupremum obiit, ſolus Iudaeis praefuit filius eius natu maximus

** *bibl. rabb. tom.* III. p. 29.
*** *biblioth. Ebr. tom.* II. p. 841.
* *hiſtor. doctor. miſchnic.* p. 159.
** *introd. ad hiſtor. philoſ. Ebr.* p. 92.

mus RABBAN GAMALIEL III. quem pater ipſe viuus ſui voluit eſſe ſocium principatus eumque in miſchna illuſtriſſimo titulo rabban ornauit. * Talmudici ſane ſcriptores referunt, quum vltimam voluntatem ſignificaret ſenatui R. Iuda, eum inter alia expreſſe pronuntiaſſe: נשיא גמליאל בני *Gamaliel, filius meus, ſit princeps.* ** Fieri eius ab EPIPHANIO mentionem æque ac eum admodum breui tempore remp. adminiſtraſſe, recte monuit SAM. PETITVS. *** Poſtremus is fuit, qui titulo *rabban* ornaretur; tamen parum apte IOANNES HENR. OTHO, * vltimum eum fuiſſe ſynedrii præſidem, tradit. Quam longo interuallo id a veritate diſtet, ex iis, quæ adiiciemus, quisque cognoſcet. Etenim poſtquam Gamaliel ex hac vita deceſſiſſet, patriarchæ munus obtinuit R. IVDA III. cuius memoriam nobis ſeruauit R. DAV. GANZ, ** his

* conf. R. ABRAH. SACCVTVS in *iuchaſin f.* 45. 46. & R. DAVID GANZ *dict. loc.* f. 31. a.

** *obſeru. libr.* III. p. 270.

*** *cethuboth. cap.* XIII. f. 103.

* *dict. loc.* p. 161.

** f. 32. b.

his vſus verbis: רבי יהודה נשיא אמוראי גם הוא היה סביב לומן הוה והוא בן רבן גמליאל בן ר'יהודה הנשיא *R. Iuda princeps, vnus ex Amoræis, etiam hic fuit circa hæc tempora. Filius hic fuit Rabban Gamalielis, nepos* R. *Iudæ principis.* Aequalis R. Iochanani & R. Amæi & R. Aſæi fuiſſe fertur, adeo vt ſi fides habenda Iudæis eſſet, vixerit vſque ad annum chriſti CCXCIX. conſ. SAM. PETITVM. ***

§. X.

Qui in locum eius ſucceſſit, filius eius, R. HILLEL II. omnium maximam conſequutus eſt nominis famam propterea, quod auctor fuit cycli, qui vndeviginti annorum ſpatio abſoluitur, de qua re chronologiæ ſcriptores legantur. * Nos vero notamus, R. DAVID. GANZIVM ** & R. ABRAH. SACCVT *** facere eius mentionem; nec ſolum multis eum ornare laudibus; ſed

*** *dict. loc.* p. 270. ſqq.

* conſ. IAC. BASNAGIVM *hiſtoir. des Juifs libr.* III. *cap.* 3. *§.* 14. ſqq.

** f. 90. a.

*** f. 33. a.

ſed etiam priorem ætatem eius referre ad annum mundi MMMMCXVIII. id eſt, poſt virgini partum CCCLVI. ſed eum falli, recte obſeruat PETITVS * & luculenter probat, æqualem eum fuiſſe Conſtantino magno ac vitam finiuiſſe circa annum CCCXX. in qua ſententia adquieſcimus. Hic idem Hillel fuit, de quo multa ſcripſit EPIPHANIVS, quemque, litterarum leuiori diſcrepantia, *Huillum* adpellatum, ORIGENES familiarem habuit, quorum loca ſupra iam recitata ſunt. Vlterius Iudæorum hiſtorici in enarranda principum ſuorum hiſtoria non progrediuntur; debemus autem hoc aliis ſcriptoribus, vt his eos, qui ſubſequuti ſunt, addere poſſimus, exemplo auctoritateque maxime SAM. PETITI ** & IAC. BASNAGII. *** IVDAM enim III. patriarcham, quem circa ann. chriſt. CCCXXXVII. iuſtam adſequutum ætatem, muneris ſui feciſſe auſpicia, PETITVS probauit, memorat EPIPHANIVS. Poſt eum ad eundem honoris gradum neceſſe eſt, vt peruenerit *Iulus*; ſiue

* in *obſeruat libr.* III. p. 272. ſqq.

** *cit. loc.* p. 280. ſqq.

*** *dict. loc.* §. 19. ſqq.

HILLEL III. cuius memoriam debemus IVLIANI epiſtolæ, ſæpius iam commemoratæ, & circiter ann. CCCLXII. ſiue LXIII. ſcriptæ. Hunc ſine dubio excepit GAMALIEL IV. quem ab HIERONYMO, MARCELLO EMPIRICO & THEODOSIO Auguſto lege, anno ſeculi quinti XV. data, nominari eoque mortuo, omnem patriarcharum dignitatem fuiſſe ſublatam, ex iis, quæ ſupra diximus, ſatis patet. De hoc præter PETITVM, legas quoque IAC. GOTHOFREDVM. ****

**** *not. in cod. Theod. tom.* VI. *part.* I. p. 251.

INDEX CAPITVM.

Cap. I. de legibus imperatorum, quibus patriarcharum Iudæorum ſit mentio, p. 3.

Cap. II. de Iudæis, quibus patriarchæ præfuerunt, eorumque occidentalium & orientalium diſcrimine, p. 42.

Cap. III. de nominis patriarcharum origine & varios honores ſignificandi poteſtate, p. 73.

Cap. IV. de ſummis Iudæorum poſt chriſtum natum magiſtratibus ex doctrina talmudica, p. 93.

Cap. V. exponens, quinam fuerint Iudæorum patriarchæ, p. 136.

Cap. VI. de patriarcharum Iudæorum officio, poteſtate & reditibus, p. 165.

Cap. VII. de tempore, quo patriarchæ Iudæis præeſſe, tam cœperunt; quam defecerunt. p. 214.

Cap. VIII. quo partim de genere patriarcharum differitur; partim eorum ſeries, notatis temporum rationibus exhibetur, p. 241.

INDEX

INDEX RERVM.

Academia Iudæorum in Babylonia, p. 98. eædem fuerunt cum iudiciis, 102. illis præfuerunt rectores, 103. ex eorum numero fuit æchmalotarcha, vid. *achmalotarcha*, *Sorana*.

- - - in terra Iſraelitica, earum origines, 125. vid. *Tiberienſis*.

Adrianus imperator, qualem intellexerit patriarcham, 144. ſqq.

Aechmalotarcha præfuit Iudæis orientalibus, 104. adpellatur *naſi*, ib. ſummam habet poteſtatem, 105. ſubiectus eſt Perſarum regi, 106. quale eius fuerit genus, 107. creauit magiſtros, 110. redemit munus pecunia ib. ſedem habuit in ciuitate Mahaſiana, 111. quibus ritibus muneri fuerit initiatus, 112. quando illa dignitas ſit ſublata, 114. quid vere de ea ſit ſtatuendum, 115. ſqq. num *patriarcha* titulo vſus ſit, 162. ſqq.

Aegyptus, excitant in illa prouincia Iudæi ſchiſma per templum Oniæ, 86. habuerunt ibi ſuos magiſtratus ib. ſed nullum patriarcham, 133. ſqq.

Alabarcha, magiſtratus Iudæorum, 67.

Apoſtole, quid fuerit, 196. ſqq.

Apoſtolorum apud Ebræos triplex genus, 203. ſqq.

Archontes, magiſtratus Iudæorum in Aegypto, 67. in ſynagogis quinam fuerint, 62.

Aurum

Aurum coronarium, quid ſit, 201. ſqq.
Babylonia, nomen regionis, 48.
Cælicolæ, qui fuerint, 5. ſqq.
Capita familiarum apud veteres Iudæos, 78. quibusnam deſignentur nominibus ebraicis, & græcis, 79. ſqq.
Clariſſimus, quis in legibus imperatorum dicatur, 187. ſqq.
Claudianus, comes orientis, diuerſus eſt a Claudiano poeta, 20. ſqq.
Conſtantinus magnus Iudæis fauet, 14. quando celebrauerit quinquennalia, 15.
Conſules funeſti, nomina eorum in faſtis omittebantur, 27. ſqq.
Coronarium, vid. *aurum*.
Curialia munera, quænam fuerint, 23.
Decimæ & primitiæ, quibus poſt euerſam Hieroſolymam fuerint datæ, 206. ſqq.
Didrachmus Iudæorum, quotannis ad templum miſſus, 204. ſqq.
Ethnarcha, Iudæorum magiſtratus, 67. 133.
Frater, blandiendi vox, 190.
Gamaliel II. Iudæorum patriarcha, 257.
Gamaliel III. Iudæorum patriarcha, 263.
Gamaliel IV. Iudæorum patriarcha, 266.
Hillel ſenior, num primus fuerit patriarcha, 217. ſq. quo genere ſit ortus, 247.
Hillel II. patriarcha Iudæorum, 264.
Hillel III. patriarcha Iudæorum, 266.
Honor, liberalitatis vox, 200.
Illuſtris, patriarcharum titulus, 187.
Impoſitio, vid. *manus*.
Ioannes ben Saccai, Iudæorum patriarcha, 255.

Iudæ

Iuda ſanctus, patriarcha Iudæorum, 247. 260.
Iudæi adcuſantur a profanis gentibus, quod cælum adorent ib. effrenato odio chriſtianos ſunt proſequuti, 10. peſſimi ſuæ hiſtoriæ magiſtri, 39. deducti in Aſſyriam, 43. ſqq. & in Babyloniam, 47. fabuloſa eorum in prouinciis orientalibus regna, 52. 243. inſignis eorum in illis regionibus permanſit numerus, 54. & conſtans religionis priſtinæ fuit confeſſio, 57. in patriam reuertentes, ſub Alexandro & Syris in prouincias occidentales ſunt diſperſi, 69. ſqq. poſt excidium Hieroſolymorum ſub Tito multi in Iudæa permanſerunt, 70. ſq. duo illis præfuerunt principes, 95. ſqq. vid. *æchmalotarcha* & *patriarcha:* ſub Traiano grauiſſimas perferunt vexationes, 222. ſqq.
- - - *occidentales* qui fuerint, 72.
- - - *orientales*, qui dicantur, 72.
Leges imperatorum de Iudæis, illis fides non eſt deneganda, 36. ſqq.
Manus, earum impoſitio in academiis Iudæorum vſu recepta, 113.
Mugillum, vbi ſitum fuerit, 12.
Naſi princeps ſynedrii magni, 120. num ortus fuerit ex familia Dauidica, 121. 245. ſq. diuerſus fuit a pontifice maximo, 152. ita adpellatur rector academiæ, 126. 131.
Πατριὰ quid ſignificet, 80.
Patriarchæ vox, vnde deriuetur, 74. ea vtuntur LXX. ad deſignanda capita familiarum, 77. de eius vſu in libris ſacris, 84. ſqq. adhibetur de Iudæorum maioribus ab Adamo vsque ad Moſen, 87. ſqq. & Dauide, 89.

Patriarchæ chriſtiani, 91. ſqq.
- - - *Iudæorum*, quinam fuerint, 136. num ſimul duo; an vnus illis præfuerit, 151. diſcrimen inter maiores & minores fingitur, 154. quomodo hanc poteſtatem ſint conſequuti, 167. poteſtatem habuerunt precariam, 169. qualis eorum fuerit auctoritas in cauſſis eccleſiaſticis, 171. ciuilibus, 174. & criminalibus, 179. quibus ornati titulis honorum a Iudæis, 183. a cæſaribus Romanis, 187. qualia illis conceſſa priuilegia, 192. de eorum reditibus, 195. luxurioſum ſectati vitæ genus, 210. quomodo finiuerint poteſtatem, 211. quo tempore Iudæos præeſſe, cœperint, 214. quoue deſierint, 229. num ex tribu Iudæ; an Leuitica fuerint orti, 246. ſqq.
- - - *Montaniſtarum* 191. ſqq.
Pontifex maximus, non fuit ſemper naſi, 122.
Præfectura honoraria, 193. ſqq.
Primates, in locum patriarcharum ſuffecti, quinam fuerint, 235. ſqq.
Primitiæ, vid. *decimæ*.
Rabban, titulus honoris apud Iudæos, 183. ſeptem patriarcharum proprius, 184.
Rabbana, æchmalotarchæ nomen honorificum, 286.
Rabbanim, qui dicantur, 186.
Rectores academiarum, vid. *æchmalotarchæ* & *naſi*.
Sceptrum Iudæ ablatum eſſe, quomodo negent Iudæi, 241. ſqq.
Simeon III. patriarcha Iudæorum, 259.
Sorana Iudæorum academia quæ fuerit, 99. ſqq.
Spectabilis, quis a Romanis fuerit vocatus, 187. ſqq.

Synagogæ, quænam in illis exſtiterint iura patriarchæ, 171. ſqq.
Synedria, de illis ſcriptores, 119. conuerſa in academias, 125. vid. *academia.*
Synedrium magnum, ei præfuit naſi, 120. qualis eius ſub Romanis fuerit poteſtas, 124. transportationes illius, 128. num a Moſe ſit inſtitutum, 219. quando vere ſit conſtitutum, 224. ſqq. quando intercalandi curam amiſerit, 230.
Theodoretus, quando ſcripſerit dialogos, 234.
Theodorus, Fl. Mallius, quos in Byzantina aula expertus ſit caſus triſtiores, 25. ſqq.
Theodoſianus codex, Iuſtinianeo præferendus, 33.
Tiberienſis academia, cur ceteris fuerit præſtantior, 130. rector eius adpellatus eſt naſi, 131.
Tituli honorum in legibus Romanis, 188. ſqq.
Tutor patriarchæ minorennis, quis eum conſtituendi, habuerit ius, 167.
Valentinianus II. in Gallia periit, 17.

FINIS.

IENAE,
LITTERIS FICKELSCHERRIANIS.

VA1 1526937

[illegible] Google

160

Digitized by Google